

SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

VÝROČNÍ ZPRÁVA

2023

OBSAH

Výroční zpráva.....	3
Charakteristika a poslání instituce.....	4
Sbírka Slezského zemského muzea.....	12
Organizační struktura instituce.....	13
Spolupráce s jinými organizacemi.....	18
Prezentační činnost.....	22
Expozice.....	22
Výstavy.....	28
Akce pro veřejnost, besedy, vzpomínkové večery, autorská čtení.....	38
Přednášky a konference.....	51
Doprovodné programy.....	55
Návštěvnost.....	57
Sbírkotvorná činnost.....	60
Péče o knihovní fond.....	67
Věda a výzkum.....	68
Publikační činnost.....	79
Významné zahraniční expedice.....	91
Základní personální údaje.....	93
Hospodaření organizace.....	95

SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

č. j. SZM/001260/2024/OVV
sp. zn. ZM/000877/2024/OVV/03
JID: SZMOSS00329978

V Opavě 28. 6. 2024

Výroční zprávu Slezského zemského muzea sestavili z podkladů jednotlivých oddělení pracovníci Oddělení vnějších vztahů a Oddělení ekonomicko-správního Mgr. David Váhala a Ing. Tat'ána Němcová. Autorem části o vědě a výzkumu je RNDr. Jindřich Roháček, CSc.

Kontakt pro bližší či upřesňující informace: vahala@szm.cz.

Fotografie: archiv SZM.

CHARAKTERISTIKA A POSLÁNÍ INSTITUCE

SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

SÍDLO ORGANIZACE A KONTAKTNÍ ADRESA

Nádražní okruh 669/31
746 01 Opava
Česká republika

OSTATNÍ ÚDAJE

Tel.: +420 553 622 999
ID datové schránky: 6nwqxf7
Elektronická adresa podatelny: szm@szm.cz
Webové stránky: www.szm.cz

ZŘIZOVATEL

Ministerstvo kultury ČR

Právní postavení:

Státní příspěvková organizace dle zákona číslo 219/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů

Statutární orgán:

Mgr. Jana Horáková

CHARAKTERISTIKA INSTITUCE

Slezské zemské muzeum, nejstarší muzeum na území České republiky (založeno 1814), je třetím největším veřejným muzeem vedle Národního muzea v Praze a Moravského zemského muzea v Brně. Slezské zemské muzeum plní funkci muzea ve smyslu ustanovení § 10 odst. 6 zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů. Dle Zřizovací listiny Slezského zemského muzea vydané rozhodnutím Ministerstva kultury ČR ze dne 27. 12. 2000 č. j. 17 473/2000 ve znění pozdějších rozhodnutí MK plní funkci sbírkotvornou, vědeckou, kulturní a metodickou.

POSLÁNÍ INSTITUCE

Muzeum shromažďuje sbírku hmotných dokladů vývoje přírody, včetně živých rostlin a živočichů, prehistorie, historie české i zahraniční provenience, zejména však z území historického Slezska, severní a severovýchodní Moravy, především v oborech: muzeologie, mineralogie, geologie, paleontologie, botanika, dendrologie, entomologie, zoologie, archeologie, etnologie, numismatika, historie, dějiny umění včetně dějin hudby, literatury, divadla, fotografie a nových médií a dějiny vojenství. Svůj sbírkový fond spravuje podle zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů. Sbírkové předměty a poznatky získané jejich zpracováním prezentuje zejména prostřednictvím stálých expozic a výstav, vlastní publikační, vzdělávací a přednáškovou činností v rámci ČR i v zahraničí a dalšími kulturně výchovnými aktivitami určenými pro nejširší veřejnost s přihlédnutím k dětem a mládeži, seniorům a návštěvníkům se speciálními potřebami. Umožňuje studium sbírky badatelům, vydává a veřejně šíří periodické i neperiodické publikace a tiskoviny. Na základě zvláštních předpisů zapůjčuje své sbírkové předměty k účelům studijním a prezentačním, a to i do zahraničí.

Rovněž spravuje historický knižní fond, veřejnou vědeckou knihovnu a sbírku písemností archivní povahy. Ve spolupráci s Archeologickým ústavem AV ČR a v kontextu zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, realizuje archeologické výzkumy a dohled v Moravskoslezském kraji, případně na dalším území vymezeném vzájemnou dohodou. Vydává osvědčení k vývozu předmětů kulturní hodnoty dle příslušného zákona a eventuálně podává návrhy na prohlášení těchto předmětů za kulturní památky. Jako vědecko-výzkumná organizace provádí základní a aplikovaný výzkum nebo experimentální vývoj a šíří jejich výsledky prostřednictvím výuky, publikování nebo převodu technologií.

ŽÁDOST DLE ZÁKONA Č. 106/1999 O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

V roce 2023 byla SZM řešena 1 žádost o informace.

OBJEKTY VE SPRÁVĚ INSTITUCE

SZM má ve správě celkem 40 objektů, z nichž je stále převážná část ve špatném technickém stavu. V minulých letech byla dokončena rekonstrukce Národního památníku II. světové války, depozitáře v Arboretu Nový Dvůr, došlo rovněž k částečné opravě Památníku Petra Bezruče, k rekonstrukci budovy Paláce Razumovských a k odstranění havarijního stavu objektu na Ostrožné ulici č. 42. V květnu roku 2012 byla ukončena generální rekonstrukce Historické výstavní budovy a v lednu roku 2013 rekonstrukce Janottovy vily. V roce 2017 byla dokončena v Arboretu Nový Dvůr revitalizace historického alpina a v roce 2018 byla vybudována rašelinová jezírka. V roce 2018 byly opraveny tzv. Švanovy domky v Arboretu Nový Dvůr a byla dokončena rekonstrukce Müllerova domu v Opavě, pro který se v současné době připravuje nová archeologická expozice a konají se zde dočasné výstavy a kulturní akce. V roce 2019 byla rekonstruována střecha Grauerovy vily, která byla sídlem archeologického oddělení. Proběhla také rekonstrukce vnitřních prostor Památníku Petra Bezruče, kde byla rekonstruována elektroinstalace a vybudováno zázemí pro návštěvníky. Na to navázala v roce 2020 citlivá rekonstrukce a reinstalace stálé expozice Život a dílo Petra Bezruče. V roce 2019 také započala rozsáhlá oprava pěchotního srubu MO-S 19 Alej

v Hlučíně-Darkovičkách sanací střešního pláště, která byla dokončena sanací obvodového pláště během roku 2022. V Opavě započala v roce 2020 rekonstrukce a modernizace ředitelství instituce, kde mimo jiné bylo nově vybudováno i zázemí pro pracovníky Oddělení společenských věd, zasedací místnost pro konání porad atp. Ve druhé polovině roku 2020 bylo přistoupeno – vzhledem k havarijnímu stavu opěrných zdí před a mezi objekty Palác Razumovských, Grauerova vila a Janottova vila – k jejich celkové rekonstrukci. V roce 2020 rovněž započaly práce na sanaci parteru Národního památníku II. světové války v Hrabyni.

V roce 2021 byly v Historické výstavní budově obnoveny nátěry výplní otvorů a dokončena první etapa energetických úspor výměnou světelných systémů. Realizace řešení zábradlí ramp byla zatím odložena a bude k ní přistoupeno společně se sanací a opravou vlhkého zdiva a hlavního vstupního schodiště do objektu. Pokračování v další etapě energetických úspor výměnou světelných systému je realizováno postupně dle finančních možností muzea. U objektu se také plánuje instalace vzduchotechniky, čímž by se zvýšil návštěvnický komfort. Nicméně všechny výše uvedené problémy tohoto objektu se budou řešit komplexně i s revitalizací stálých expozic a výstavních prostor v rámci vhodného dotačního titulu.

U Müllerova domu probíhala v roce 2021 aktualizace rozpočtu dle předané projektové dokumentace a posouzení finančních možností SZM. Aktualizovaný rozpočet se týkal přípravy a realizace nové stálé expozice tohoto objektu. Zadávací řízení na zhotovitele expozice bylo připraveno v roce 2022, přičemž se začátkem realizace nové stálé archeologické expozice se započalo v průběhu roku 2023 s tím, že dokončení je naplánováno na druhou polovinu roku 2024.

V dubnu 2021 bylo vydáno rozhodnutí na realizaci projektu IROP v Národním památníku II. světové války. V roce 2021 probíhaly přípravy na realizaci tohoto projektu („Podpora socializace a interaktivity expozice Národního památníku II. světové války a výstavních prostor správní budovy“). Vlastní realizace projektu byla plánována na rok 2022 s tím, že jeho ukončení bylo původně naplánováno k 31. 12. 2022. V roce 2022 byly realizovány stavební úpravy atria správní budovy a střežných částí nové expozice v památníku včetně nových rozvodů elektrické energie. Památník byl vybaven novými výstavními panely a vitrínami, postaveny byly nové kulisy pro diorámata, byla instalována nová moderní audiovizuální technika, modernizován osvětlovací systém, nakonec proběhla kompletní výmalba celého památníku. Na začátku roku 2023 proběhla instalace sbírkových předmětů a diorámata a proběhl zkušební provoz veškerých multimédií. Projekt byl nakonec ukončen k 17. 3. 2023 a na přelomu dubna a května 2023 byl celý expoziční areál otevřen veřejnosti. V roce 2021 byla u památníku dokončena realizace oprav vnějších dlažeb a provedena betonová stěrka parteru, na kterou v roce 2023 navázala částečná oprava vnější betonové konstrukce objektu, kdy došlo k lokálním opravám nejvíce poškozených míst. Plánované opravy korozních prvků stožárů vlajek na prostranství před památníkem byly odloženy a budou realizovány v nejbližší možné době dle finančních možností instituce.

V Arboretu Nový Dvůr se přistoupilo v roce 2021 k II. etapě stavebních úprav zámečku a s ním souvisejících objektů. Bylo zadáno výběrové řízení na zhotovitele stavby, který byl vybrán, a dne 15. 9. 2021 si protokolárně převzal staveniště a započal stavební

práce. V arboretu bylo mimo to přistoupeno také k opravám drobných staveb a štěrkových chodníků v parkové expozici. Další opravy chodníků, jezírek a vodotečí musely být realizovány po bleskové povodni, která v roce 2021 zasáhla a výrazně poznamenala tuto lokalitu. Stavební úpravy zámečku byly v roce 2022 ukončeny. Byly realizovány vnější svislé hydroizolace stěn od nivelety terénu po základovou spáru objektu. Dále byly provedeny sanace vnější fasády budovy, nová střešní krytina, výměna výplní stavebních otvorů, vnitřní povrchové úpravy stěn, stropů a podlah, nové rozvody médií a objekt byl kompletně osazen novými svítidly. Repasovány byly všechny konstrukce vnitřního schodiště – jak pískovcové stupně schodiště, tak dřevěné prvky zábradlí. Nově bylo provedeno zastřešení vstupu do objektu včetně terasy v 1. NP. Kolaudace rekonstruovaného zámečku proběhla v polovině roku 2023. Tento objekt slouží muzeu nejen k pořádání společenských a kulturních akcí, ale bude sloužit i k expozičním účelům. V prvním patře by měla dle finančních možností instituce v brzké době vzniknout stálá expozice o osobnosti zakladatele místního dendrologicky cenného parku Quido Riedlovi a o historických proměnách tohoto expozičního areálu. Co se týká plánované nové skleníkové expozice v Arboretu Nový Dvůr, tak na základě výběrového řízení byl vybrán dodavatel stavby. Ve spolupráci s Ministerstvem kultury ČR byly zabezpečeny prostředky k financování vlastní stavby. Od realizace stavby bylo nakonec po dohodě se zřizovatelem upuštěno, jednak kvůli vysokým finančním nárokům pro krytí stavebních prací, jednak kvůli vysokým provozním nákladům, zejména energetické náročnosti provozu expozice. V roce 2022 bylo proto přistoupeno k postupné transformaci stávajícího pěstební skleníku na expoziční. Tato transformace probíhá etapovitě po jednotlivých pěstebních kójkách, přičemž první nová dokončená část doplněná vodotečí byla otevřena na začátku návštěvnické sezóny v roce 2023, další část byla zpřístupněna na začátku návštěvnické sezóny arboreta v roce 2024. U tohoto objektu byly taktéž zvažovány energetické úspory, které byly realizovány v roce 2023 – došlo k modernizaci kotelny a výměně kotlů včetně vyvložkování komínových těles. V arboretu došlo také k rekonstrukci dalších dvou objektů, které byly dokončeny v roce 2024. Došlo k citlivé obnově vstupního pavilonu do původního skleníkového areálu (demolovaného kvůli havarijnímu stavu v roce 2000), který byl v minulosti transformován v sanitární zařízení pro návštěvníky arboreta. V interiéru objektu se nachází cenná výzdoba od akademické malířky Věry Tošenovské z konce 60. let 20. stol., která byla citlivě rekonstruována. Bezbariérový objekt nyní poskytuje zázemí návštěvníkům odpovídající současným standardům. Dále byl rekonstruován tzv. modrý pavilon v historické části parku, který byl vystavěn podle projektu Ing. Arch. Anny Friedlové na konci 60. let 20. stol. Jedná se o odlehčenou stavbu z cihlového zdiva s ocelovou střešní konstrukcí, která byla opět citlivě obnovena s přihlédnutím k původnímu projektu a jeho účelu, kterým je jednak expoziční funkce, jednak zázemí pro konání společenských a kulturních akcí. Rekonstrukce byla dokončena v první polovině roku 2024, na což ihned navázala úprava exteriérové výsadby. V současné době je také adaptován přístup k tomuto objektu tak, aby zde byl možný bezbariérový přístup. V roce 2023 taktéž probíhala oprava komunikací v parkové části expozice, která bude pokračovat i v roce 2024. V plánu je také obnova objektu, který nyní slouží jako zázemí pro prodejní stánek s občerstvením, a také výstavba nového vstupního pavilonu (pokladna a muzejní obchod) do expozičního areálu. Tyto zakázky budou opět realizovány dle finančních možností instituce.

V Areálu čs. opevnění Hlučín-Darkovičky byly v roce 2021 zahájeny opravy hydroizolace svislých stěn pěchotního srubu MO-S 19 Alej, ale vzhledem k nepříznivým povětrnostním

podmínkám bylo dokončení formou dodatku ke smlouvě přesunuto na rok 2022, kdy došlo k ukončení rekonstrukce tohoto pěchotního srubu. Byla provedena kompletní hydroizolace vnějších obvodových stěn od nivelety terénu po základovou spáru a drenážní systém vnějšího pláště objektu. Bylo nutné sanovat jižní fasádu včetně opravy zaoblené betonové atiky a nakonec bylo realizováno statické zajištění fasády, na kterou byla aplikována finální vrstva. V areálu je dále plánována revitalizace pěchotního srubu MO-S 20 Orel, k čemuž bude připravena projektová dokumentace. U pěchotního srubu MO-S 18 V Oboře se počítá se sanací zdiva, příp. se zakonzervováním celého objektu – rozhodnutí bude závislé na základě výsledku testů a zkoušek na přítomnost nebezpečných látek. U obou těchto pěchotních srubů budou revitalizační nebo rekonstrukční práce spuštěny dle finančních možností muzea.

V Památníku Petra Bezruče došlo v roce 2021 k výměně výplní otvorů a k zateplení dvorní fasády. Naplánovaná je realizace stavebních úprav prostor ve 3. a 4. NP, která bude provedena po vyklizení sbírkových předmětů oddělení společenských věd do nového centrálního depozitáře. V plánu je také revitalizace zahrady, která bude provedena s ohledem na finanční možnosti muzea. V roce 2022 byla provedena sanace zídek a meziprostoru okapového chodníku na jižní straně pozemku.

U objektu Nádražní okruh 29 (Hötzenedorfova vila) je nutné provést opravu fasády a výměnu, příp. opravu výplní otvorů, která bude realizována dle finančních možností instituce. Objekt se nachází ve špatném stavu, staticky jej negativně ovlivňuje přiléhající komunikace. Byla u něj provedena nová krytina střechy. V roce 2023 byla podána na Magistrát města Opavy žádost o územně plánovací informaci k možnosti zřízení komunikačního připojení objektu, což je v současné době řešeno. V objektu došlo v roce 2023 k havárii vodovodního rozvodu – z tohoto důvodu byl celý objekt vyklizen, sanován a nyní je připraven na plánovanou rekonstrukci.

U Paláce Razumovských byla v roce 2021 dokončena oprava kanalizace a drenáží ve dvorní části paláce včetně zahradních úprav tohoto prostoru. V prvním pololetí roku 2023 byla provedena sanace hlavního vchodu paláce včetně restaurování vstupních dveří a obložení prostoru zádveří. V tomto roce bylo také nutné kompletně rekonstruovat schodiště vedoucí z paláce do zahrady, které se nacházelo v havarijním stavu. Plánovaná je u tohoto objektu ještě oprava střešní krytiny plochých střech a sanace podlah vedlejších křídel.

U Grauerovy vily (Nádražní okruh 33A) bylo v roce 2021 nutné přikročit k posouzení statiky zdiva ve dvorní části objektu, objekt byl poté v roce 2022 kompletně staticky zajištěn a byla provedena výměna výplní otvorů (plastová okna). Oprava zděného plotu včetně nové vstupní brány byla dokončena dle původního záměru v roce 2021. Na tyto aktivity navázala v roce 2023 oprava fasády, která měla za cíl zvýšit energetickou úspornost objektu. Došlo k aplikaci tepelného izolantu, vyspravení povrchových ploch zdobných prvků podstřešních říms a vlastních střešních říms. Stavební úpravy vily byly dokončeny k 31. 5. 2024.

V Muzeologickém centru (Nádražní okruh 33B) proběhla v roce 2021 příprava realizace výměny výplní otvorů, zateplení fasády a střechy objektu spolu s opravou plotu. Po dokončení přípravy bylo staveniště 1. 10. 2021 předáno zhotoviteli a započaly stavební práce na energetických úsporách objektu díky poskytnuté dotaci MŽP. Na přelomu let

2021/2022 byly provedeny stavební práce související se zateplením objektu, které byly úspěšně dokončeny, a objekt je již v plném provozu. V roce 2023 zde bylo ke stávajícím oddělením muzea umístěno Oddělení historického výzkumu (Slezský ústav), jež opustilo své dosavadní prostory v Hötzendorfově vile, která je připravena na rekonstrukci.

Janottova vila (Tyršova 1) prošla v roce 2021 opravou střechy a zároveň byla zřízena přípojka dešťové kanalizace. Došlo také k vyřešení odvětrávání a zlepšení vlhkostních poměrů zdiva objektu a byla dokončena oprava plotu. Je připravována realizace opravy střechy dvorní věže, v roce 2022 byl zpracován rozpočet včetně výkazu výměr. U vily se počítá také s rekonstrukcí soklu, čímž by se dále řešily problémy se vztlínající vlhkostí.

V depozitáři Oddělení společenských věd (Ostrožná 42) bylo opět nutné investovat do nezbytných oprav střešního pláště a nezbytné údržby. Vzhledem k tomu, že objekt se stal předmětem restituce, bylo nutné všechny sbírkové předměty přestěhovat do nového centrálního depozitáře. K 31. 12. 2022 byl objekt kompletně vystěhován a připraven k předání restituentovi v lednu 2023.

U Blücherova paláce byly v roce 2022 připraveny podklady pro aktualizaci investičního záměru, přičemž aktualizovaný záměr bude předložen zřizovateli v roce 2023. V roce 2022 byla prováděna nezbytná údržba objektu, stěhování sbírkových předmětů z kapacitních a personálních důvodů nebylo možné, neboť se stěhovaly sbírkové předměty společenskovědních fondů. V roce 2023 došlo k aktualizaci investičního záměru a podání žádosti o poskytnutí dotace na MK ČR. Vzhledem k vysoké finanční náročnosti plánované rekonstrukce palácového areálu přistoupilo muzeum k etapizaci tohoto projektu. V první etapě by mělo dojít ke stabilizaci objektu a provedení obnovy nejvíce poškozených stavebních částí. Ve druhé etapě by poté došlo k vnitřním a vnějším finálním stavebním úpravám a v poslední etapě pak ke konečným úpravám interiérů expozičních prostor, veřejných (tzv. otevřených) a neveřejných depozitářů, badatelen a prostor pro návštěvníky a pracovníky muzea. V současné době probíhá příprava na transport sbírkových předmětů, který bude realizován po dokončení stavebních úprav centrálního depozitáře.

U Srubu Petra Bezruče byla prováděna nezbytná údržba, v rámci ochrany objektu byly vyčištěny příkopy a prodlouženy odpadní roury odvádějící srážkovou vodu. Ve spolupráci s obcí Ostravice bude řešena situace stékající vody ze sousedních pozemků, která negativně ovlivňuje vztlínající vlhkostí srub. Budou proto započaty předprojekční a projekční práce včetně geodetického zaměření. Situace bude řešena v koordinaci s obcí, aby v brzké době došlo ke zlepšení situace.

U haly v Opavě-Kateřinkách byly prováděny nezbytné opravy, zejména týkající se vnějšího pláště objektu. V plánu je osazení nových vjezdových vrat.

Slezské zemské muzeum získalo nákupem nemovitosti v Loděnici objekt vhodný k depozitárním účelům. Tento objekt by po stavebních úpravách měl plnit funkci centrálního depozitáře instituce. Dne 6. 12. 2021 byl podán návrh na vklad do katastru nemovitostí a 6. 1. 2022 byl převeden na muzeum. V roce 2022 bylo provedeno výběrové řízení na provedení projektové dokumentace. Po zápisu práva k hospodaření, byl vypracován investiční záměr na zhotovení projektové dokumentace a podána žádost

o přidělení dotace. První výběrové řízení na dodavatele projektové dokumentace muselo být v září 2022 zrušeno; neboť jediný uchazeč musel být pro nesprávné podání nabídky vyloučen. Muzeum aktualizovalo zadávací dokumentaci, která byla v závěru roku zaslána zřizovateli k závěrečné revizi. V první polovině roku 2023 proběhlo výběrového řízení a byla uzavřena smlouva o dílo s projekční kanceláří. Studie byla odevzdána v červnu a podání žádosti o stavební povolení bylo provedeno 23. 10. 2023. Ukončení smlouvy o dílo vypracováním projektové dokumentace provedení stavby včetně rozpočtu bylo naplánováno do 90 dní od nabytí právní moci stavebního povolení, což připadlo na únor 2024. Na to navázalo podání žádosti o poskytnutí dotace na realizaci a vlastní organizace výběrového řízení na zhotovitele stavebních úprav. Samotná realizace je plánovaná na léta 2024–2026.

Pokud jde o sumarizaci prioritních akcí muzea v roce 2023, jednalo se zejména o tyto stěžejní projekty, které byly realizovány a popsány výše:

- vypracování projektové dokumentace pro stavební úpravy centrálního depozitáře v Loděnici,
- provedení stavebních úprav objektu Nádražní okruh 33A,
- aktualizace investičního záměru a etapizace projektu rekonstrukce Blücherova paláce,
- dokončení projektu „Podpora socializace a interaktivity expozice Národního památníku II. světové války a výstavních prostor správní budovy“ a zpřístupnění expozičního areálu NPDSV návštěvníkům.

Další rekonstrukce jsou momentálně realizovány, příp. připravovány, a budou popsány v příští výroční zprávě.

PŘEHLED HLAVNÍCH OBJEKTŮ VE SPRÁVĚ SZM

objekt	adresa
Historická výstavní budova	Komenského 419/10, 746 01 Opava
Müllerův dům	Komenského 1/8, 746 01 Opava
Blücherův palác	Masarykova 345/35, 746 01 Opava
Bývalý františkánský klášter ¹	Ostrožná 234/42, 746 01 Opava
Památník Petra Bezruče	Ostrožná 11/35, 746 01 Opava
Janottova vila	Tyršova 705/1, 746 01 Opava
Grauerova vila	Nádražní okruh 700/33, 746 01 Opava
Muzeologické centrum ²	Nádražní okruh 700/33 B, 746 01 Opava
Palác Razumovských (ředitelství)	Nádražní okruh 669/31, 746 01 Opava
Hötendorfova vila – Slezský ústav	Nádražní okruh 670/29, 746 01 Opava
Arboretum Nový Dvůr	Nový Dvůr 29, 746 01 Stěbořice
Národní památník II. světové války	Hrabyně 192, 747 63 Hrabyně
Pěchotní srub MO-S 17 Štípky – Šilheřovice	748 01 Hlučín-Darkovičky
Pěchotní srub MO-S 18 Obora – Šilheřovice	748 01 Hlučín-Darkovičky
Pěchotní srub MO-S 19 Alej – Darkovičky	748 01 Hlučín-Darkovičky
Lehké opevnění vz. 37 – Darkovičky	748 01 Hlučín-Darkovičky
Pěchotní srub MO-S 20 Orel – Darkovice	748 01 Hlučín-Darkovičky
Srub Petra Bezruče	Ostravice č. e. 1175, 739 14 Frýdek-Místek
Centrální depozitář	Loděnice 7, Holasovice

¹ Objekt vystěhován k 31. 12. 2022 a předán restituentovi v lednu 2023.

² Oddělení ochrany sbírkových předmětů, Oddělení archeologie, Oddělení historického výzkumu, Ichtyologické pracoviště Oddělení přírodních věd.

SBÍRKA SLEZSKÉHO ZEMSKÉHO MUZEA

Sbírka SZM je zapsána v Centrální evidenci sbírek muzejní povahy ČR pod číslem ZMO/002–05–07/150002. Informace o sbírce SZM jsou k dispozici na webových stránkách CES (<http://ces.mkcr.cz/>). Sbírka SZM má celkem 21 oborových částí, nejnovější z nich, Živé dřeviny, byla zapsána v roce 2014.

SBÍRKA SZM

oborová část sbírky (podsbírka)	CES
Archeologická	9 – archeologická
Botanická	5 – botanická
Dendrologická	24 – další – dendrologická
Divadelní	24 – další – divadelní
Entomologická	7 – entomologická
Etnografická	11 – etnografická
Fotografie, filmy, videozáznamy a jiná média	21 – fotografie, filmy, videozáznamy a jiná média
Geologická	1 – geologická
Historická	10 – historická
Knihy	18 – knihy
Muzeologická	24 – další – muzeologická
Muzikologická	24 – další – muzikologická
Novodobé dějiny	24 – další – novodobé dějiny
Numismatická	13 – numismatická
Paleontologická	4 – paleontologická
Národní památník II. světové války	24 – další – Národní památník II. světové války
Písemnosti a tisky	19 – písemnosti a tisky
Slezský ústav	24 – další – sbírka Slezského ústavu
Výtvarné umění	15 – výtvarné umění
Zoologická	8 – zoologická
Živé dřeviny	24 – další – živé dřeviny

DALŠÍ INFORMACE O SLEZSKÉM ZEMSKÉM MUZEU

Aktuální informace o SZM najdete zejména:

- v tištěných programech expozic, výstav a akcí;
- na webových stránkách muzea (www.szm.cz);
- na webových stránkách Ministerstva kultury ČR (www.mkcr.cz);
- na webových stránkách Asociace muzeí a galerií ČR (www.cz-museums.cz);
- na facebookovém profilu muzea (www.facebook.com/szmopava);
- na twitterovém profilu muzea (www.twitter.com/szmopava);
- na instagramovém profilu muzea (www.instagram.com/slezskemizemskemuzeum);
- na youtubeovém kanálu muzea (www.youtube.com – Slezské zemské muzeum).

ÚTVAR ŘEDITELE

- Kancelář ředitele
- Oddělení vnějších vztahů
 - Pracoviště komunikace a marketingu
 - Pracoviště realizace výstav
- Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
- Pracoviště vnitřního auditu
- Knihovna SZM

ÚTVAR NÁMĚSTKA PRO ODBORNÉ ČINNOSTI

- Oddělení přírodních věd
 - Botanické pracoviště
 - Entomologické pracoviště
 - Mineralogicko-petrografické pracoviště
 - Paleontologické pracoviště
 - Zoologické pracoviště
- Oddělení ochrany sbírkových předmětů
 - Pracoviště preventivní konzervace
 - Pracoviště sanační konzervace a restaurování
- Oddělení společenských věd
 - Historické pracoviště
 - Muzikologické pracoviště
 - Muzeologické pracoviště
 - Národopisné pracoviště
 - Numizmatické pracoviště
 - Teatrologické pracoviště
 - Umělecko-historické pracoviště
- Oddělení archeologie
- Oddělení fotodokumentace a digitalizace
 - Pracoviště fotodokumentace
 - Pracoviště digitalizace
- Oddělení historického výzkumu – Slezský ústav
- Národní památník II. světové války
 - Areál československého opevnění Hlučín-Darkovičky
- Oddělení prezentační – Historická výstavní budova
 - Pracoviště muzejní pedagogiky
- Památník Petra Bezruče
 - Srub Petra Bezruče

ÚTVAR NÁMĚSTKA PRO EKONOMIKU A PROVOZ

- Oddělení ekonomicko-správní
 - Všeobecná účtárna
 - Evidence majetku
 - Pokladna
 - Personalistika a platy
- Oddělení provozně-investiční
 - Pracoviště veřejných zakázek
 - Pracoviště projektově-investiční
 - Pracoviště provozní
 - Pracoviště IT
- Arboretum Nový Dvůr
 - Expoziční pracoviště
 - Dendrologické pracoviště
 - Provozní pracoviště

ÚTVAR ŘEDITELE

Ředitel je statutárním orgánem Slezského zemského muzea. Řídí činnost celého muzea ve smyslu zřizovací listiny a zastupuje ho navenek. V přímé podřízenosti ředitele jsou dva náměstci (vedoucí ostatních útvarů), dále pak vedoucí Knihovny SZM a vedoucí Oddělení vnějších vztahů. Do útvaru ředitele je organizačně zařazena také Kancelář SZM, Pracoviště vnitřního auditu a pracoviště BOZP a PO.

KANCELÁŘ SZM

Zabezpečuje administrativní agendu ředitele SZM, běžnou úřední agendu pro jednotlivé odborné útvary a poskytuje servisní činnost všem pracovištím SZM v oblasti obecných informací. Dále se zabývá administrativní činností týkající se zákona č. 340/2015 o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv – zákon o registru smluv a zajišťuje agendu týkající se vydávání osvědčení podle zákona č. 71/1994 Sb. o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty. Vytváří informační servis pro zaměstnance týkající se SW spisové služby. Koordinuje a kontroluje vydávání všech vnitřních předpisů, podílí se na propagaci výstav a akcí SZM.

ODDĚLENÍ VNĚJŠÍCH VZTAHŮ

Oddělení vzniklo v roce 2016 přeměnou a sloučením Oddělení marketingu a komunikace a Oddělení produkce. Oddělení rozvíjí obecné povědomí o činnosti SZM, což zahrnuje komunikaci s médii, s veřejností, přípravu propagačních materiálů, aktualizaci webových stránek a vyhledávání nových příležitostí k prezentaci SZM. Na pracovišti realizace výstav pracuje grafik a výstavař, kteří zajišťují výrobu tiskovin a instalaci výstav ve všech expozičních areálech SZM.

KNIHOVNA SZM

Oddělení pod tímto názvem vzniklo k 1. květnu 2012 přeměnou z názvu Ústřední knihovna Slezského zemského muzea. Knihovní fond Knihovny SZM zahrnuje více než 300 000 svazků literatury. Základem knihovního fondu je literatura vztahující se k regionu. Knihovna umožňuje přístup k veřejným knihovnickým a informačním službám a poskytuje výpůjční a meziknihovní výpůjční služby. Zaměstnanci knihovny knihovní fond soustavně doplňují, zpracovávají a ochraňují.

PRACOVIŠTĚ VNITŘNÍHO AUDITU

Pracoviště vnitřního auditu provádí plánované i mimořádné audity SZM, navrhuje opatření k nápravě zjištěných nedostatků a spolupracuje s externími auditory a kontrolory.

BOZP, PO

Zajišťováno externě, v kompetenci Oddělení provozně-investičního.

ÚTVAR NÁMĚSTKA ŘEDITELKY PRO ODBORNÉ ČINNOSTI

Útvar vznikl v roce 2016 sloučením útvaru přírodních věd, společenských věd a muzeologie. V jeho čele stojí náměstek, který koordinuje především vědeckou, sbírkotvornou a investiční činnost několika oddělení a pracovišť.

ODDĚLENÍ PŘÍRODNÍCH VĚD

Pracovníci Oddělení přírodních věd zajišťují získávání, shromažďování, trvalé uchování, evidování, odborné zpracování a zpřístupňování sbírkových fondů veřejnosti, kulturně vzdělávací, prezentační i vědecko-výzkumnou činnost v přírodovědných oborech se specializací botanickou, entomologickou, mineralogickou, petrografickou, paleontologickou a zoologickou.

ODDĚLENÍ OCHRANY SBÍRKOVÝCH PŘEDMĚTŮ

Oddělení bylo vytvořeno organizační změnou v roce 2010 jako centrální pracoviště konzervace a restaurování. Pracovníci oddělení zpracovávají, aktualizují a realizují strategii ochrany sbírky SZM v oblasti preventivní konzervace, sanační konzervace, restaurování předmětů a technologie konzervace.

ODDĚLENÍ SPOLEČENSKÝCH VĚD

Pracovníci Oddělení společenských věd zajišťují trvalé uchovávání, evidování, odborné zpracovávání a zpřístupňování sbírkových předmětů veřejnosti, kulturně vzdělávací, prezentační i vědecko-výzkumnou činnost ve společenských oborech se specializací na dějiny umění, historii, etnografii, numismatiku, muzikologii a teatrologii. V roce 2016 bylo pod toto oddělení zařazeno muzeologické pracoviště.

ODDĚLENÍ ARCHEOLOGIE

Činnost archeologického oddělení, které bylo vyčleněno z Oddělení společenských věd v roce 2019, je orientována na práci s fondem podsbírkou, který obsahuje nálezy z oboru pravěké, středověké a novověké archeologie (včetně příslušné dokumentace) a rovněž i předměty antické sbírky. Depozitář oddělení se nachází v budově Herbaria v Arboretu Nový Dvůr. Pravěké, středověké a novověké artefakty pocházejí z celé sběrné oblasti muzea, tj. českého Slezska, včetně severní Moravy (Moravskoslezský kraj a okres Jeseník v rámci Olomouckého kraje).

Oddělení je rovněž významným činitelem terénní archeologie ve smyslu zákona č. 20/1987 sb. o Státní památkové péči. Slezské zemské muzeum má oprávnění vykonávat záchranné archeologické výzkumy v rámci Moravskoslezského kraje a okresu Jeseník v Olomouckém kraji (historická část českého Slezska).

V oblasti badatelské a vědecko-výzkumné práce se orientuje na komplexní archeologickou problematiku v rámci svého sběrného území, a to jak po stránce teoretické (zpracovává problematiku pravěku, středověku a novověku Slezska), tak i praktické, tj. terénní či metodologické (moderní nedestruktivní metody v archeologii, archeologii modernity či archeologii konfliktů, vyhodnocování archeologické kovové industrie atd.).

ODDĚLENÍ FOTODOKUMENTACE A DIGITALIZACE

Oddělení fotodokumentace a digitalizace vzniklo jako samostatné oddělení v roce 2016. Slouží jako centrální pracoviště pro dokumentaci a digitalizaci sbírkových předmětů SZM. Zajišťuje správu sítě a aplikace pro dokumentaci sbírkových předmětů, realizuje digitalizaci vybraných předmětů. Zajišťuje trvalé uchovávání, evidování, odborné zpracování a zpřístupňování sbírkových předmětů veřejnosti, kulturně vzdělávací, prezentační i vědecko-výzkumnou činnost se specializací na fotografii.

ODDĚLENÍ HISTORICKÉHO VÝZKUMU – SLEZSKÝ ÚSTAV

Pracovníci Oddělení historického výzkumu zajišťují vědecký výzkum a kulturně vzdělávací činnost se zaměřením na dějiny Slezska a problematiku vývoje a postavení národnostních menšin v českých zemích. Oddělení se dále podílí na realizaci výstav a spravuje oborovou část sbírky Novodobé dějiny.

ODDĚLENÍ PREZENTAČNÍ – HISTORICKÁ VÝSTAVNÍ BUDOVA

Oddělení bylo začleněno do tohoto útvaru v roce 2017 a v rámci jeho činnosti probíhají v tomto opavském expozičním areálu SZM výstavy, doprovodné akce, semináře, konference apod. Pod toto oddělení spadá Pracoviště muzejní pedagogiky, které se primárně zabývá tvorbou edukačních programů a podílí se na přípravě akcí pro širokou veřejnost. Od roku 2019 rozšířil tento expoziční areál nově zrekonstruovaný tzv. Müllerův dům s přilehlou zahradou.

NÁRODNÍ PAMÁTNÍK II. SVĚTOVÉ VÁLKY

Pracovníci Národního památníku II. světové války zajišťují trvalé uchovávání, evidování, odborné zpracovávání a zpřístupňování sbírkových předmětů z oboru militarií veřejnosti, pořádají kulturně vzdělávací, prezentační i vědecko-výzkumnou činnost v oblasti dějin druhé světové války a nejnovějších dějin.

AREÁL ČESKOSLOVENSKÉHO OPEVNĚNÍ HLUČÍN-DARKOVIČKY

Pracovníci oddělení zajišťují provoz pevnostního areálu v Hlučíně-Darkovičkách. Vedle toho provádí kulturně vzdělávací a prezentační činnost.

PAMÁTNÍK PETRA BEZRUČE

Pracovníci Památníku Petra Bezruče tvoří a spravují oborovou část sbírky Písemnosti a tisky a dále zajišťují kulturně vzdělávací i prezentační činnost. Vedle Památníku Petra Bezruče je součástí oddělení také expoziční areál Srub Petra Bezruče.

ÚTVAR NÁMĚSTKA ŘEDITELKY PRO EKONOMIKU A PROVOZ

Útvar náměstka pro ekonomiku a provoz vznikl v roce 2016, a to přeměnou z útvaru provozního. Koordinuje především ekonomickou a investiční činnost SZM, pečuje rovněž o správu majetku SZM. Je řízen náměstkem, v jehož kompetenci jsou tři oddělení.

ODDĚLENÍ EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

Zajišťuje činnost SZM v oblasti hospodářské, finanční a správní. Vede kompletní účetnictví, administrativu projektů financovaných ze strukturálních fondů, zpracovává evidenci majetku a zboží, personální agendu, činnost pokladny a mzdové účtárny.

ODDĚLENÍ PROVOZNĚ-INVESTIČNÍ

Jako centrální pracoviště zabezpečuje provozně-technickou činnost. Zodpovídá za technický stav všech objektů SZM, koordinuje a řídí realizaci všech veřejných zakázek, připravuje a dohlíží na realizaci investičních záměrů, nakládá s projektovou a technickou dokumentací SZM, zajišťuje provoz automobilového parku a podílí se na realizaci výstav ve všech expozičních areálech SZM. Pod oddělení spadá také pracoviště IT, které spravuje a udržuje v bezpečném provozu veškeré počítačové sítě, software a všechny databázové systémy. Pracoviště rovněž dohlíží na zabezpečení všech objektů SZM prostřednictvím kamerových systémů a monitoruje události spojené se zabezpečením objektů a požární bezpečností.

ARBORETUM NOVÝ DVŮR

Pracovníci Arboreta Nový Dvůr zajišťují budování kolekce sbírek živých rostlin, jejich výzkum a prezentaci v expozici. Zabezpečují rovněž získávání, shromažďování, trvalé uchovávání, evidování, odborné zpracování a zpřístupňování sbírkových fondů veřejnosti, kulturně vzdělávací, prezentační i vědecko-výzkumnou činnost v oboru dendrologie.

PARTNEŘI A SPOLUPRACUJÍCÍ ORGANIZACE

Aktuálně probíhající aktivní spolupráce dle jednotlivých oddělení – jedná se o pouhý stručný výběr.

Knihovna Slezského zemského muzea

- Asociace muzeí a galerií ČR
- Moravská zemská knihovna
- Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě
- Národní knihovna Praha
- Sdružení knihovníků a informačních pracovníků
- Slezská univerzita v Opavě
- Univerzita ve Vratislavi, Polsko
- Vědecká knihovna v Olomouci
- muzejní a galerijní knihovny na území ČR
- vědecké a univerzitní knihovny na území ČR
- Bryologicko-lichenologická sekce ČBS
- Církevní základní škola svaté Ludmily v Opavě
- Česká společnost na ochranu netopýrů
- Česká zemědělská univerzita v Praze
- Česká zoologická společnost
- Český rybářský svaz, z. s., Územní svaz pro Severní Moravu a Slezsko, Ostrava
- Ekocentrum Nyctalus
- Ekocentrum OVALAB v Ostravě
- Great Lakes Forestry Centre, Sault Ste. Marie, Kanada
- Gymnázium Nový Jičín
- Hungarian Natural History Museum, Budapest, Maďarsko
- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
- Laboratoř fyziologie a genetiky vláknitých hub Mikrobiologického ústavu AV ČR
- Laboratoř veterinární molekulární diagnostiky v Praze
- Masarykova střední škola zemědělská a vyšší škola v Opavě
- Masarykova univerzita v Brně
- Městská policie Opava
- Městská policie Ostrava
- Městské kulturní středisko Javorník
- Městské muzeum a galerie Svitavy
- Moravské zemské muzeum
- Muzeum Beskyd
- Muzeum J. A. Komenského
- Muzeum Karla Zemana
- Muzeum Komenského v Přerově
- Muzeum Novojičínska
- Muzeum regionu Valašsko
- Muzeum Těšínska

Oddělení archeologie

- Iași Institute of Archaeology, Rumunsko
- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
- Muzeul Județean Botoșani, Rumunsko
- Muzeum v Bruntále
- Národní památkový ústav
- Odbor památkové péče Moravskoslezského kraje
- Slezská univerzita v Opavě
- Středomoravská a Severomoravská regionální archeologická komise
- Vlastivědné muzeum Jesenicka
- Západočeská univerzita v Plzni

Oddělení přírodních věd

- ACCENDO – centrum pro vědu a výzkum, z. ú.
- Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
- Aquarimex, Praha
- Botanický ústav AV ČR

- Muzeum Třineckých železáren a města Třince
 - Muzeum východních Čech v Hradci Králové
 - Muzeum Vysočiny v Jihlavě
 - Nadace na pomoc zvířatům při veterinární klinice Jan Nytra, Ostrava
 - Národní muzeum
 - Národní technické muzeum
 - Oblastní muzeum a galerie v České Lípě
 - Opavský přírodovědný zpravodaj
 - ORNIS – Ornitologická stanice Muzea Komenského v Přerově
 - Ostravská univerzita v Ostravě
 - Ostravské muzeum
 - PINKY - záchraná stanice pro veverky
 - Range Magazine, Carson City, Nevada US Fish & Wildlife Service Montana
 - Registry of Tumors in Lower Animals, National Museum of Natural History Smithsonian Institution, Washington, D. C., USA
 - Rybářství a celková ekologie krajiny – Racek Bohumín, z. s.
 - Severočeské muzeum v Liberci
 - School of Environmental Sciences, University of Guelph, Canada
 - Slezská nemocnice v Opavě, oddělení patologické anatomie
 - Slezská univerzita v Opavě
 - Správa CHKO Cerová vrchovina, Rimavská Sobota, Slovensko
 - Správa CHKO Jeseníky
 - Správa CHKO Litovelské Pomoraví
 - Správa CHKO Poodří
 - Správa NP Muránska planina, Revúca, Slovensko
 - Státní okresní archiv Jeseník
 - Státní zdravotní ústav v Praze
 - Středisko volného času Opava
 - Středisko volného času Opava
 - The Natural History Museum, London, Velká Británie
 - Tilia Laboratories – Laboratoř molekulární diagnostiky
 - Univerzita Hradec Králové
 - Urga
 - Vemodia
 - Vlastivědné muzeum v Olomouci
 - Záchraná stanice a Dům přírody Poodří, Bartošovice
 - Záchraná stanice Pavlov
 - Zámek Kravaře
 - Zoo Košice
 - Zoologická zahrada a botanický park Ostrava
 - Zoologická zahrada Olomouc
- Oddělení společenských věd**
- Aargauer Kunsthau Switzerland
 - Germanisches Nationalmuseum, Norimberk, Německo
 - Institut umění – Divadelní ústav
 - KHM-Museumsverband - Kaiserliche Wagenburg
 - Město Karviná – zámek Fryštát – expozice
 - Město Kravaře
 - Město Odry – Muzeum Oderska
 - Městské muzeum Krnov
 - Městské muzeum Moravská Třebová
 - Moravská galerie Brno
 - Moravská gobelínová manufaktura
 - Museum MORE, Gorssel, Nizozemsko
 - Muzejní a galerijní centrum Valašského Meziříčí
 - Muzeum Beskyd
 - Muzeum Komenského v Přerově
 - Muzeum Narodowe we Wrocławiu
 - Muzeum Novojičínka
 - Muzeum Ostrov lidových krojů, Zbraslavice
 - Muzeum Těšínska
 - Muzeum umění Olomouc
 - Muzeum v Bruntále
 - Národní muzeum
 - Národní památkový ústav

- Obec Oldřišov
- Opavská kulturní organizace
- Římskokatolická farnost Hlučín
- Severočeské muzeum v Liberci
- Slezské divadlo Opava
- Středisko volného času Opava
- Vlastivědné muzeum Jesenicka
- Vlastivědné muzeum v Šumperku
- Zámek v Moravské Třebové
- Západočeská galerie v Plzni

Oddělení historického výzkumu

- Etnologický ústav Akademie věd ČR
- Společenskovedný ústav Slovenskej akademie ved
- University of Northampton
- Uniwersytet Opolski
- Vlastivědné muzeum Jesenicka

Oddělení fotodokumentace a digitalizace

- Moravská galerie v Brně
- Muzeum fotografie v Jindřichově Hradci
- Muzeum Josefa Seidla v Českém Krumlově
- Národní památkový ústav
- Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze
- Vlastivědné muzeum Jesenicka

Oddělení ochrany sbírkových předmětů

- Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích
- Komise konzervátorů a restaurátorů při AMG ČR
- Městské muzeum Krnov
- Moravské zemské muzeum
- Muzeum Beskyd Frýdek-Místek
- Muzeum Bojkovska
- Muzeum Hlučínska
- Muzeum Komenského v Přerově (Ornitologická stanice)
- Muzeum Novojičínska
- Muzeum Těšínska
- Muzeum v Bruntále
- Národní muzeum

- Národní muzeum v přírodě v Rožnově p. Radhoštěm
- Národní památkový ústav
- Národní technické muzeum,
- Opavská kulturní organizace
- Slezská ornitologická společnost, pobočka ČSO v Ostravě
- Slezská univerzita v Opavě
- Technické muzeum v Brně,
- Univerzita Palackého v Olomouci
- Vlastivědné muzeum Jesenicka
- Východoslovenské muzeum v Košicích
- Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
- Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
- Záchraná stanice Bartošovice
- Zemský archiv v Opavě
- Zoo Košice
- Zoo Olomouc
- Zoologická a botanická zahrada města Plzně
- Zoologická zahrada a botanický park Ostrava

Oddělení vnějších vztahů

- Akademie věd ČR
- Asociace muzeí a galerií ČR
- Česká televize
- Český rozhlas
- ELIM Opava
- Charita Opava
- Kulturně-umělecký prostor KUPE
- Mezinárodní rada muzeí (ICOM)
- Národní památkový ústav
- Opavská kulturní organizace
- Ostravská univerzita v Ostravě
- Slezská nemocnice v Opavě
- Slezská univerzita v Katovicích
- Slezská univerzita v Opavě
- Slovenská akadémia vied
- Statutární město Opava
- TV POLAR

Arboretum Nový Dvůr

- více než 300 botanických zahrad a arboret celého světa

Národní památník II. světové války

- Armáda ČR
- Československá obec legionářská
- Český svaz bojovníků za svobodu
- Historická skupina Osvětim
- Konfederace politických vězňů
- Muzeum Beskyd
- Muzeum Hlučínska
- Muzeum Těšínska
- Nadační fond obětem holocaustu
- Národní muzeum
- Opavská kulturní organizace
- Ostravská univerzita v Ostravě
- Ostravské muzeum
- Památník Lidice
- Památník Terezín
- Slezská univerzita v Opavě
- Technické muzeum v Brně
- Univerzita obrany
- Vojenský historický ústav
- a kluby vojenské historie

Památník Petra Bezruče

- Akademie věd ČR
- Antikvariát Fiducia
- Charita Opava
- Knihovna města Ostravy
- Masarykova univerzita v Brně
- Moravské zemské muzeum
- Moravsko-slezská vědecká knihovna v Ostravě
- Muzeum a galerie v Prostějově
- Muzeum Beskyd
- Muzeum Těšínska
- Opavská kulturní organizace
- Ostravská univerzita v Ostravě
- Památník národního písemnictví v Praze
- Slezská univerzita v Opavě
- Státní okresní archiv v Opavě
- Statutární město Opava
- Zemský archiv v Opavě

PREZentační činnost

EXPOZICE

Slezské zemské muzeum má ve správě šest expozičních budov a areálů, které nabízejí expozice různého zaměření zachycující vývoj ve Slezsku jak v oblasti přírodního, tak kulturního bohatství. V roce 2009 byla zpřístupněna nová expozice Doba zmaru a naděje v Národním památníku II. světové války. Její podobu oceňovali nejen návštěvníci, ale rovněž i odborná veřejnost. Tato expozice byla na konci roku 2021 uzavřena a nová expozice Těžká léta 1938–1945 byla otevřena v roce 2023. V květnu roku 2012 byla slavnostně otevřena rekonstruovaná Historická výstavní budova s novou expozicí Slezsko. Obě zmiňované expozice byly oceněny odbornou veřejností a obdržely cenu Gloria Musaealis. Všechny stálé expozice SZM procházejí každoročně aktualizací a zpřístupňováním nových sbírkových předmětů. Nejnověji byl v roce 2019 otevřen rekonstruovaný Müllerův dům s přílehlou zahradou, který je propojený s Historickou výstavní budovou, a kde se konají v současné době krátkodobé výstavy, přednášky a kulturní akce pro veřejnost. V tomto objektu je také připravována zcela nová archeologická expozice, která bude návštěvníkům zpřístupněna ve druhé polovině roku 2024. Záměrem je také připravit novou expozici situovanou v rekonstruovaném zámečku v Arboretu Nový Dvůr, která by reflektovala historii a proměny tohoto velmi cenného botanicko-dendrologického areálu.

HISTORICKÁ VÝSTAVNÍ BUDOVA, OPAVA

EXPOZICE SLEZSKO

Expozice Slezsko je zaměřena na přírodní a kulturněhistorické fenomény v současnosti nejmenší historické země České republiky – Slezska. S ohledem na velmi bohatý sbírkový fond Slezského zemského muzea a vzhledem k omezenému prostoru je zvolený koncept řešení, které umožňuje seznámit návštěvníky s co nejširším spektrem sbírkových předmětů a témat vztahujících se k přírodnímu a kulturnímu bohatství Slezska. Expozice Slezsko zahrnuje dvě podlaží Historické výstavní budovy. Vůbec poprvé v historii jsou zpřístupněny i sklepní prostory. V suterénu výstavní budovy se nachází expozice s názvem PŘÍRODA SLEZSKA, prostory v přízemí budovy jsou využívány pro aktuální výstavní projekty a v prostorách 1. patra je umístěna expozice ENCYKLOPEDIIE SLEZSKA. V letech 2018–2019 došlo k reinstalaci a úpravě „Expozice Slezsko“ – změny se dotkly jak části „Příroda Slezska“ (z důvodu napojení objektu Müllerova domu na Historickou výstavní budovu), tak části „Encyklopedie Slezska“, kde došlo k aktualizaci a obměně jednotlivých hesel vztahujících se k dějinám Slezska. Další dílčí reinstalace jednotlivých hesel společenskovední expozice probíhaly průběžně v letech 2020–2023.

PŘÍRODA SLEZSKA

Hlavní úlohou expozice „Příroda Slezska“ je přiblížení přírodních podmínek a biodiverzity našeho regionu s přesahy do dalších evropských a světových oblastí. Krajina Slezska skýtá velké množství dokladů historie přírody. Geologická část ukazuje ve zkratce nejstarší historii a geologický vývoj na exponátech ze Slezska a severní Moravy. V botanické části jsou prezentovány exempláře mechorostů, lišejníků a hub v kombinaci s herbárii

významných zástupců rostlinných čeledí se zaměřením na botanicky zajímavá chráněná území, endemity a relikty Slezska a severní Moravy. V zoologické části expozice jsou zdůrazněny především druhy žijící ve Slezsku. Vychází se od vývojově nejjednodušších forem jednobuněčných přes měkkýše a členovce až k obratlovcům.

ENCYKLOPEDIE SLEZSKA

Myšlenkou „Encyklopedie Slezska“, části expozice přibližující kaleidoskopickým, výběrovým, tematickým způsobem české Slezsko od pravěku do 20. století s nezbytnými přesahy za tuto časovou hranici směrem k dnešku, je představit zemi Slezsko, její dějiny, kulturu a obyvatelstvo v konkrétních a názorných příkladech. V letech 2018–2019 došlo k výrazné obměně expozice. Od roku 2020 jsou každoročně vybrané sekce expozice aktualizovány či nahrazeny novými „encyklopedickými hesly“. Tyto změny jsou prováděny nejen s ohledem na preventivní konzervaci, ale i na návštěvníky – expozice se totiž neustále proměňuje, takže při každé další návštěvě je vždy ke zhlédnutí něco nového.

DERMOPLASTICKÉ PREPARÁTY SLONŮ INDICKÝCH, ŽIRAFY ROTHSCILDOVY A LVA INDICKÉHO

Slezské zemské muzeum dlouhodobě spolupracuje se Zoo Ostrava, díky čemuž je muzejní sbírka rozšiřovaná o jedinečné exponáty, které jsou prezentovány v hale Historické výstavní budovy. Dermoplastické preparáty slona indického Calvina a jeho potomka, samičky Sumitry, doplnily v roce 2022 další preparáty. Nejprve byl 3. 6. v rámci Slezské muzejní noci veřejnosti slavnostně představen lev Sohan, k němuž na podzim přibyl žirafí samec Bořek.

MÜLLERŮV DŮM

Budova s přílehlým parkem byla 31. května 2019 otevřena veřejnosti a v současné době je využívána jako nový výstavní prostor Slezského zemského muzea, kde se konají také kulturní akce pro veřejnost, jako jsou např. přednášky, konference, koncerty atd.

Návštěvníci zde mohou vidět téměř všechny stavební fáze objektu – od středověkých přes novověké až po současné, které umožnily podzemní propojení Historické výstavní budovy s tímto domem. Zahrada je záměrně upravena do podoby, jež umožňuje nejen konání nejrůznějších kulturních akcí, ale i přírodovědné a historické edukační aktivity. K výsadbě zahrady byly zvoleny zejména původní slezské odrůdy ovocných stromů a keřů doplněné okrasnou výsadbou.

V suterénu Müllerova domu vznikne zcela nová a moderně pojatá archeologická expozice, která přiblíží proměny areálu, ve kterém se dům nachází. Návštěvníci se tak budou moci seznámit s původním opavským městským hradem, který byl zbořen v 19. století a na jehož místě vyrostla stávající muzejní budova. Vystaveny budou nejen exponáty vztahující se k opavskému hradu, později zámku, ale i archeologické nálezy učiněné při výzkumech předcházejících vlastní rekonstrukci. Tyto exponáty ještě doplní unikátní archeologické a historické muzejní sbírkové předměty opavské a slezské provenience. Realizace expozice začne v polovině roku 2023, slavnostní otevření proběhne v roce 2024 v rámci oslav 800. výročí od první písemné zmínky o Opavě jako městu. Mimo výstavní prostory se v domě nachází ještě velký reprezentační sál, který je využíván jak ke kulturním akcím, tak k menším tematickým výstavám.

ARBORETUM NOVÝ DVŮR

Vznik arboreta je úzce spjat s majitelem novodvorského panství Quidem Riedlem (1878–1946), který za svého působení v Novém Dvoře (1906–1928) vytvořil na ploše 1,8 hektaru unikátní přírodně krajinářský park. Ten se stal posléze základem arboreta a dnes tvoří historickou část dendrologické expozice. V současné době arboretum spravuje na ploše 23 hektarů jednu z nejbohatších sbírek dřevin ČR. V části pěstebních skleníků je také od roku 2010 veřejnosti přístupná malá expozice subtropických a tropických rostlin, včetně kaktusů a sukulentů. Je záměrem dále tuto expozici rozšiřovat – na konci roku 2022 počala příprava další sekce doplněné vodními prvky, která bude veřejnosti zpřístupněna na začátku návštěvní sezóny v roce 2023. Na konci roku 2022 byla dokončena rekonstrukce zámečku, který v suterénu nabídne potřebné zázemí pro konání kulturních a společenských akcí. Je záměrem v brzké době připravit a zpřístupnit expozici v I. patře objektu věnovanou osobnosti Quido Riedla a historii novodvorského areálu. Od roku 2023 jsou prováděny přípravné práce (zejména zpracovávání pramenné základny k problematice, vytílovávání vhodných exponátů atp.) a dle finančních možností instituce poté započne vlastní realizace nové expozice.

DŘEVINY PĚTI SVĚTADÍLŮ

Dendrologická podsírka čítá cca 18 tisíc herbářových dokladů, 600 položek šišek a 300 položek dřevin. V dendrologické expozici parku a ve skleníku je v současnosti evidováno bezmála 7 000 taxonů. Evidence o těchto rostlinách je průběžně digitalizována. Dendrologická/parková expozice „Dřeviny pěti světadílů“ je členěna na historický a nový park. Informační a orientační systém je řešen individuálně, rozmístěním již více než 180 kusů informačních tabulí u vybraných dřevin. Pro veřejnost je k dispozici vícejazyčný tištěný průvodce a audioprůvodce arboretem. K prezentaci živé sbírky dřevin přispívá pravidelné publikování Indexu Seminum Novodvorensis (každoročně jej obdrží více než 300 botanických zahrad a arboret celého světa). Dendrologická podsírka je průběžně doplňována o nové herbářové doklady. Novými výsadbami do parkové expozice je rozšiřována živá sbírka dřevin. Většina dřevin a rostlin byla vypěstována přímo v arboretu, a to generativní cestou, ze semen získaných z Indexu Seminum jiných botanických zahrad celého světa. Obdobně je tomu také u skleníkových rostlin.

TROPICKÉ A SUBTROPICKÉ ROSTLINY

Expozice tropických a subtropických rostlin si klade za cíl zpřístupnit široké veřejnosti část z rozsáhlých skleníkových sbírek Arboreta Nový Dvůr. V expozici je soustředěno bezmála 280 druhů rostlin ze 70 čeledí. Na nevelké ploše čítající zhruba 220 m² lze vedle sebe zhlédnout geograficky svěbytné rostlinné formace americké, africké, australské a asijské flóry tropických deštných, tropických poloopadavých a opadavých lesů. Od roku 2023 bude postupně expozice rozšiřována – je záměrem otevřít většinu skleníku veřejnosti. Zpřístupňování bude probíhat po etapách (po jednotlivých původních pěstebních kójích), aby to nenarušovalo běžný návštěvníkový provoz. První sekce doplněná o jezírko s vodopádem a spojovacím mostem bude otevřena na začátku návštěvníkové sezóny na jaře 2023. Na přelomu let 2023–2024 pracovníci arboreta upravili další dvě pěstební kóje, kde byly vysazeny tropické a subtropické rostliny. Ve skleníku také probíhala prezentace živých tropických a subtropických motýlů, která se těšila velkému zájmu veřejnosti. Po nucené

koronavirové přestávce byla tato tradice obovena a výstava „Kouzlo živých motýlů“ opět proběhla v červnu 2023.

NÁRODNÍ PAMÁTNÍK II. SVĚTOVÉ VÁLKY, HRABYNĚ

Stálá expozice „Doba zmaru a naděje“, která byla uzavřena na konci roku 2021, připomínala v chronologickém sledu nejdůležitější vojenské a politické události II. světové války s ohledem na české a československé dějiny. V roce 2022 proběhla rekonstrukce památníku v rámci projektu „Podpora socializace a interaktivity expozice Národního památníku II. světové války a výstavních prostor správní budovy“. V návštěvnické sezóně 2023 tak byla návštěvníkům představena zcela nová stálá expozice „Těžká léta 1938–1945“, která je moderně pojatá a obsahuje celou řadu multimediálních prvků.

Od roku 2016 je zpřístupňována také vyhlídka na jednom ze dvou klínů památníku, ze které je při dobré viditelnosti možnost dohlédnout až na vrcholek Pradědu, Lysé hory či na území Polska. Provoz vyhlídky byl taktéž obnoven v roce 2023.

Součástí areálu památníku je symbolický hřbitov se 13 000 destičkami se jmény padlých. Z nich je 7 000 destiček se jmény vojáků Rudé armády a 1 000 příslušníků 1. čs. armádního sboru, kteří padli v rámci ostravsko-opavské operace, 5 000 jmen civilních obyvatel ze severní Moravy a Slezska, kteří padli v domácím odboji nebo byli umučeni v koncentračních táborech a 1 000 destiček patří příslušníkům jiných národností bojujícím na území našeho regionu. Vedle památníku je umístěno několik kusů historické bojové techniky. Ve správní budově památníku se nachází prostory pro sezonní výstavy, je zde konferenční sál a badatelna.

TĚŽKÁ LÉTA 1938–1945

V hlavním objektu památníku mohou návštěvníci zhlédnout expozici „Těžká léta 1938–1945“, která připomíná události II. světové války jak z hlediska vojenského, tak politického, neopomíná však ani život civilního obyvatelstva, kulturu či hospodářství. Přibližuje účast československých vojáků v bojích na všech frontách II. světové války, stejně jako účast civilního obyvatelstva v domácím odboji.

Cílem expozice je nejen poskytnout návštěvníkům základní informace o období II. světové války, ale v osobních příbězích pamětníků zprostředkovat i emocionální prožitek, umocněný autentickými předměty, které pro expozici věnovali přímí účastníci bojů.

Vstupní část expozice tvoří pamětní síň, v níž je centrálním objektem skleněný sarkofág s prstí z bojišť II. světové války, koncentračních táborů a dalších míst utrpení. Expozice je doplněna multimediálními prvky. V infokioscích a na dotykových obrazovkách si zájemci mohou vyhledat dobové dokumenty, fotografie a texty. Nechybí zde ani historická filmová koláž režiséra Evalda Schorma, která byla vytvořena pro původní expozici památníku. Ústřední scénou expozice je diorama velkolepé bojové scény odkazující na ostravsko-opavskou operaci. Zde návštěvníci uvidí nejen maketu sovětského tanku T-34, dva dělostřelecké kanóny (německý a sovětský), ale také hrabyňský dům č. p. 72 zničený válečnými boji. Dům byl postaven na základě dobových fotografií válkou zničené obce Hrabyně a jsou v něm umístěny autentické předměty, které věnovali obyvatelé obce.

LIDICKÉ DĚTI

Osud lidických dětí nám dodnes připomíná dílo české sochařky Marie Uchytlové. Právě tato žena vytvořila v letech 1969–1989 sádrové sousoší zavražděných lidických dětí, které zemřely v období tzv. heydrichiády v koncentračním táboře Chelmno.

Sádrové modely dětí v nadživotní velikosti se staly předlohou pro bronzové sousoší umístěné v Památníku Lidice a dlouhá léta byly součástí kaple Zvěstování Panny Marie v Mariánské Týnici. Na konci roku 2015 bylo rozhodnuto o jejich převozu do Národního památníku II. světové války v Hrabyni, kde na nich pracovali restaurátoři. Od června 2016 tvořilo sádrové sousoší lidických dětí emotivní část stálé expozice památníku „Doba zmaru a naděje“ a nyní je součástí nové expozice.

OBĚTI A VRAZI

Koncentrační tábor Mauthausen byl jedním z nejhorších nacistických koncentračních táborů. Tento vyhlazovací tábor byl vybudován v roce 1938 vězni z Dachau 20 km východně od Linze, byl to první tábor mimo území Německa. Postupně se rozšířil, měl 49 poboček, z nichž neznámější byly koncentrační tábory Gusen a Ebensee. K táboru patřil i žulový lom, kde vězni po 186 strmých schodech vynášeli mohutné žulové kvádry, za neustálého pohánění klacky a obušky, často pod střelbou.

Nacisté často vězně shazovali ze schodů dolů. Proto byly nazvány také „schody smrti“. Od roku 1941 zde byli masově deportováni i obyvatelé protektorátu Čechy a Morava. Tyto deportace měly na svědomí represe po nástupu R. Heydricha do funkce zastupujícího říšského protektora. Vězni byli posíláni do Mauthausenu jako nepolepšitelní, jejichž návrat byl nežádoucí. V tomto táboře žili v nesnesitelných podmínkách, podrobeni nejhoršímu zacházení a mučení. Průměrná délka života vězně koncentračního tábora Mauthausen byla šest měsíců. Vězni byli zabíjeni těmi nejhoršími způsoby – ubitím klacky, petrolejovými injekcemi, hladem, byli naháněni do ostnatých drátů nabitých elektrickým proudem nebo naloženi do upraveného policejního krytého auta, kde byli během jízdy usmrceni plynovými zplodinami. Do tábora byli z protektorátu posíláni často umělci a příslušníci inteligence. V táboře zahynul např. písničkář Karel Hašler, herečka Anna Letenská nebo básník Ivan Javor. Na konci roku 1944 byly v táboře zformovány ilegální výbory vězňů. V únoru 1945 byl vydán tajný rozkaz k likvidaci všech vězňů tábora v plynových komorách. Mauthausen byl osvobozen dne 7. května americkou 11. obrněnou divizí. Tábořem prošlo více než 335 000 vězňů, přes 122 000 jich zde zemřelo. Čechů a Slováků zde bylo vězněno přes 8 000, z toho 4 500 jich bylo usmrceno. Tato část stálé expozice zpřístupněná ve druhém ze dvou klínů hlavního objektu má připomenout nesmírné utrpení těchto lidí.

AREÁL ČESKOSLOVENSKÉHO OPEVNĚNÍ HLUČÍN-DARKOVIČKY

Pevnostní areál je evropsky vysoce ceněnou prezentací ojedinělého fortifikačního systému naší republiky, který vznikl v letech 1935–1938. Tvoří jej pěchotní sruby MO-S 17, MO-S 18, MO-S 19, MO-S 20 a lehký objekt LO vz. 37A. Objekty areálu představují různé odlišnosti po stránce projekční i palebně-taktické a rovněž různé stupně odolnosti. Interiér expozice nabízí k vidění originální výzbroj, kterou disponovala československá armáda před II. světovou válkou. Návštěvníci se tak mohou seznámit s podmínkami života vojáků v opevnění. Součástí venkovní expozice je i těžká bojová technika.

PAMÁTNÍK PETRA BEZRUČE, OPAVA

ŽIVOT A DÍLO PETRA BEZRUČE

Expozice „Život a dílo Petra Bezruče“ je instalována v budově Památníku Petra Bezruče, která se nachází v místě, kde stával rodný dům básníka. Na svou dobu velice progresivní expozice byla otevřena v roce 1967 pod záštitou organizace UNESCO v rámci oslav 100. výročí narození Petra Bezruče. V roce 2019 bylo přistoupeno k výrazné modernizaci celého expozičního prostoru včetně průhledu do zahrady na kamenný reliéf pod rekonstruovanou dřevěnou pergolou. Modernizace byla provedena citlivě s ohledem jak na jedinečnost tohoto prostoru, tak na původní architektonické záměry tvůrců expozice. Expozice zpřístupněná v roce 2020 prezentuje vstup básníka do českého literárního prostředí a míst, z nichž čerpal inspiraci pro své dílo. Neopomíná také osobnosti, které Bezruče ovlivnily. V expozici jsou návštěvníkům k dispozici také ukázky jednotlivých vydání Slezských písní včetně cizojazyčných překladů. Neodmyslitelnou součástí expozice jsou cenná výtvarná díla, zejména plastiky, mající vztah k osobě básníka a jeho dílu.

SRUB PETRA BEZRUČE

KRAJEM PETRA BEZRUČE

Srub Petra Bezruče na Ostravici získalo Slezské zemské muzeum jako součást dědictví po básníku Petru Bezručovi. Obytná část srubu byla ponechána v původní podobě i se zařízením interiéru, který si Bezruč sám navrhl. V přilehlém dřevníku byla v roce 1983 zbudována expozice s názvem „Krajem Petra Bezruče“. Návštěvník srubu zde nalezne nejen autentické prostředí letního příbytku básníka, ale nutně chodí v jeho stopách, dotýká se životních příběhů básníka a především může poznat prostředí kraje pod Beskydy, jehož osud, v minulosti tak svízelný, zachytil básník ve svém stěžejním díle – ve Slezských písních.

VÝSTAVY

V roce 2023 nabídlo SZM návštěvníkům celou řadu nově instalovaných výstav, přičemž několik výstavních projektů pokračovalo z předchozího roku.

HISTORICKÁ VÝSTAVNÍ BUDOVA

CIVILIZACE A BARBAŘI ANEB ANTICKÁ SBÍRKA SZM VE SVĚTLE DOBY ŘÍMSKÉ A STĚHOVÁNÍ NÁRODŮ VE SLEZSKU

1. 3. 2022 – 23. 4. 2023

Autoři / kurátoři: PhDr. Jiří Juchelka, Ph.D. a Mgr. Soňa Králová

Výstava poprvé představila veřejnosti antickou sbírku Slezského zemského muzea v celém jejím rozsahu. Jednalo se o soubor archeologických památek egyptské, řecké, etruské a římské provenience v počtu přes sto kusů, z nichž nejzajímavější byly zejména etruská zobákovitá konvička, dále střepy z Mykén či dva fragmenty omítky pocházející z interiérů nekralovské hrobky, která byla v Západních Thébách postavena v období Nové říše. Výstava přiblížila osud této kolekce, její původ a minulost. Lákadlem pro veřejnost byla mumie, respektive kartonážový obal na mumii z Náprstkova muzea v Praze, který byl původně součástí sbírky Slezského zemského muzea.

Jako protiklad k antickému světu si návštěvníci mohli prohlédnout archeologické nálezy z prostoru za severní hranicí impéria, tzv. barbarské, kam náleželo i území dnešního českého Slezska a severovýchodní Moravy. Ke zhlédnutí byly artefakty, které představují stěžejní doklady o životě na našem území z období od 5. století př. n. l. až po první polovinu 6. století n. l. Prezentovány tak byly např. zlomky hunského kotle z období stěhování národů.

OBNOVENÁ KRÁSA. VÝSTAVA RESTAUROVANÝCH DĚL ZE SBÍRKY SLEZSKÉHO ZEMSKÉHO MUzea

1. 10. 2022 – 23. 4. 2023

Autorka / kurátorka: PhDr. Miroslava Suchánková

Jedním z hlavních úkolů každého muzea je péče o sbírky. S tím úzce souvisí pravidelné konzervování a restaurování sbírkových předmětů, které by bez těchto odborných zásahů zůstaly i nadále ležet bez povšimnutí v depozitářích muzea. Proto jsme se rozhodli prezentovat výsledky náročných restaurátorských zásahů široké veřejnosti, která tak může sama posoudit, jak restaurátoři naplňují své často skryté, přesto však tolik záslužné poslání. Konzervace a restaurování předmětů kulturního dědictví představuje samostatný vědní obor, který řeší problémy záchrany a ochrany památek s důrazem na zachování maximální schopnosti každého sbírkového předmětu vypovídat v současnosti i budoucnosti o společnosti.

V rámci výstavy byla prezentována pestrá paleta sbírkových předmětů, které prošly různými restaurátorskými ateliéry, a snahou bylo, aby tato skutečnost nepůsobila rušivě, naopak šlo o to, ukázat, že každé restaurované dílo si zachovalo svoji dobovou tvář. U vystavených exponátů bylo reflektováno jejich poškození před restaurováním, vlastní průběh restaurování a samozřejmě konečný výsledek. Jednotlivé fáze restaurátorských postupů

musí být pečlivě dokumentovány, restaurátoři musí dbát na to, aby v rámci zvolené metody práce přispěli nejen k záchraně a zachování svěřeného díla, ale také k plnému respektování jeho autenticity. Všechny ostatní vlivy, včetně subjektivních snah, musí ustoupit do pozadí. Tímto se profese restaurátorů liší od tvůrčích umělců, jejichž cíle jsou právě opačné. S každou novou zakázkou je tak restaurátor povinen brát v úvahu veškeré etické závazky, které tímto úkolem přejímá. Pokud by si tyto zásady neosvojil, nemohl by restaurovat nebo by restauroval špatně.

Vysoké nároky kladené na kvalitu pracovních postupů podporují intenzivní rozvoj vědního oboru konzervace a restaurování, který je klíčovým garantem uchování jedinečných a neopakovatelných hodnot kulturního dědictví. Do procesů restaurování ve stoupající míře přispívají vědečtí pracovníci z oboru chemie, fyziky, biologie, biochemie, farmakologie, elektroniky, počítačové techniky a dalších oborů. Díky tomu jsou restaurátorské zásahy kvalifikovanější, účinnější, trvalejší, méně poškozující originální hmotu památky a ve svých důsledcích i ekonomičtější. Je ale nutné si uvědomit, že výše zmíněné přírodovědné obory v žádném případě nenahrazují úlohu restaurátora, případně historika, ale pouze poskytují podklady a rozvíjejí základnu pro jejich náročnou práci.

Važme si starých věcí umělecké a řemeslné výroby, nejen pro jejich hodnotu, ale také jako práci a odkaz našich předků, minulost našeho národa.

OBRÁZKY MALOVANÉ NA SKLE

1. 7. 2022 – 28. 2. 2023

Kurátor: PhDr. Miroslava Suchánková

V evropském kontextu představují české země produkčně mimořádně bohatou a typologicky velmi pestrá oblast lidové malby na skle. K jejímu rozšíření došlo od 2. poloviny 18. století. Souviselo to s rozvinutým sklářským průmyslem, jehož centra postupně vznikala a zase zanikla téměř všude v horách Čech, Moravy a Slezska. Při nesporných kontaktech s produkčními okruhy českými a při hojném výskytu importů z Rakouska i z Bavor vznikla na Moravě i ve Slezsku řada původních vyhraněných skupin lidových obrázků na skle, poznačených vlastní invencí a vlastním koloritem.

Výstava představila bohatý fond podmaleb na skle deponovaných v etnografické podsbírce Slezského zemského muzea

KRAJINA

6. 7. 2022 – 28. 2. 2023

Kurátor: Bc. Luděk Wünsch

Česká krajinářská fotografie má dlouholetou tradici a dnes již zvučné mezinárodní jméno, které si vybudovala vynikajícími a nikoli náhodnými výsledky vystavujících českých autorů na četných domácích, zejména však na všech významných mezinárodních výstavách. Vysoký umělecký standart si česká krajinářská fotografie udržuje v návaznosti několika generací tvůrců, takže lze hovořit o několika krajinářských školách. Mnoho významných krajinářů vzešlo z brněnské střední fotografické školy pod vedením K. O. Hrubého, FAMU v Praze a ITF Opava. Po roce 1989 bohužel prořídly řady amatérských fotografů, z nichž většina se věnovala právě krajinářské fotografii. Příroda je pro většinu fotografů stále nevyčerpatelným zdrojem „krásna“. Určitá světelná atmosféra dovede v přírodě fotografovi velmi zahrát na city. Tento druh fotografie člověku dodává zvláštní pocit klidu

a vyrovnanosti, kdy cítí náhlou potřebu ztotožnit se s určitým místem. V krajině jako takové, jde vždy o určitý počet snímaných prvků, které do sebe musí zapadat jako mozaika. Příroda stále zůstane tématem ve tvorbě mnohých výtvarných umělců, ať již se jedná o malíře či fotografa. Asi je to tím, že nás něco nás stále nutká k návratu k přírodě. Není to útek před něčím, ale jeto jistý druh potřeby, vyváženosti vůči každodennímu stresu v civilizovaném světě.

Krajinářská fotografie má své nezastupitelné místo ve sbírce výtvarné fotografie fotografického pracoviště Slezského zemského muzea. Vznik této sbírky byl do jisté míry iniciován příkladem brněnské Moravské galerie, kde byla sbírka výtvarné fotografie založena o rok dříve, v roce 1962, v žádném případě ji však nekopírovala. Hned v počátcích si vybudovala vlastní výtvarnou skladbu, která si kladla za cíl zmapovat všechny fotografické žánry.

Výstavou „Krajina známá, neznámá“ dalo Slezské zemské muzeum nahlédnout do „krajinářské fondu“ výtvarné fotografie prostřednictvím autorů v ní zastoupených. Smyslem nebylo představit všechny autory, ale snaha postihnout různé krajinářské směry v ní zastoupené. Velmi vyzrálým krajinářem, jehož práce bylo možno spatřit na výstavě, byl Miroslav Bílek. Jeho slohově i námětově rozličné soubory fotografií jsou obvykle založeny na rozvinutí výchozí ideje nebo konceptu. Fotografické „pero-kresby“ Beskyd zachycují na první pohled chaotické seskupení stromů, které však nepostrádají specifický výtvarný řád. Nelze opomenout ani Rudolfa Jandu, v jehož pojetí se stává fotografie lyrickým svědectvím o vztahu člověka ke krajině. Presentovány byly i jeho známé „přírodní“ motivy. Janda se stal vzorem i pro dalšího významného fotografa ze severní Moravy Bohumila Bělicu. Také jemu učarovaly Beskydy, a to na celý život. Snímky tohoto romantika z Frýdku-Místku často působivě využívají zvláštních světelných podmínek působících v některých případech až příliš romanticky. Svými krajinářskými snímky byl na výstavě přítomen i známý ostravský krajinář Herbert Thiel, který systematicky mapoval svými technicky dokonalými snímky také hlavně Beskydy. Přes poetické snímky hor se k tzv. devastované krajině dostal i Fedor Gabčan, který za řadu let vytvořil svědecké dílo, kterému dal i nový výraz fotografickému vidění. Oproti Gabčanovi byl Petr Sikula do tématu devastované krajiny divoce vtažen. Byl méně romantický. Jeho pohled byl daleko drsnější. Pracoval perfektní realistickou technikou a patří k nejvýznamnějším představitelům tohoto směru. Velmi významná část tvorby Miloše Poláška se věnovala ostravské krajině. Charakteristickým rysem jeho tvorby bylo použití speciálních fotografických technik Mezi fotografa, kteří neodolali zmrzačené ostravské krajině, patřil i havířovský fotograf Antonín Válek. Do krajiny utíkal i Jan Byrtus. Klasická krajinářská fotografie se mu stala rovnováhou jeho práci fotografa v třineckých železárnách. Vojtěch Bartek se průmyslové industrializaci ostravské krajiny věnoval hlavně v letech 1972–77, velmi přitažlivé jsou ale i jeho kolorované krajiny z počátku 21. stol. Městská krajina byla na výstavě v podání nadějněho kopřivnického fotografa Ladislava Čevely a také ostravského fotografa Martina Smékala.

MŮJ SVĚT

8. 3. – 30. 4. 2023, vernisáž 7. 3. 2024

Kurátor: Mgr. Ivo Mluděk

Výstava snímků 15. ročníku celonárodní fotografické soutěže Můj svět, která byla k vidění v Historické výstavní budově. Soutěž byla určena pro zaměstnance, dobrovolníky a klienty Charit z celé České republiky. Také v letošním roce byly ke zhlédnutí fotografie ze tří

soutěžních kategorií: „Portrét – tváře a příběhy lidí Charity“, „Život kolem nás – osudy lidí Charity pohledem zaměstnanců“, a „Jak to vidím já – svět pohledem klientů Charity“.

KNÍŽATA Z LICHTENŠTEJNA. PÁNI ZEMĚ OPAVSKÉ A KRNOVSKÉ

25. 5. 2023 – 28. 1. 2024

Kurátor: PhDr. Ondřej Haničák

Koordinátor: Mgr. Denisa Hradilová

Odborná spolupráce: Prof. PhDr. Irena Korbelářová, Dr., Dr. Johann Kräftner, PhDr. Karel Müller, Dr. Arthur Stögmann, M.A. Michael Schweller.

Kooperující instituce: The Princely Collections, Vaduz–Vienna, Fürstliche Sammlungen Art Service GmbH; Muzeum Bruntál, Zemský archiv Opava, NPÚ – Státní zámek Jaroměřice, NPÚ - Státní zámek Český Krumlov, Státní okresní archiv Opava, Moravské zemské muzeum, Muzeum Těšínska, Muzeum Śląska Cieszyńskiego, Österreichisches Staatsarchiv, Římskokatolická farnost Nanebevzetí Panny Marie v Opavě, Konvent minoritů v Krnově, MIKS – Městské muzeum Krnov, Muzeum Kapličky Vrch – Malá Morávka, NPÚ Státní zámek Šternberk, Vlastivědné muzeum Šumperk, NPÚ – Státní zámek Hradec nad Moravicí, Farnost Jeseník nad Odrou, Albertina museum Wien, Muzeum Novojičínska, Vlastivědné muzeum Jesenicka.

Výstava uspořádaná při příležitosti 410. výročí zisku Opavského knížectví Karlem I. z Lichtenštejna představila historický význam rodu a jeho vliv na konsolidaci a rozvoj regionu v předmoderním období. Návštěvníkům byla prezentována role Lichtenštejnů jako zeměpánů a jejich spoluúčast na řízení zemské samosprávy. Vzhledem k veškerým dosavadním výstavním počínům byla zcela ojediněle pozornost věnována také hospodářským a správním aktivitám (lesnictví a hutní podnikání), které v rámci držby opavského a krnovského knížectví Lichtenštejnové realizovali a díky nimž financovali svůj obecně dobře známý mecenát a stavební aktivity uskutečňované zejména na moravsko-rakouském pomezí a ve Vídni. Návštěvníci se seznámili s centry knížecí administrativy – opavským a krnovským zámekem – a místní šlechtou participující na správě obou knížectví. Neméně pozornosti bylo též upřeno na stabilizaci náboženských poměrů v regionu po třicetileté válce, rekatolizaci a rozvoji barokní kultury s důrazem na založení jezuitské koleje v Opavě a podporu minoritského řádu v Krnově. Sledována byla rovněž role knížat z Lichtenštejna v moderní době – zejména jejich podpora spolků a další aktivit rodící se občanské společnosti.

Díky exkluzivní spolupráci s lichtenštejnským archivem a muzeem se v Opavě veřejnosti představila řada unikátů, které depozitáře těchto institucí opouštějí jen zřídka či vůbec. K významným spolupracujícím tuzemským institucím patřil Zemský archiv v Opavě, Zemský archiv v Opavě – pobočka Olomouc, Státní okresní archiv Opava, Státní okresní archiv Bruntál, Vlastivědné muzeum Šumperska, Muzeum Bruntál a Národní památkový ústav. Součástí výstavy byla řada doprovodných přednášek a katalog, jehož publikování je naplánováno na výročí zisku Opavského knížectví Karlem I. v roce 2024.

Tato výstava byla uskutečněna ve spolupráci s Lichtenštejnskem (Knížecí sbírky, Vaduz–Viedeň) a díky velkorysé podpoře knížete H. S. H. Hanse-Adama II von und zu Liechtenstein a Ministerstvu kultury ČR.

UNIVERSAL AND HUMAN

7. 6. 2023 – 21. 3. 2024, vernisáž 7. 6. 2023

Kurátoři: M. A. Ewa Jaworska, Dr hab. Katarzyna KroczeK-Wasinska, Mgr. David Váhala

Výstava vznikla v rámci spolupráce se Slezskou univerzitou v Katovicích (Uniwersytet Śląski w Katowicach). Etablované polské umělkyně Ewa Jaworska a Katarzyna KroczeK-Wasinska vystavovaly ve Slezském zemském muzeu svou jak svou aktuální tvorbu, tak svá starší díla.

MÜLLERŮV DŮM

ŽIVOT NA STROMECH

10. 11. 2022 – 30. 6. 2023

Kurátor: Mgr. Martin Gajdošík, Ph.D.

Výstava představila zajímavé entomologické a zoologické exponáty z naší muzejní sbírky v historických prostorech Müllerova domu.

ŠTĚDRÝ VEČER NASTAL...

1. 12. 2022 – 6. 1. 2023

Kurátor: Mgr. Michal Valeček

Adventní čas měl pro naše předky vždy magické kouzlo a byla s ním spjata celá řada pověr a tradic. Dnes již ani nevíme, z jakého důvodu máme lít olovo nebo pouštět skořápky po vodě. Výstava přiblížila tradice našich předků od adventu až po Tři krále. V prostorech výstavy se pořádaly pro mateřské a základní školy adventní edukační programy.

PASÍVNĚ LÉTAJÍCÍ OBRATLOVCI, ECHOLOKUJÍCÍ PTÁCI A LETOUNI ZE SBÍRKY SZM

23. 8. 2023

Kurátor: Mgr. Martin Gajdošík, Ph.D.

Krátkodobá instalace realizovaná v rámci 27. ročníku Mezinárodní noci pro netopýry.

PRVNÍ VELITEL PRVNÍ TVRZE

29. 4. – 30. 11. 2023

Autorka: Bc. Christie Falhauer

Panelová výstava představila osobnost a životní příběh pplk. pěch. Ladislava Honce, prvního velitele smolkovské tvrze, která byla první dělostřeleckou tvrzí československého opevnění budovanou od roku 1936 nad stejnojmennou osadou na Opavsku.

Historička Christie Falhauer se zaměřila nejen na jeho velitelskou činnost v roce 1938, ale postihla i jeho dlouhou cestu napříč Ruskem v řadách československých legií, působení v prvorepublikové armádě a také jeho složité druhoválečné a poválečné osudy.

JAK SE HLEDAJÍ VÁLEČNÉ HROBY ANEB UŽITÍ, LIMITY A MOŽNOSTI NEDESTRUKTIVNÍCH METOD PŘI VÝZKUMU A IDENTIFIKACE AKTIVIT 2. SVĚTOVÉ VÁLKY V ČESKÉM SLEZSKU

29. 4. – 30. 11. 2023

Autor / kurátor: PhDr. Jiří Juchelka, Ph.D.

Výstava byla jedním z výstupů projektu „Nedestruktivní archeologicko-historický průzkum a mapování lokalit II. světové války v českém Slezsku“ a byly na ní prezentovány jak metodické postupy užité při výzkumech, tak nově nalezené artefakty, které se staly součástí sbírky Slezského zemského muzea.

Krajina českého Slezska je protkána doklady historických událostí. Ty formovaly její podobu od mladší doby kamenné až po současnost. Vlivy, které se na její podobě podepsaly, jsou v této části České republiky výrazně patrnější než kdekoli jinde, ať již se jednalo o působení přírodních faktorů, či v daleko větší míře o lidskou činnost spojenou se sídelními a výrobními aktivitami, těžebními areály či válečnými událostmi. Výrazným faktorem, jenž ovlivnil tvář a podobu nynější krajiny, jsou události II. světové války, které po sobě zanechaly řadu antropogenních reliktiů.

SZM bylo v letech 2019 až 2023 řešitelem projektu mapování lokalit II. světové války na území českého Slezska a severovýchodní Moravy. Především východní a střední část území představuje klíčovou oblast s výraznými doklady bojů z konce II. světové války v rámci osvobozovacích operací. Lokality jsou mnohdy narušeny zemědělskou, lesní či jinou hospodářskou činností. Na mnohé již dolehl vliv erozí a většina z nich postupně podléhá či již podlehla procesu archeologizace.

Opomíjená archeologie aktivit spojených s II. světovou válkou si v posledním desetiletí získává své místo i mezi odbornou veřejností. Snaha o záchranu a výzkum lokalit vztahených k událostem probíhajícím během osvobozeneckých bojů na počátku roku 1945 se pomalu etabluje v širokém spektru vědeckých archeologických odvětví. Výzkum se soustředil především na místa spojená s válečnými událostmi, jejich identifikaci a rekonstrukci procesů, a to na podkladě získaných archeologických pramenů. Jedná se ještě o „živou“ část naší historie, která je však již plně archeologizovaná. Pro její detailnější poznání jsou archeologické metody tím pravým prostředkem k získání co nejširšího spektra informací, jež dopomohou k ucelenému poznání naší nedávné minulosti.

Metodika, postupy a návody byly v rámci projektu zaměřeny na aktivní ochranu památek z II. světové války. Cílem bylo zjistit potenciál nedestruktivních metod při jejich identifikaci

a následném mapování, abychom byli schopni lépe provádět jejich ochranu. Veškeré zjištěné poznatky byly proto prezentovány nejen na této výstavě, ale i ve stejnojmenné publikaci, o které bude pojednáno dále.

PAMÁTNÍK PETRA BEZRUČE

POHÁDKOVÉ PUTOVÁNÍ ANEB KRÁSA DĚTSKÉ KNIHY

10. 9. 2021 – 31. 1. 2022, vernisáž 8. 9. 2021 v 17 hodin v Památníku Petra Bezruče v rámci festivalu Bezručova Opava, poté komentovaná prohlídka v Müllerově domě.

Autorky / kurátorky: Mgr. Martina Dragonová, Ph.D., Mgr. Monika Szturcová, Ph.D.

Instalace situovaná v prvním patře památníku. Tento prostor původně sloužil čistě k expozičním aktivitám, avšak na přelomu let 2022 a 2023 byl uzpůsoben také k edukačním aktivitám pro mateřské školky, školy a veřejnost. Tato výstava tak vhodně doplnila tento prostor a stala se součástí zde realizovaných edukačních aktivit.

ARBORETUM NOVÝ DVŮR

HISTORIE ARBORETA NOVÝ DVŮR NA DOBOVÝCH FOTOGRAFIÍCH

1. 6. 2021 – 31. 12. 2024

Autoři: Mgr. Jana Polášková, Rostislav Šindler

Historie Arboreta v Novém Dvoře sahá až do roku 1906, kdy získal novodvorské panství Quido Riedel a na nevelké ploše 1,8 ha postupně vytvořil přírodně-krajinářský park. Po druhé světové válce se však park dostal do správy řady institucí, pozbyl odborného dohledu a rychle pustl. V roce 1958 byl postoupen Slezskému muzeu, které zde zřídilo arboretum.

Exteriérová výstava, která prostřednictvím dobových fotografií návštěvníky prováděla jednotlivými částmi parku a mapovala jeho proměny. Návštěvníci zde našli fotografie zámku, skleníkového komplexu, alpina, parku, drobných staveb a mnoho dalšího.

ARBORETUM NOVÝ DVŮR – HISTORIE, PŘÍRODA, SBÍRKA

16. 10. 2021 – 31. 12. 2023

Autoři: Mgr. Jana Polášková, Rostislav Šindler, Mgr. David Váhala

Výstava věnovaná vývoji novodvorského arboreta. Pozornost byla upřena na historii zámku, vývoj skleníkového komplexu, rekonstrukci alpina a proměny parku během 20. století. Výstavu doplnily zajímavé exponáty z dendrologické sbírky arboreta a návštěvníci zde mohli vůbec poprvé spatřit zoologické exponáty ze sbírky SZM, které zpracoval špičkový muzejní preparátor Vilém Borůvka.

RHODODENDRONY

1. 5. – 31. 5. 2023

Arboretum Nový Dvůr je známé svou sbírkou rododendronů, která patří k nejbohatším v České republice. Rod Rhododendron, česky pěnišník, zahrnuje zhruba 1 000 druhů

pocházejících z oblastí od tropických deštných pralesů až po subpolární vegetaci tundry, vesměs severní polokoule. Pěnišníky patří do jednoho druhu, v zahradnické praxi se však rozdělují na dvě základní skupiny – stálezelené druhy (rhododendrony) a opadavé (azalky).

BALKONOVÉ ROSTLINY

1. 6. – 30. 9. 2023

Výstava v Arboretu Nový Dvůr se zaměřuje především na použití a ukázkou tradičních i méně známých druhů balkonových květin. K vidění bylo množství odrůd pelargoní, petúnií, fuchsí, lobelek, verben, vitálek, gazání a dalších pestrobarevných letniček. Jejich výsadba v různých kombinacích představila balkonové rostliny v novém světle jejich využití. Návštěvníci zde mohli nalézt mnoho inspirace pro výzdobu svých oken, balkonů, teras a v neposlední řadě také zahrad.

KOUZLO ŽIVÝCH MOTÝLŮ V ARBORETU NOVÝ DVŮR

1. – 30. 6. 2023

Během výstavy nad hlavami návštěvníků kroužili krásní tropičtí motýli, kteří v přítomnosti banánovníků, fikusů, bambusů a dalších tropických a subtropických rostlin vytvořili neopakovatelné prostředí. K vidění byla mimo jiné nádherná morfa, která oslňovala svými blankytně modrými křídly. Pozornost si zasloužili také perleťovci, danajdy, atlanti, batolci nebo bělásci. Na samém začátku výstavy mohli návštěvníci během prvních několika dní pozorovat, jak se z kulek líhnou motýli, a obdivovat jejich tvary a jedinečné mimikry, které jim v přírodě pomáhají přežít.

ZAHRADA VŮNÍ – ROSTLINY V PARFÉMECH

15. 9. – 30. 11. 2023

Výstava zapůjčená z Centra léčivých rostlin Lékařské fakulty Masarykovy univerzity. Pro návštěvníky jsme připravili unikátní příležitost přivonět si k unikátním i běžně dostupným vůním. K dispozici bylo přibližně 60 vonných esencí získaných z rostlin, ke kterým byl přiřazen parfém, ve kterém byla tato esence použita. Na panelové výstavě se návštěvníci dozvěděli také o historii používání parfémů od dávné minulosti až po současnost.

KNIHOVNA SLEZSKÉHO ZEMSKÉHO MUZEA

Tyto instalace nezapočítáváme do celkového součtu výstav v Ročním výkazu o muzeu za rok 2022 (Kult (MK) 14-01) a do celkového součtu výstav uspořádaných v SZM v roce 2022 uvedených v této výroční zprávě, neboť se jedná pouze o propagační instalace malého rozsahu.

PREZENTACE ARCHEOLOGICKÝCH NÁLEZŮ SZM

1. 9. 2021 – 31. 12. 2023

Autor / kurátor: PhDr. Jiří Juchelka, Ph.D.

Prezentace vybraných nálezů ze záchranného výzkumu v Neplachovicích doplněná související odbornou literaturou.

EXTERIÉROVÉ VÝSTAVY

OPAVSÝ ZÁMEK ZBOURÁN!

3. 6. 2022 – 31. 7. 2024

Autor: Mgr. Michal Valeček

V roce 2022 jsme si připomněli 130 let od zbourání opavského zámku. Původně středověký hrad, který byl založen patrně na konci 14. století, se nikdy nestal výstavním sídlem nebo dominantou města. Ani velkolepé plány Lichtenštejnů na počátku 18. století nebyly realizovány a po roce 1848 ztratil zámek definitivně i své výsadní postavení coby centrum správy lichtenštejnských statků na Opavsku. Svým následným využitím, kdy byly prostory zámku pronajímány různým správním úřadům, byl co do významu postaven zcela naroveň řadě dalších budov ve městě. Není tedy divu, že když se začalo uvažovat o prodloužení Sněmovní ulice a stavbě budovy učitelského ústavu (dnes Mendelovo gymnázium), zdálo se současníkům zbourání prastaré budovy, která už z řady důvodů nevyhovovala potřebám moderní společnosti, jako ideální varianta. Příprava demolice zámku sice s sebou přinesla zvýšený zájem ze strany veřejnosti, objevily se i hlasy pro jeho zachování, přesto byly demoliční práce v prosinci 1891 zahájeny a budova zámku byla do konce dubna 1892 srovnána se zemí. Cílem této výstavy bylo návštěvníkům přiblížit osudy opavského zámku a jeho bezprostředního okolí v proměnách staletí včetně toho, co jej nahradilo i toho, co po něm zůstalo zachováno do dnešních dní.

PARAŠUTISTÉ V BOJI PROTI NACISMU. POZAPOMENUTÉ PŘÍBĚHY ZE SLEZSKA A SEVERNÍ MORAVY

22. 9. 2022 – 30. 6. 2024

Autoři: Mgr. Jana Horáková, Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D.

Exteriérová výstava, která byla připravena při příležitosti 80. výročí operace Anthropoid a byla instalována v parku vedle Historické výstavní budovy.

Výstava byla realizována díky finanční podpoře Ministerstva kultury ČR.

VÝSTAVY MIMO EXPOZIČNÍ AREÁLY SZM

KOUZLO VÁNOC – VÝSTAVA POHLEDNIC ZE SBÍRKY SLEZSKÉHO ZEMSKÉHO MUZEA

21. 11. 2022 – 6. 1. 2023

Autoři: Mgr. Jana Foltysová, Mgr. David Váhala

Kouzlo Vánoc. Tak by se dala dvěma slovy popsat atmosféra, která na vás dýchla při prohlídce výstavy pohlednic ze sbírky Slezského zemského muzea. K vidění bylo zhruba pět desítek karet, které si lidé s přáním klidných svátků a šťastného nového roku posílali od druhé poloviny 19. století až do relativně nedávné minulosti. Na nich bylo možné najít pestrou škálu motivů vyobrazených více či méně známými malíři jako jsou například Konstantin Bušek, Anton Frolka, Josef Koudelka, Josef Mathauser, Artuš Scheiner, Karel Šimůnek a Gustav Zindel.

Prostřednictvím obrázků návštěvníci mohli zavzpomínat na tradiční vánoční zvyky, pokochat se zimní krajinou, prohlédnout si výtvořky humorné či naopak smutné až chmurné, jakým byl třeba výjev žebráka, které byly vytvořeny pro charitativní účely. Všechny ale zcela jistě ve své době potěšili toho, kdo otevřel poštovní schránku.

Výstava se konala v arkádách ve Dvořákových sadech a byla volně přístupná.

Výstava vznikla díky finanční podpoře statutárního města Opavy.

KNÍŽATA Z LICHTENŠTEJNA. SEZNAMTE SE!

10. 3. – 30. 4. 2023, Opava

20. 5. – 18. 9. 2023, zámek Kunín

Autor: PhDr. Ondřej Haničák

Výstava se konala v arkádách ve Dvořákových sadech a byla volně přístupná. Poté byla instalována ve spolupráci s Muzeem Novojičínka v zámecké zahradě v Kuníně.

Výstava vznikla díky finanční podpoře statutárního města Opavy.

ZIMNÍ OPAVOU VE FOTOGRAFIÍCH SLEZSKÉHO ZEMSKÉHO MUZEA

24. 11. 2023 – 6. 1. 2024

Autoři: Karin Zadrlick, Mgr. David Váhala

Ve fotografickém sbírkovém fondu Slezského zemského muzea se nachází velké množství fotografií zachycujících město a život v něm během zimního období. Pro tuto výstavu byly vybrány fotografie od druhé poloviny 19. století až do celkem nedávné minulosti.

Výstava se konala v arkádách ve Dvořákových sadech a byla volně přístupná.

Výstava vznikla díky finanční podpoře statutárního města Opavy.

AKCE PRO VEŘEJNOST, BESEDY, VZPOMÍNKOVÉ VEČERY, AUTORSKÁ ČTENÍ

V celkovém soupisu akcí pro veřejnost nejsou započítány přednášky našich odborných pracovníků a spolupracovníků a konference, které jsou uvedeny v samostatné kapitole.

SLEZSKÁ MUZEJNÍ NOC

9. 6. 2023 od 17.00 do 22.00 hodin

V rámci Slezské muzejní noci byl opět připraven netradiční a bohatý kulturní program probíhající ve večerních hodinách.

Brány Slezského zemského muzea se večer otevřely v Historické výstavní budově a Müllerově domě, Památníku Petra Bezruče, Arboretu Nový Dvůr a Národním památníku II. světové války. Navštívit bylo možné také objekty Opavské kulturní organizace – Obecní dům a Dům umění nebo budovu Magistrátu města Opavy na Horním náměstí, jehož pracovníci připravili komentované prohlídky „Hlásky“ spojené s výstupem na věž, a také populární Muzeum patologie ve Slezské nemocnici v Opavě. Do Slezské muzejní noci se zapojil také Kulturně-umělecký prostor KUPE. Vstup do všech zapojených institucí byl zdarma.

PROGRAM

OPAVSKÝ POESIOMAT

Na samém začátku Slezské muzejní noci byl v 17 hodin představen opavský Poesiomat s novým obsahem (společný projekt muzea a Opavské kulturní organizace). Jukebox na básně je umístěn v parku před Obecním domem už od roku 2017 a nabízí k poslechu výběr básní různých autorů. Jeho aktuální dramaturgie se zaměřuje na již nežijící představitele české poezie, jejichž tvorba spadá převážně do 20. století. Od muzejní noci si kolemjdoucí mohou poslechnout texty známých i méně známých autorů a autorek, jako je Jaroslav Seifert, Viola Fischerová, Josef Kainar nebo Olga Scheinpflugová. Básně vybrali a recitují Dan Jedlička, Jan Kunze a Beáta Kaňoková.

SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

Historická výstavní budova a Müllerův dům

17.00-18.00: hudební vystoupení Kytarového orchestru Základní umělecké školy Opava.

18.30-19.00: komentovaná prohlídka venkovní výstavy „Opavský zámek zbourán“ s autorem výstavy Mgr. Michalem Valečkem.

19.30-19.40: odhalení jedinečného exponátu spjatého s dějinami města Opavy, který se po skončení muzejní noci stal součástí stálé expozice Encyklopedie Slezska.

20.00-20.30: „Poklady muzea“ – procházka expozicí Encyklopedie Slezska s příběhy několika významných sbírkových předmětů.

20.45-21.30: komentovaná prohlídka nově otevřené výstavy „Knížata z Lichtenštejna, páni země opavské a krnovské“ s jejím autorem PhDr. Ondřejem Haničákem.

Pro dětské návštěvníky byla připravena po celou dobu konání muzejní noci výtvarná dílnička.

Památník Petra Bezruče

17.00-22.00: prohlídky stálé expozice Život a dílo Petra Bezruče a výstavy Z pohádky do pohádky.

18.30 a 20.30: komentované prohlídky stálé expozice památníku.

17.00-21.00: výtvarná dílna s muzejní edukátorkou k výstavě Z pohádky do pohádky (výroba pohádkové bytosti z papíru, malování na sádrové odlitky, omalovánky)

Arboretum Nový Dvůr, Stěbořice

18.30: komentovaná prohlídka parku s dendrologem Ing. Miroslavem Frankem, CSc.

Po celou dobu konání muzejní noci bylo pro návštěvníky zajištěno občerstvení zajištěno a také možnost opékání špekáčků s posezením u ohniště.

Národní památník II. světové války

17.30 a 19.30: komentované prohlídky nové expozice památníku „Těžká léta 1938–1945“.

18.00, 19.00 a 20.00: komentované prohlídka výstavy „Jak se hledají druhoválečné hroby“.

17.00-21.00: laserová střelnice, střelba z kuší a flobertek, výstup na vyhlídku památníku.

17.00-22.00: dílnička pro děti, fotokoutek, prohlídka symbolického hřbitova.

Po celou muzejní noc návštěvníkům hrál DJ Karlson.

OPAVSKÁ KULTURNÍ ORGANIZACE

Dům umění a kostel sv. Václava s přílehlou zahradou

Volně přístupný expoziční areál s výstavou „Eduard Ovčáček: Mileniál?“ a aktivitami pro všechny návštěvníky. Připraveno bylo hraní deskovek se Slováckou deskou, dále hudební party, výtvarné a kreativní tvoření a hádanky s historickými osobnostmi.

Švédská kaple

Individuální prohlídky unikátní gotické kaple s cyklem středověkých fresek Znamení konce světa.

STATUTÁRNÍ MĚSTO OPAVA

Budova radnice „HLÁSKA“

Komentované prohlídky radniční věže Hláska s průvodci v kostýmech. Návštěvníci se dozvěděli zajímavosti z historie renesančního symbolu Opavy, navštívili expozici „Opava / Troppau“ a na závěr se pokochali pohledem z ochozu věže.

Časy prohlídek: 18.00, 19.30, 21.00.

SLEZSKÁ NEMOCNICE V OPAVĚ – MUZEUM PATOLOGIE

Komentované prohlídky muzea a historické pracovny patologa, ukázka práce v laboratoři patologie, prohlídka pitevny.

KULTURNĚ-UMĚLECKÝ PROSTOR KUPE

17.30 a 19.00: komentované prohlídky nově otevřeného Železničního muzea.

18.00: komentovaná prohlídka vodárenské věže.

18.30: vystoupení studentů Církevní konzervatoře Německého řádu.

19.30: projekce filmu Velkolepé muzeum.

Po celou dobu konání muzejní noci si návštěvníci mohli prohlédnout stálou expozici Kurta Gebauera a výstavu Václava Podestáta Černobílé dny a také výstavu maturitních prací studentů oboru Fotografie a média Střední umělecké školy Ostrava s názvem Mnohotváří.

HISTORICKÁ VÝSTAVNÍ BUDOVA A MÜLLERŮV DŮM

KONCERT AKORDEONŮ ZUŠ

13. 1. 2023

Tradiční novoroční koncert žáků oddělení akordeonů a EKN opavské Základní umělecké školy.

GEOLOGICKÁ OLYMPIÁDA

27. 3. 2023

Předmětová soutěž ve znalostech z geologických disciplín byla určena žákům základních a studentům středních škol. Cílem olympiády je napomáhat výuce o neživé přírodě, vyhledávat talentované žáky a systematicky podporovat a rozvíjet jejich odborný růst v tomto směru. Tematické zaměření geologické olympiády zahrnovalo především tyto oblasti: geologie: mineralogii, petrografii, paleontologii, historickou geologii, ložiskovou geologii, hydrogeologii, inženýrskou geologii, environmentální geologii, regionální geologii a dynamickou geologii.

NOC S ANDERSENEM

31. 3. 2023

O tom, že i čtení knížky se může stát vzrušujícím dobrodružstvím, jsme přesvědčili naše dětské návštěvníky na akci Noc s Andersenem, v roce 2023 s podtitulem „Ostrov dobrodružství“. S dětmi jsme si užili andersenovskou noc plnou četby, her a dobrodružství v krásných prostorách Historické výstavní budovy. Nocí děti prováděli naše zkušené muzejní edukátorky Mgr. Hana Kubesová a Lucie Vlková.

DEN ZEMĚ

21. 4. 2023

Den země je tradičně připomínám celou řadou opavských institucí, SZM proto umožnilo vstup zdarma pro všechny zájemce na tematický edukační program připravený právě k tomuto svátku.

KYTAROVÁ SMRŠŤ

11. 5. 2023

8. ročník hudebního festivalu opavské Základní umělecké školy. Přehlídka žáků ZUŠ a konzervatoří proběhla od dopoledních hodin v Müllerově domě. Festival slavnostně vyvrcholil závěrečným koncertem v Historické výstavní budově od 17 hodin, na kterém vystoupili Antonín Viliš a Jiří Šoltis jako Duo Carpaccio, Kytarový orchestr ZUŠ Opava a Moravskoslezský kytarový soubor učitelů a studentů konzervatoří pod vedením Martina Ládra.

Akci pořádá Spolek rodičů a přátel při Základní umělecké škole v Opavě ve spolupráci se SZM. Festival finančně podpořilo statutární město Opava.

MEZINÁRODNÍ DEN MUZEÍ

18. 5. 2022

Opavský expoziční areál byl opět přístupný po celý den zdarma.

Slezské zemské muzeum se také zapojilo do kampaně Národnímu muzea a ČV ICOM na podporu záchrany a obnovy ukrajinských památek a sbírek ohrožených probíhajícím válečným konfliktem.

ZUŠ Open

26. 5. 2023

Největší událost školního roku opavské Základní umělecké školy. Open air festival ZUŠ Open Opava vypukl v pátek 26. května a během čtyřhodinového programu bylo představeno to nejlepší z opavské ZUŠ. V průběhu odpoledne vystoupili žáci hudebního a tanečního oboru, zatímco výtvarný obor připravil průvod a tvůrčí dílny pro veřejnost. Tradiční akce minulý rok dostala nový kabát v podobě jiného rozmístění scén v centru města.

Program v Historické výstavní budově – komorní a sólová vystoupení žáků:

14.15: P. Plánského, L. Ivaničové, J. Korpasové, L. Lebedové, Z. Mervové, K. Vovkové, M. Schuberta;

15.45: M. Žurka, G. Westové, H. Noskové, J. Polednové, L. Majnušové a A. Bartuskové, M. Kristýnkové;

17.15: Z. Vávrové, L. Majnušové, M. Foltisové, D. Raabové, M. Kristýnkové.

Festival byl finančně podpořen statutárním městem Opavou.

CHARITATIVNÍ KONCERT MOTÝLEK V DLANI

2. 6. 2023

Benefiční koncert upořádaný opavským Mendelovým gymnáziem. Výtěžek z koncertu byl určen pro spolek G.H.O.St, který pomáhá studentům v nelehké situaci. Na koncertě vystoupili hosté ze Slezského divadla v Opavě: Zdeňka Kotková, Libuše Vondráčková a také spoluzakladatel moderních výzev lidstva – student medicíny Pavel Štěpánek se studentkou konzervatoře Natálií Hušťákovou. Se svými písněmi se k charitativnímu

koncertu připojil Pěvecký sbor Mendelova gymnázia, učitelé jazyků, recitátoři, instrumentalisté, jednotlivé třídy i sóloví zpěváci.

Program charitativního večera:

úvod (Slezské divadlo): Zdeňka Kotková (zpěv), Libuše Vondráčková (doprovod): Antonín Dvořák: Ach Bože, božínku (z opery Jakobín); Giacomo Puccini: „Quando me n'vo“ (árie Musetty);

blok cizojazyčných písní: Lidové písně v angličtině, německá píseň Länder, mexické písně na motivy filmu „Coco“;

recitace: Anna Marie Dorociaková – Mikulášovy patálie;

sólové a společné vystoupení: L. van Beethoven: Óda na radost v netradičním provedení, Karolína Volná (akordeon) – Richard Galliano: Tango pour Claude;

Eliška Johančíková (sólový zpěv a klavírní doprovod): píseň „Let me go“; Julie Šteyerová a Karolína Zemanová: zpěv – mix popu; Laura Schindlerová: Vyznanie; Jonáš Slovák: Brány jsou zamčené, Sebben crudele;

sólové vystoupení: Štěpánka Monspertová (flétna): Debussy – Syrinx

recitace: Ema Churavá – Sonáta pro zrzku;

společné vystoupení: Jednou, O lítání, Jednu krásnou zemi znám, Dej mi víc své lásky;

Natálie Hustáková a Pavel Štěpánek (doprovod): Suchý, Šlitr: Pramínek vlasů; Secret Garden: You Raise Me Up;

pěvecký sbor MGO: Marek Ztracený: Naše cesty, Kakva moma, Tomáš Klus: Láska a pravda, The Lions sleep tonight, I Dont Know How To Love Him (Jesus Christ Superstar), Sommerpsalm, Óse šalom biromav, Nás totiž je víc (Pohlad' kočce uši).

OPAVSKÝ DEN DĚTÍ

5. 6. 2022

Slezské zemské muzeum se tradičně připojuje k Opavskému dni dětí, který pořádá statutární město Opava. Do Historické výstavní budovy měly děti po celý den vstup zdarma.

PŘEDÁVÁNÍ OCENĚNÍ SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OKRESU OPAVA PRO DĚTI

8. 6. 2023

Akce uspořádaná opavským Okresním sdružením hasičů pro ocenění nejmenších členů.

FESTIVAL SLUNOV RAT

23. 6. – 24. 6. 2023

Díky partnerství se SZM byla nabídka festivalu Slunovrat obohacena o komentované prohlídky a edukační program pro dětské návštěvníky.

pátek 23. 6.

13.00: komentovaná prohlídka Historické výstavní budovy a Müllerova domu;

14.00: komentovaná prohlídka muzejních zahrad a Paláce Razumovských;

15.00: komentovaná prohlídka výstavy „Knižata z Lichtenštejna. Páni země opavské a krnovské“;

sobota 24. 6.

10.00: edukační program pro děti „Léto je tu, rorýsi!“;

10.00: komentovaná prohlídka Historické výstavní budovy a Müllerova domu;

11.00: komentovaná prohlídka muzejních zahrad a Paláce Razumovských;

13.00: komentovaná prohlídka výstavy „Knížata z Lichtenštejna. Páni země opavské a krnovské“.

V zahradě Müllerova domu byl také připraven program pro dětské návštěvníky.

Pátek 23. 6. od 13 do 18 hod.: Tajuplný svět podivuhodných her Jiřího Šebesty.

Sobota 24. 6. od 15.45 do 16.15: vystoupení klauna Nešiky.

MEZINÁRODNÍ NOC PRO NETOPÝRY

30. 8. 2023

Návštěvníci s námi mohli nahlédnout do života netopýrů, zajímavých tvorů, se kterými je spojena celá řada mýtů, pověr a pověstí. 24. ročník představil opět návštěvníkům mnoho zajímavostí o životě a chování netopýrů. Díky přednáškám, audio i video ukázkám zjistili, jak tito zajímaví savci žijí, co je nejvíce ohrožuje, jak je lze chránit a proč jsou v přírodě užiteční. Připravena byla také prohlídka preparátů ze sbírek Slezského zemského muzea, techniky užívané při výzkumu netopýrů a další zajímavosti. Nechyběly ani hry, tvoření a aktivity pro děti s netopýří tematikou. Večerem provázel Mgr. Martin Gajdošík, Ph.D., kurátor zoologického pracoviště Slezského zemského muzea a člen České společnosti pro ochranu netopýrů.

PROMÍTÁNÍ FILMU JAK SE DĚLÁ DOBRÁ ŠKOLA

13. 9. 2023

Akce uspořádaná MAS Opavsko pro učitele místních škol.

SVATOSLAV PĚNČÍK – VZPOMÍNKA NA BÁSNÍKA A PŘEDSTAVENÍ NOVÉ PUBLIKACE

16. 9. 2023

Literární akce věnovaná osobnosti opavského básníka Svatoslava Pěňčíka (1959–2021). Představena byla také nejnovější publikace „Haviřské balady“, která vyšla v roce 2023. Na Svatoslava Pěňčíka vzpomínali jeho nejbližší a recitace výboru z jeho díla se ujal známý opavský básník Ondřej Hložek.

SETKÁNÍ OPAVSKÝCH PODNIKATELŮ

5. 10. 2023

Akce uspořádaná ve spolupráci s Magistrátem města Opavy a opavskou Okresní hospodářskou komorou.

HALLOWEEN V MUZEU

3. 11. 2023

Návštěvníci si přišli na vlastní kůži zažít již tradiční halloweenskou prohlídku v prostorách „strašidelně“ vyzdobeného muzea, kde na ně čekala spousta zábavy a tvoření s našimi muzejními edukátorkami a lektory.

FESTIVAL SLUNOV RAT – WINTER EDITION 2023

3. – 4. 11. 2023

V rámci zimní verze festivalu Slunovrat nabídlo SZM návštěvníkům komentované prohlídky, dále se uskutečnily dvě produkce v centrální hale Historické výstavní budovy.

Komentovaná prohlídka Blücherova paláce (3. 11. 2023 od 16.00 a 17.00 hod., 4. 11. 2023 od 13.00 a 14.30 hod.).

Komentovaná prohlídka Janottovy vily (Knihovny SZM, 3. 11. 2023 od 14.00 a 15.00 hod.)

3. 11. 2023: Koncert: Hmlisto & Petr Linhart

4. 11. 2023: Slam poetry exhibice (Ryška Riot, Jura Jurán, Dejv a Vašek z Aše).

PROMÍTÁNÍ FILMU HORSKÁ DRÁHA

1. 12. 2023

Projekce dokumentárního filmu Jonáše Motyčky o lidech, kterým do života vstoupila hraniční porucha osobnosti (HPO). Horská dráha je dílo, které si dává za cíl destigmatizaci duševních onemocnění s akcentem na nejrozšířenější poruchu osobnosti v populaci. Unikátnost filmu Horská dráha dokládá fakt, že podobné dílo v České republice ještě nevzniklo. Po projekci následovala beseda s režisérem filmu.

KONCEPT MARKET

9. 12. 2023

Návštěvníci se s námi mohli ponořit do kouzla adventní atmosféry, kdy se expoziční areál stal centrem lokálních tvůrců a designerů, kreativních workshopů, gastro zóny, skvělé hudby a vánoční radosti.

Prodejci: Okrovo, SVÍČKUJ, venna.studio, ulepená, NAMA.keram, Od Maru, JEZUSKOTE, Slezské bylinkářství, Lese, Paní Betyová, Love & little pepper, Tóny Tázlar, NEDA, ATELLIÉ, slezan~ka, Atelier-koira-kissa, Mušelína, Šupiny z hlubiny, Tuommo clothing, Art of Yarn, LeF Lenka Franková, Černoška handmade, Květiny Hanny, Festival Slunovrat a SZM.

Gastro-zóna: Máma mele kafe, Blaho Pekárna, Mlsná Buchtá, Kavárna Libertas, Pivotéka 13 a Botaniqa Café.

Workshopy pro návštěvníky: výroba vánočních přáníček z kraftového papíru a háčkování stromečků a hvězdiček

Doprovodný program: dětský koutek, zdobení perníčků, malování baněk a hudební produkce z vinylů od Dj Penquin.

PŘEDÁVÁNÍ OCENĚNÍ POLICIE ČR

14. 12. 2023

Akce opavského územního odboru Policie ČR, na kterém byli oceněni nejlepší policisté a policistky a také civilní zaměstnanci odboru.

MALOVÁNÍ BANĚK

prosinec 2023

V období adventu jsme pro vás opět připravili tradiční malování baněk. Návštěvníci si mohli vyzkoušet namalovat baňku a ozvláštnit si svůj vánoční strom nebo si vytvořit originální dárek pro své blízké. Po zakoupení baňky byly k dispozici všechny potřeby nezbytné pro nazdobení krásné baňky a rovněž si návštěvníci mohli odnést svůj finální výrobek ve vánočně laděné krabičce.

CYKLUS ADVENTNÍCH KONCERTŮ ZUŠ

12. a 13. 12. 2023

Tradiční předvánoční koncerty opavské Základní umělecké školy.

12. 12. 2023 od 17 hodin se představilo smyčcové, pěvecké a dechové oddělení.

13. 12. 2023 od 17 hodin vystoupil kytarový orchestr a soubor zobcových fléten.

ARBORETUM NOVÝ DVŮR

VÍKEND OTEVŘENÝCH ZAHRAD

10. – 11. 6. 2023

Arboretum se tradičně připojilo k celostátní akci otevřených zahrad. Po oba víkendové dny byly připraveny komentované prohlídky parku s dendrologem Ing. Miroslavem Frankem, CSc.

INDIÁNSKÉ LÉTO

12. – 13. 8. 2023

V Arboretu Nový Dvůr jsme uspořádali již tradiční prázdninovou akci nejen pro děti. Návštěvníci si k nám přišli vyzkoušet, jaké to je být indiánem. Dozvěděli se, jak žili indiáni, v čem bydleli nebo jaké používali zbraně. Atmosféra Divokého západu prostupovala všemi kouty botanického parku. Pro hosty jsme připravili ukázky indiánského teepe, výrobu originálních indiánských ozdob, tábor lovců kožešin, dobové zbraně, komentované prohlídky parku, soutěže pro děti a mnoho dalšího.

Program:

- stanoviště s úkoly pro děti (výroba indiánských ozdob, střelba z luku, křesadlo a další);
- odměny pro děti;
- bohaté občerstvení;
- projížďky na poníkovi;
- komentované prohlídky parku s dendrologem od 15 hodin;
- v neděli projížďky po parku v kočáře taženém koňmi.

VYŘEŽ/Š SI SVOU DÝNI

7. – 8. 10. 2022 od 14.00 do 18.00 hodin

Podzim je v Arboretu Nový Dvůr již tradičně věnován dýním. Ani v roce 2023 tomu nebylo jinak, a tak se návštěvníci z řad široké veřejnosti mohli těšit na oblíbenou akci s názvem Vyřež/š si svou dýni. Během víkendu mohli zapojit svou fantazii a vyrobit si netradiční a originální výzdobu na svou zahradu. Mlsné jazyčky jistě potěšila ochutnávka sladkých a slaných dýňových specialit. Nechyběl ani lampionový průvod, občerstvení a spousta zábavy!

Pro milovníky přírody byly po oba dny připraveny komentované prohlídky parku. Historii novodvorského panství a arboreta přiblížili návštěvníkům komentované prohlídky zámku.

NÁRODNÍ PAMÁTNÍK II. SVĚTOVÉ VÁLKY

SLAVNOSTNÍ OTEVŘENÍ NÁRODNÍHO PAMÁTNÍKU II. SVĚTOVÉ VÁLKY

27. 4. 2023 pro pozvané hosty a 29. 4. 2023 pro veřejnost

Národní památník II. světové války se otevřel široké veřejnosti po rekonstrukci v sobotu 29. 4. 2023. V památníku proběhla rekonstrukce za cca 40 mil. Kč, přičemž došlo nejen k modernizaci audiovizuálního vybavení, ale také k výrazné proměně stálé expozice. Vystaveny jsou jedinečné exponáty z naší muzejní sbírky, přičemž dominantou je velkolepá bojová scéna odkazující na ostravsko-opavskou operaci. Zde návštěvníci vidí nejen maketu sovětského tanku T-34 a hrabyňského domu č. p. 72, ale také dva dělostřelecké kanóny (německý a sovětský). Nad celou scénou se promítá formou videomappingu film, který doplňuje prezentovanou scénu a návštěvníky uvede do problematiky dějin II. světové války. Pro expozici byly vytvořeny věrné kopie více než tři desítek uniforem a aktualizací a obměnou také prošly všechny doprovodné texty.

Mimo to byla ve správní budově památníku otevřena nová výstava „Jak se hledají druhoválečné hroby aneb užití, limity a možnosti nedestruktivních metod při výzkumu a identifikaci aktivit II. světové války v českém Slezsku“. Na ní se návštěvníci seznámili s nejnovejšími nálezy z archeologických výzkumů SZM za několik posledních let. Ve správní budově byla ke zhlédnutí ještě panelová výstava „První velitel první tvrze“, která pojednává o osobnosti a životním příběhu pplk. pěch. Ladislava Honce.

PO STOPÁCH BOJOVNÍKŮ ZA SVOBODU

29. 4. 2023, od 8 do 13 hod.

Tradiční pochod uspořádaný Českým svazem bojovníků za svobodu a SZM.

Trasy

1. 9,5 km: Štítina (ČD) – Nové Sedlice – Údolí Ohrozimy – Hrabyně (památník, cíl).
2. 9,5 km: Budišovice, Zátíší (MHD) – Údolí Ohrozimy – Hrabyně (památník, cíl).
3. 4,5 km: Budišovice, Zátíší (MHD) – Hrabyně (památník, cíl).

OSVOBOZENÍ OBCE HRABYNĚ

27. duben 2023

Tradiční pietní akt v obci a na symbolickém hřbitově památníku.

PIETNÍ AKT PŘI PŘÍLEŽITOSTI UKONČENÍ II. SV. VÁLKY V EVROPĚ

8. květen 2023

Tradiční pietní akt při příležitosti 78. výročí ukončení II. světové války

BĚH OSVOBOZENÍ

8. květen 2023

Závod s dlouholetou tradicí, který začíná v Hrabyni u Národního památníku II. světové války a pokračuje čtrnáctikilometrovou tratí do Ostravy.

DEN OTCŮ

19. 6. 2023

Akce připravená pro tatínky nejen s dětmi, k dispozici byly vědomostní kvízy a speciální komentované prohlídky expozice.

VZPOMÍNKOVÁ AKCE „MOBILIZACE 1938“

23. 9. 2023

Náplní akce bylo připomenutí mobilizace z roku 1938 a osvobozovacích bojů na konci II. světové války na Opavsku.

Program

13.00-13.15: zahájení akce moderátorem, slavnostní salva.

13.15-13.35: vojensko-historická ukázka – Píšť 1938.

13.45-15.00: záznam projevu Edvarda Beneše a připomenutí mobilizace 23. 9. 1938.

14.00-15.20: oživé muzeum (prohlídka expozice památníku s oživými vojáky a civilisty).

15.00-15.30: výstupy na vyhlídku památníku.

15.45-16.15: vojensko-historická ukázka Hrabyně 1945.

16.15-17.00: nástup a představení klubů vojenské historie a jejich vojenské techniky.

17.00-18.00: individuální prohlídky expozic památníku.

DEN VZNIKU SAMOSTATNÉHO ČESKOSLOVENSKÉHO STÁTU

28. říjen 2023

Během státního svátku byl národní památník včetně symbolického hřbitova přístupný pro návštěvníky zdarma.

UKONČENÍ NÁVŠTĚVNICKÉ SEZÓNY PAMÁTNÍKU, DERNISÁŽ VÝSTAV A PŘEDSTAVENÍ NOVÉ PUBLIKACE

30. listopadu 2023

pro návštěvníky připraven od 13.00 do 17.00 hodin volný vstup do expozičních a výstavních prostor a od 17.00 do 18.00 hodin dernisáž výstavy „Jak se hledají druhoválečné hroby...“ spojená s komentovanou prohlídkou, na níž byla představena i stejnojmenná publikace Oddělení archeologie SZM.

AREÁL ČS. OPEVNĚNÍ HLUČÍN-DARKOVIČKY

OTEVŘENÉ BUNKRY

9. 9. 2023

V neděli se veřejnosti otevřelo hned osm pěchotních srubů u nás a v Polsku. Zájemci tak měli jedinečnou možnost podívat se do míst, která nejsou běžně přístupná.

Na české straně bylo zpřístupněno šest objektů a na polské straně objekty dva. Nejen pro děti byla připravena hrací karta s mapkou, kdy při splnění úkolu mohli účastníci hry získat odměnu.

Akce pořádaná společně s destinační agenturou Opavské Slezsko – Slezské zemské muzeum zajistilo komentované prohlídky s průvodcem v pěchotním srubu MO-S 19 Alej a v MO-S 20 Orel.

POCHOD PO LINII ČS. OPEVNĚNÍ

24. 9. 2023

Sraz účastníků byl na parkovišti restaurace U krokodýla v Kozmicích. Délka trasy byla cca 8,5 km, doprovod a odborný výklad byl zajištěn. Pro ty účastníky, kteří prošli celou trasu, byl mimořádně zpřístupněn tvrzový pěchotní srub MO-S 20 Orel.

SVĚTLA NAD BUNKRY

23. 9. 2023

Celorepubliková akce, kdy si veřejnost připomíná odvahu a nasazení čs. vojáků odhodlaných bránit svou vlast po mobilizaci v září 1938. Ve večerních hodinách je nasvícena celá linie prvorepublikového opevnění podél celé hranice ČR. SZM nasvítilo v tento den objekty areálu čs. opevnění v Darkovičkách a rozsvícen byl také Národní památník II. světové války v Hrabyni.

DEN VZNIKU SAMOSTATNÉHO ČESKOSLOVENSKÉHO STÁTU

28. 10. 2023

Během státního svátku byly připraveny prohlídky pěchotního srubu MO-S 19 Alej a výjimečně také lehkého opevnění vzor 37, tzv. řopíku, A-140Z a samostatného pěchotního srubu MO-S 20 Orel.

PAMÁTNÍK PETRA BEZRUČE

SWAP KNIH A DESKOVÝCH HER

20. 4., 18. 5., 12. 9., 23. 11. 2023

Pravidelný výměnný bazar probíhající jako přátelské setkání v příjemném prostředí, kde návštěvníci mohou dát věcem novou šanci.

Pravidla pro účastníky akce:

- přineste minimálně jednu knihu či deskovou hru, kterou chcete vyměnit za jinou;
- přinášejte pouze věci v dobrém stavu;
- věci je možné pouze vyměňovat, nikoliv prodávat.

LITERÁRNÍ VEČER – AUTORSKÉ ČTENÍ MLADÉ BÁSNICKÉ GENERACE

17. 2. 2023

Roman Polách, Petr Stach a Kristýna Svidroňová četli svou poezii a diskutovali o svém vztahu k Bezručovi a jeho následovníkům.

LITERÁRNÍ VEČER „Z RUKOPISŮ“

17. 3. 2023

Autorské čtení „Z rukopisů“ opavského spisovatele Ondřeje Hložka představilo básně ze tří svých dosud nevydaných rukopisů. Setkání hudebně doprovodili Jakub a Štěpán Janečkoví.

LITERÁRNÍ VEČER OPAVSKÝCH BÁSNÍKŮ

10. 6. 2023

Autorské čtení etablovaných opavských autorů Davida Bátora, Jana Kunzeho a Miroslava Černého, o hudební doprovod večerem se postaral violoncellista a hudební skladatel Jan Hanousek

MEZINÁRODNÍ DEN MUZEÍ

18. 5. 2022

Expoziční areál byl opět přístupný návštěvníkům po celý den zdarma. SZM se také zapojilo do kampaně Národnímu muzea a ČV ICOM na podporu záchrany a obnovy ukrajinských památek a sbírek ohrožených probíhajícím válečným konfliktem.

LITERÁRNÍ ODPOLEDNE „LEOPOLD BENA – HAŠLERKY“

23. 9. 2023

Literární odpoledne věnované odkazu básníka, spisovatele a pedagoga Leopolda Beny (1904–1978). Na akci byla prezentována publikace Hašlerky, která obsahuje nedávno objevené milostné veršované příběhy. Během literárního odpoledne na Leopolda Beny zavzpomínala také jeho vnučka akad. soch. Jana Trubačiková. Vzhledem k tomu, že památník spravuje literární pozůstalost Leopolda Beny, tak na akci byly přiblíženy i možnosti studia zde uložených fondů.

STUŽKONOSKA MODRÁ A VEČER VÍTĚZŮ

26. 9. 2023

Již 5. ročník populární recitační soutěže Stučkonoska modrá uspořádané k poctě Petra Bezruče. Soutěž žáků a studentů proběhla v dopoledních hodinách v Sále purkmistrů Obecního domu a v podvečer pak byla v Klubu Art předána ocenění nejlepším recitátorům a vítězové se představili opavské veřejnosti. Vedle účasti opavských základních škol se letos poprvé účastnily také opavské střední školy.

Soutěž se konala v rámci festivalu Bezručova Opava. Pořadatelé soutěže jsou Památník Petra Bezruče, Opavská kulturní organizace a Magistrát města Opavy.

SRUB PETRA BEZRUČE

KOMENTOVANÉ PROHLÍDKY V RÁMCI OSLAV DNE OBCE OSTRAVICE

8. 7. 2023

Na Den obce Ostravice byly pro návštěvníky Srubu Petra Bezruče připraveny speciální komentované prohlídky letního příbytku básníka.

DALŠÍ AKCE

DEN ARCHITEKTURY

1. 10. 2023

Pro milovníky architektonického dědictví byly připraveny v 9, 10, 13 a 14 hod. mimořádné prohlídky Blücherova paláce v Opavě. Tento objekt právem poutá pozornost nejen opavských kolemjdoucích – tato ikonická opavská kulturní památka již nějakou dobu není běžně přístupná veřejnosti, a proto se Slezské zemské muzeum rozhodlo umožnit nahlédnout zájemcům do interiérů této stavby. Prohlídka byla zaměřena nejen na historii této stavby, ale také na současné využití, dlouhodobou snahu o rekonstrukci a případné budoucí využití paláce ze strany SZM.

Akce byla uspořádána ve spolupráci s opavským Spolkem architektury města.

AKCE MIMO SZM

EVROPSKÉ DNY ARCHEOLOGIE – KALTENŠTEJN

17. 6. 2023

Komentovaná prohlídka hradu Kaltenštejn, v rámci které byl představen nedestruktivní archeologický výzkum zříceniny tohoto středověkého hradu. Návštěvníci se seznámili s metodami archeologické práce, s historií hradu a s nálezy, které z této středověké fortifikace pocházejí.

Akce se uskutečnila ve spolupráci s Vlastivědným muzeem Jesenicka.

STAVEBNÍ HISTORIE TZV. DOMU EVROPY ČP. 104 NA HLAVNÍM NÁMĚSTÍ V KRNOVĚ

8. 7. 2023

Komentovaná prohlídka objektu, kterou vedl historik a kurátor SZM PhDr. Ondřej Haničák. Akce se uskutečnila díky spolupráci s MIKS – Městským muzeem Krnov.

DRAHANY 1945

12. srpna 2023

Vojensko-historická akce pořádaná Spolkem vojenské pancéřové techniky Svitávka ve spolupráci se SZM a obcí Drahaný.

VZPOMÍNKA NA PETRA BEZRUČE

15. 9. 2023 od 15 hodin, Městský hřbitov, Opava

Opavský rodák Petr Bezruč patří k nejvýznamnějším představitelům české poezie přelomu 19. a 20. století. Do literatury vstoupil svou jedinou sbírkou Slezské písně. Již tradičně jsme se u příležitosti zářijového výročí básníkovy narození sešli na městském hřbitově uctít Bezručovu památku.

Akce se konala rámci festivalu Bezručova Opava.

PO STOPÁCH PETRA BEZRUČE DO BESKYD

17. 9. 2023

Autobusový zájezd a turistický výlet s kulturním programem. Po úspěšných akcích, kterými byly výstup „Litera túra aneb na Lysou horu s Petrem Bezručem“ (2017) a zájezd „Po stopách Petra Bezruče do Kostelce na Hané a Ostravici“ (2022), jsme se minulý rok vydali po básníkových stopách do Beskyd. Trasa zájezdu vedla nejprve do Starých Hamrů k pomníku Maryčky Magdonové a dále malebnou hřebenovou trasou ke Švarné Hance. Poté jsme pokračovali na Bílý Kříž a Visalaje. Výlet byl zakončen posezením ve Srubu Petra Bezruče v Ostravici, kde bylo připraveno hudební vystoupení folkového písničkáře Milana Vavrečky.

Akce se konala rámci festivalu Bezručova Opava.

DEN VÁLEČNÝCH VETERÁNŮ V LUDGEŘOVICÍCH

11. listopadu 2023

Tradiční vojensko-historická akce začínající pietním aktem k uctění obětí válek, následovaly dynamické bojové ukázky klubů vojenské historie. SZM se zde prezentovalo restaurovaným tankem T-34 ze sbírky muzea a propagačním stánkem.

PŘEDNÁŠKY A KONFERENCE

PŘEDNÁŠKY V SZM

PRVNÍ VELITEL PRVNÍ TVRZE

2. 2. 2023, Müllerův dům

Přednášející: Bc. Christie Falhauer

PŘÍRODA PATAGONIE

8. 11. 2023, Müllerův dům

Přednášející: RNDr. Věra Koutecká

PŘEDNÁŠKY MIMO SZM

EVROPSKÁ FAJÁNS A MAJOLIKA VE SBÍRKÁCH SLEZSKÉHO ZEMSKÉHO MUZEA

13. 2. 2023, Klub Za starou Prahu, Praha

Přednášející: Mgr. Denisa Hradilová

KNÍŽECÍ DŮM V JABLUNKOVĚ. O STAVEBNÍ HISTORII A ARCHITEKTONICKÝCH SOUVISLOSTECH POZORUHODNÉHO OBJEKTU

23. 2. 2023, Muzeum Těšínska

Přednášející: PhDr. Ondřej Haničák a Mgr. Martina Uhlářová

JAN A MILOŠI: PAMĚTI DVOU GENERACÍ OPAVSKÉ RODINY ČELEDOVÝCH

4. 5. 2023, kulturně-umělecký prostor KUPE, Opava

Přednášející: PhDr. Ondřej Haničák, Mgr. Jiří Šíl a prof. Mgr. Jiří Siostrzonek, Ph.D.

PRVNÍ VELITEL PRVNÍ TVRZE

16. 5. 2023, Ostravské muzeum

Přednášející: Bc. Christie Falhauer

KNÍŽATA Z LICHTENŠTEJNA. PÁNI ZEMĚ OPAVSKÉ A KRNOVSKÉ

4. 9. 2023, Klub za starou Prahu, Praha

Přednášející: PhDr. Ondřej Haničák

ČESKÉ DIVADLO V OPAVĚ PŘED ROKEM 1945

18. 9. 2023, klub STOPA, Opava

Přednášející: Mgr. Sylva Pracná, Ph.D.

ČELEDŮVI A OPAVA. PŘÍBĚH JEDNÉ ČESKÉ RODINY V JEDNOM NĚMECKÉM MĚSTĚ

13. 11. 2023, klub STOPA, Opava

Přednášející: PhDr. Ondřej Haničák

HOLOCAUST A PRONÁSLEDOVÁNÍ ŽIDŮ V LETECH 1939–1945

18. 10. 2023, Ostravské muzeum

Přednášející: Mgr. Kamila Poláková

BOLESLAV IVÁNEK – HRDINA OD PALKOVIC

20. 11. 2023, Post Bellum Pardubice

Přednášející: Mgr. Kamila Poláková

PŘEDNÁŠKOVÝ CYKLUS K VÝSTAVĚ "KNÍŽATA Z LICHTENŠTEJNA. PÁNI ZEMĚ OPAVSKÉ A KRNOVSKÉ".

Cyklus přednášek byl uspořádán ve spolupráci s Opavskou kulturní organizací.

LICHTENŠTEJNOVÉ JAKO ZEMĚPÁNI A MECENÁŠI KULTURY OPAVSKA

17. 10. 2023

Dům umění, Opavská kulturní organizace, Opava

Přednášející: PhDr. Ondřej Haničák, doc. Mgr. Jiří Brňovják, Ph.D., doc. Mgr. Martin Pavlíček, Ph.D., doc. Mgr. Vladimír Maňas, Ph.D.

LICHTENŠTEJNSKÁ SYMBOLIKA NA MINCÍCH A ERBECH

23. 10. 2023, 17.00

Dům umění, Opavská kulturní organizace, Opava

Přednášející: Dr. Karel Müller, Dr. Dagmar Grossmannová, prof. PhDr. Irena Korbelařová, Dr.

LICHTENŠTEJNOVÉ A ZÁMEK V KUNÍNĚ

Středa 22. 11. 2023, 17.00

Přednášející: Dr. Jaroslav Zezulčík, Radek Polách.

KONFERENCE

SLEZSKO A TŘETÍ ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA

13. 4. 2023, Müllerův dům

Konference byla jedním z výstupů výzkumného projektu „Transformace Slezska 1945–1948“ financovaného Grantovou agenturou ČR, na kterém Slezské zemské muzeum spolupracovalo s Etnologickým ústavem Akademie věd ČR. Konference se zaměřila na důsledky druhé světové války a okolnosti nástupu komunistického režimu v regionu Slezska a severní Moravy a byla volně přístupná veřejnosti.

Program

9.30–9.45: zahájení konference.

9.45–10.45: první přednáškový blok

- Ondřej Kolář: „Transformace Slezska“ 1945–1948: vstupní úvaha.
- Johana Wyss: Slezsko v kontextu evropských hranic a přeshraničních regionů.
- Anežka Brožová: Vyhnání/odsun Němců a jeho místo v české kolektivní paměti.

10.45–11.00: přestávka.

11.00–11.50: druhý přednáškový blok

- Pavel Šopák: Kultura ve Slezsku a na Ostravsku 1945–1948.
- Dušan Janák: Stávkové hnutí v expozituře Moravskoslezského zemského národního výboru (1945–1948).

11.50–13.00: polední přestávka.

13:00–14:00: třetí přednáškový blok

- Lubomír Hlavienka: Německá rezistence v západním Slezsku a na severní Moravě 1945.
- Ondřej Herudek: Vojensko-politické aspekty československých územních nároků na Ratibořsku a Hlubčicku 1918–1948.
- Ondřej Kolář: Státní úsilí o „konsolidaci“ Hlučínska v období třetí republiky.

14.00–14.15: přestávka.

14.15–15.15: čtvrtý přednáškový blok

- Jiří Friedl: Národněsocialistický poslanec František Uhlíř a Těšínsko.
- Dimitris Atanasiadis: Odsun německého obyvatelstva a změny národnostní skladby šumperského a jesenického okresu po roce 1945.
- Kamil Tomášek: Proměny lázní Jeseník v letech 1945–1948.

15.15–16.00: závěrečná diskuze a zakončení konference.

120. LET NEJEN MUZEJNÍ ARCHEOLOGIE V ČESKÉM SLEZSKU

25. 9. – 26. 9. 2023, Müllerův dům

Slezské zemské muzeum jako nejstarší archeologická instituce v českém Slezsku a současně nejstarší muzeum v České republice uspořádalo konferenci „120 let nejen muzejní archeologie v českém Slezsku na téma Archeologické bádání v českém Slezsku – minulost, současnost a budoucnost“. Konference se konala při příležitosti 120. výročí putovního sjezdu vídeňské antropologické společnosti v Opavě v roce 1903, která vědecké obci představila již stoleté úsilí slezských archeologů a při kterém byly v rámci exkurze účastníků sjezdu provedeny vykopávky v Holasovicích, Krnově a Úvalně, jejichž výtěžek se stal základem dnešní archeologické podsbírky muzea.

Program

26. září 2023

11.00–12:00: prezentace účastníků.

12.00: Prof. PhDr. Pavel Šopák, Ph.D. – zahájení konference, úvodní projev s přednáškou.

13.00: RNDr. Miriam Nývltová Fišáková, Ph.D. – Chrt a člověk z Chotěbuze.

13.30: Prof. PhDr. Boguslaw Czechowicz, Dr. – „Fossatoribus, qui in Riczschin foderunt“. Slezská prearcheologie (14.–18. století).

14.00: Mgr. Ondřej Klápa a kol. – Výsledky výzkumu Slezského zemského muzea v Neplachovicích.

14.30–15.00: diskuze.

15.00: Mgr. Hana Lafková – Kožené artefakty na severní Moravě a ve Slezsku.

15.30: Ing. Mgr. Hana Rajhelová – Konzervace a restaurování souboru archeologických nálezů z lokality Krnov Cvilín.

16.00: Mgr. Zbyněk Moravec – Počátky archeologického bádání na Ostravsku.

16.30–17.00: diskuze.

17.00: posterová prezentace (kavárna Müllerova domu): Mgr. Markéta Rušarová – Zřícenina hradu Rychleby a její průzkum před rokem 1945 z perspektivy ikonografických pramenů ve sbírkách Vlastivědného muzea Jesenicka.

18.00–22.00: společenský večer v prostorách kavárny Müllerova domu.

27. září 2023

10.00: Mgr. Milan Rychlý – „Chlívem to začalo a chlívem to začíná.“

10.30: Doc. PhDr. Vratislav Janák, CSc. – Mgr. Andrea Hořínková, Ph.D. – Mgr. Hana Lafková – Archeologie v časopise Slezského zemského muzea (1951 – 2022).

11.00: Mgr. Tomáš Petr a kol. – Dosavadní výsledky nedestruktivního výzkumu hradu Kaltenštejna.

11.30–12.00: diskuze.

12.00–13.00: polední přestávka.

13.00: Mgr. Martina Uhlářová – Viktor Karger a jeho přínos archeologie na Těšínsku.

13.30: Mgr. Milan Rychlý – Dějiny bádání na zřícenině hradu Rychleby.

14.00: Prof. PhDr. Stanislav Stuchlík, CSc. et DSc. a kol. – Nový nález zlaté plechové ozdoby z období popelnicových polí z Opavy.

14.30–15.00: diskuse.

15.00: ukončení konference, poděkování a rozloučení s účastníky.

DOPROVODNÉ PROGRAMY

Edukační a doprovodné programy pro návštěvníky z řad široké veřejnosti mají v SZM již dlouholetou tradici. V roce 2023 tomu nebylo jinak a naši muzejní edukátoři a odborní pracovníci připravili níže uvedené edukační a speciální programy.

HISTORICKÁ VÝSTAVNÍ BUDOVA

EDUKAČNÍ PROGRAMY KE STÁLÝM EXPOZICÍM A VÝSTAVÁM

- Zimou k jaru se zvířátka
- Hořký život, hořké jméno
- Se skřítkem Mezinou do podzemí
- Zachraňte hmyzáky
- Velikonoce – svátky jara a znovuzrození
- Když se v lese sešerí
- Přírodovědný edukační program ke Dni Země
- Léto je tu, rorýsi!
- Karel Engliš
- Podzimníček v muzeu
- Listonoš vítr
- Jakpak žili Lichtenštejnové?
- Kdy už budou Vánoce?
- Čarovná moc Vánoc

V rámci spolupráce s Charitou Opava jsou pořádány speciální edukační programy pro klienty se specifickými potřebami. Zde je položen důraz na zprostředkování autenticity přírodnin a artefaktů.

ARBORETUM NOVÝ DVŮR

EDUKAČNÍ PROGRAM K DENDROLOGICKÉ EXPOZICI

- Život stromu

NÁRODNÍ PAMÁTNÍK II. SVĚTOVÉ VÁLKY

EDUKAČNÍ PROGRAMY KE STÁLÝM EXPOZICÍM A VÝSTAVÁM

- Krajina kolem nás
- Archeologem na zkoušku aneb, my a muzeum
- Byli jenom čísla
- Příběh tesaný v kameni
- Víš, co je to válka?
- Zvířecí hrdinové
- „Motýla jsem tu neviděl“ (Pavel Friedmann)
- Každodennost v Protektorátu Čechy a Morava

EDUKAČNÍ PROGRAMY

- Život a dílo Petra Bezruče
- Pojďte s námi do muzea
- Ozvěny Slezských písní
- Zdenka Tomášková a Ortel samoty
- Muzeum – známé i neznámé
- Lolo a druhové
- Příroda v poezii Petra Bezruče
- Z Kroniky rodu Bezručova
- Literární vycházka „Po stopách Petra Bezruče“
- Setkání s pohádkami, hádankami a říkadly
- A kniha spatřila světlo světa

OSTATNÍ FORMY EDUKACE A WORKSHOPY PRO RODINY S DĚTMI

- Workshop pro češtináře
- Slavíme Velikonoce
- Pohádkové čtení
- Den české státnosti
- Podzim s básníkem Petrem Bezručem
- Čtení pod lampou
- Pohádkový advent

EDUKAČNÍ PROGRAMY PRO KLIENTY SE SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI V CHARITNÍCH DOMOVECH A DENNÍCH STACIONÁŘÍCH A PRO SENIORY

- Velkomoravská říše – přednáška a biblioterapie
- Využití léčivých bylin ve středověku – přednáška
- Život a dílo Petra Bezruče – přednáška
- Ozvěny velikonoční – přednáška a biblioterapie
- Březen - měsíc knihy – beseda
- Šamani a medicína – přednáška a biblioterapie
- Slezské pohádky a pověsti – přednáška a biblioterapie
- K. H. Mácha: Lásky čas – přednáška a biblioterapie
- Máj – beseda a biblioterapie
- Poutní místa v Čechách a ve Slezsku – přednáška a biblioterapie
- Historie knihy – edukační program
- Není divadlo jako divadlo – edukační program
- Tradice a zvyky Vánoc – edukační program

NÁVŠTĚVNOST

Celková návštěvnost Slezského zemského muzea činila v roce 2023 **100 350** návštěvníků – oproti **58 005** návštěvníkům v roce 2022.³

areál	rok	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	celkem
HVB	2022	737	1 415	2 057	2 289	2 092	2 699	2 511	2 392	1 110	1 928	1 659	2 080	22 969
	2023	1 458	2 047	2 535	2 009	2 955	3 568	3 043	2 644	1 739	1 348	1 755	3 272	28 373
	rozdíl	721	632	478	-280	863	869	532	252	629	-580	96	1 192	5 404
NPDSV	2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2023	0	0	0	1 710	5 934	3 797	3 317	3 364	3 173	2 257	1 008	249	24 809
	rozdíl	0	0	0	1 710	5 934	3 797	3 317	3 364	3 173	2 257	1 008	249	24 809
PPB	2022	114	146	178	221	136	568	119	89	136	148	219	241	2 315
	2023	134	23	163	88	91	401	14	21	161	270	129	249	1 744
	rozdíl	20	-123	-15	-133	-45	-167	-105	-68	25	122	-90	8	-571
AND	2022	140	304	669	1 733	9 057	3 430	3 430	4 444	1 196	4 056	289	0	28 748
	2023	0	0	625	2 603	9 683	11 907	3 963	3 683	2 277	3 320	389	0	38 450
	rozdíl	-140	-304	-44	870	626	8477	533	-761	1081	-736	100	0	9 702
AOD	2022	0	0	0	0	154	347	669	504	1365	498	0	0	3 537
	2023	0	0	0	0	728	532	1 256	1 128	2 224	500	0	0	6 368
	rozdíl	0	0	0	0	574	185	587	624	859	2	0	0	2 831
SPB	2022	0	0	0	0	25	94	50	78	91	60	38	0	436
	2023	0	0	0	0	26	81	48	48	70	85	0	0	358
	rozdíl	0	0	0	0	1	-13	-2	-30	-21	25	-38	0	-78
celkem	2022	991	1 865	2 904	4 243	11 464	7 138	6 779	7 507	3 898	6 690	2 205	2 321	58 005
	2023	1 592	2 070	3 323	6 410	19 417	20 286	11 641	10 888	9 644	7 780	3 281	3 770	100 102
	rozdíl	601	205	419	2 167	7 953	13 148	4 862	3 381	5 746	1 090	1 076	1 449	42 097

³ NPDSV byl v roce 2022 uzavřen z důvodu rekonstrukce.

NÁVŠTĚVNOST JEDNOTLIVÝCH AREÁLŮ A OBJEKTŮ SZM

expoziční areál / objekt	počet návštěvníků
Historická výstavní budova	28 373
Národní památník II. světové války	24 809
Arboretum Nový Dvůr	38 450
Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky	6 368
Památník Petra Bezruče	1 744
Srub Petra Bezruče	358
Blücherův palác	103
Knihovna SZM	39
Palác Razumovských	66
Hötzenedorfův dům	40
Celkem	103 350

NÁVŠTĚVNOST PODLE DRUHU VSTUPNÉHO

vstupné	počet návštěvníků
Celé	42 458
Snížené (vč. rodinného vstupného)	45 376
Zvýšené za speciální služby	0
Neplatící	15 516
Celkem	103 350

NÁVŠTĚVNOST KULTURNĚ-VÝCHOVNÝCH A VZDĚLÁVACÍCH AKCÍ

	počet návštěvníků
akce	13 980
přednášky	234
konference	54
Celkem	14 268

NÁVŠTĚVNOST WEBU SZM

SOUHRNNÁ STATISTIKA O NÁVŠTĚVNOSTI WEBOVÝCH STRÁNEK SZM

	Uživatelé	Noví uživatelé	Návštěvy	Počet relací na uživatele	Zobrazení stránek	Počet stránek na 1 relaci	Průměrná doba trvání relace
2023	78 199	77 355	114 005	1,46	351 444	3,08	00:01:53

GEOGRAFICKÉ URČENÍ NÁVŠTĚVNOSTI WEBOVÝCH STRÁNEK SZM

2023	uživatelé
Česká republika	69 756
USA	3 137
Polská republika	2 412
Velká Británie	1 163
Slovenská republika	822
Spolková republika Německo	612

SBÍRKOTVORNÁ ČINNOST

Sbírka SZM je zapsána v Centrální evidenci sbírek muzejní povahy ČR (dále jen CES) pod číslem ZMO/002-05-07-150002. Informace o ní jsou k dispozici na webových stránkách CES (www.ces.mkcr.cz/) a SZM (www.szm.cz). Sbírku SZM od roku 2013 tvoří 21 oborových částí. Následující tabulky uvádí jejich přehled, stav sbírky a údaje o inventarizaci.

Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů celkem k 31. 12. 2023	637 640
Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů zpracovaných v systematické evidenci (katalogizovaných) v elektronické podobě celkem k 31. 12. 2023	292 950
- z toho digitalizovaných v podobě obrazového záznamu	167 898
Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů prezentovaných formou on-line katalogu na internetové stránce muzea	4 950
Počet evidenčních čísel přírůstků zapsaných za rok 2023	9 000
Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů vyřazených ze sbírky za rok 2023	0
Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů zapůjčených jinému zařízení	474
Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů vypůjčených od jiného zařízení	196
Počet inventarizovaných (revidovaných) sbírkových předmětů za rok 2023	148 438

CENTRÁLNÍ EVIDENCE SBÍREK

podsbírka	př. č.	inv. č.	všechny záznamy	celkem evid. č.
9 – archeologická	4 409	43 075	47 584	47 484
5 – botanická	1	189 912	189 969	189 913
24 – další – Národní památník II. sv. války Hrabyně	752	3 933	4 901	4 685
24 – další – dendrologická	0	19 316	19 351	19 316
24 – další – živé dřeviny	1	57	116	58
24 – další – divadelní	518	10 790	15 958	11 308
7 – entomologická	649	4 988	5 796	5 637
11 – etnografická	1 977	24 823	29 236	26 800
21 – fotografie, film, videozáznamy a jiná media	4	22 422	58 696	22 426
1 – geologická	370	10 635	11 730	11 005
10 – historická	1 480	31 968	34 914	33 448
18 – knihy	1 126	21 832	23 231	22 958
24 – další – muzeologická	153	5 059	8 756	5 212
24 – další – muzikologická	48	23 143	27 493	23 191
24 – další – novodobé dějiny	215	37 963	39 581	38 178
13 – numizmatická	4 962	40 241	47 202	45 203
4 – paleontologická	51	17 257	17 384	17 308
19 – písemnosti a tisky	10 257	48 296	63 678	58 553
24 – další – sbírka Slezského ústavu	22	2 282	2 578	2 304
15 – výtvarné umění	308	36 957	40 040	37 265
8 – zoologická	192	15 196	16 325	15 388
celkem	27 495	610 145	704 519	637 640

PŘEDMĚTY V POMOCNÉ EVIDENCI

V pomocné evidenci jsou uchovávány předměty a pomocný materiál, který přímo nezhodnocuje podsbírku, je ale důležitý například pro budoucí odborné zpracování či pro prezentační či studijní účely. V minulosti byly do pomocné evidence zapsány velké konvoluty předmětů, u nichž bylo předpokládáno, že je není možné v dostatečné kvalitě odborně zpracovat v systematické evidenci do zákonem stanovené lhůty dvou let od zápisu do chronologické evidence. V SZM má zřízenou pomocnou evidenci několik podsbírek a v současné době se nerozšiřuje.

podsbírka	počáteční stav	přibylo	konečný stav
entomologická	14 179	0	14 179
geologická	2850	0	2850
divadelní	59	0	59
historická	8 251	0	8 251
muzeologická	8 369	0	8 369
muzikologická	838	0	838
numizmatická	2 566	0	2 566
výtvarné umění	82 157	0	82 157
celkem	119 269	0	119 269

DIGITÁLNÍ DOKUMENTACE PODSBÍRKY

Digitalizace za rok 2023				
podsbírka	ÚPLNÁ DIGITALIZACE		evidence II. stupně	
			ČÁSTEČNÁ DIGITALIZACE	
	inv. č.	j.	inv. č.	j.
archeologická	1 031	1 605	15 192	33 360
botanická	1 521	1 521	91	91
Nár. památník II. svět. války	286	337	252	453
dendrologická	402	402	60	60
divadelní	75	1 006	38	283
entomologická	0	0	488	8 474
etnografická	325	325	0	0
fotografie, filmy...	22	25	0	0
geologická	100	100	150	150
historická	240	1 041	1 739	1 768
muzeologická	121	810	93	319
muzikologická	192	677	7	47
novodobé dějiny	1 204	1 204	1 602	1 627
numismatická	1 000	1 000	114	203
paleontologická	30	283	0	0
písemnosti a tisky	1 000	1 000	1 809	1 809
sbírka Slezského ústavu	3 546	3 546	0	0
výtvarné umění	1 999	1 999	0	0
zoologie	0	0	6	6
živé dřeviny	0	0	0	0
celkem	13 094	16 881	21 641	48 650

Celkový stav digitalizace				
podsbíрка	ÚPLNÁ DIGITALIZACE		evidenční II. stupně	
			ČÁSTEČNÁ DIGITALIZACE	
	inv. č.	j.	inv. č.	j.
archeologická	16 066	21 309	61 115	134 000
botanická	17 774	17 774	12 580	12 580
Nár. památník II. svět. války	4 916	5 295	10 428	11 846
dendrologická	5 813	5 813	19 257	19 257
divadelní	6 672	13 888	4 167	26 799
entomologická	302	302	3 284	55 573
etnografická	17 637	26 244	3 361	7 642
fotografie, filmy...	19 013	46 249	0	0
geologická	694	694	10 714	12 753
historická	14 608	22 712	17 629	30 811
muzeologická	2 273	8 358	3 738	5 055
muzikologická	2 877	14 524	9 929	37 785
novodobé dějiny	8 962	11 974	33 648	43 868
numismatická	14 845	14 886	26 900	27 703
paleontologická	414	2 135	17 230	54 784
písemnosti a tisky	8 786	9 647	32 897	34 625
sbírka Slezského ústavu	4 732	18 937	0	0
výtvarné umění	20 301	20 301	12 653	12 653
zoologie	1 213	1 213	13 362	203 722
živé dřeviny	0	0	58	58
celkem	167 898	262 255	292 950	731 514

INVENTARIZACE

podsbírka	j.	zpracoval
archeologická	35 116	PhDr. J. Juchelka, Ph.D.
botanická	20 341	Mgr. L. Číhal, Ph.D.
dendrologická	844	Mgr. M. Rigauxová
divadelní	533	Mgr. S. Pracná, Ph.D.
entomologická	48 495	RNDr. J. Roháček, CSc.
etnografická	497	PhDr. M. Suchánková
fotografie, filmy, videozáznamy a jiná média	2 632	Bc. L. Wunsch
geologická	1 210	Mgr. L. Jarošová, Ph.D.
historická	2 859	PhDr. O. Haničák
knihy	2 511	Mgr. V. Martínková
muzeologická	950	Mgr. I. Kolářová
muzikologická	940	Bc. M. Svaková
novodobé dějiny	4 054	Mgr. O. Kolář, Ph.D.
numizmatická	1 223	Mgr. I. Matejko-Peterka, Ph.D.
paleontologická	0	X
Nár. památník II. svět. války	662	Mgr. J. Horáková
písemnosti a tisky	12 647	Mgr. M. Szturcová, Ph.D.
sbírka Slezského ústavu	188	Mgr. O. Kolář, Ph.D.
výtvarné umění	662	Mgr. D. Hradilová
zoologická	12 736	Mgr. M. Gajdošík, Ph.D.
živé dřeviny	0	X
celkem	148 438	

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY

Jedná se o preparaci a repreparaci, konzervaci a rekonzervaci a restaurování sbírkových předmětů buď vlastními odbornými pracovníky z Oddělení ochrany sbírkových předmětů (OOSP) a kurátory (přírodovědci – preparace), anebo externími specialisty (restaurování).

Celkový počet ošetřených předmětů za rok 2023	
konzervované sbírkové předměty	216
z toho vlastní kapacitou	216
zrestaurované sbírkové předměty	3
z toho vlastní kapacitou	3
preparované sbírkové předměty	3 214
z toho vlastní kapacitou	3
celkem	3 214

PREPARACE PRACOVNÍKY PŘÍRODOVĚDNÝCH PRACOVIŠŤ

podsbírka	j.	ošetřil
botanická	50	Mgr. L. Číhal, Ph.D.
dendrologická	59	Mgr. M. Rigauxová
entomologická	3 000	RNDr. J. Roháček, Ph.D.
celkem	3 109	

BADATELSKÉ VYUŽITÍ SBÍRKOVÝCH PŘEDMĚTŮ

Reálných badatelských návštěv přímo na pracovištích SZM se uskutečnilo v roce 2023 celkem **276**.

PÉČE O KNIHOVNÍ FOND

Knihovna SZM sídlí od roku 2012 v rekonstruované budově Janottovy vily jako samostatné pracoviště SZM v Opavě. Knihovna spravuje knihovní fond, jehož součástí je také správa sbírkového fondu sílesiak a starých tisků (viz sbírkotvorná činnost).

Knihovna SZM spolupracuje na digitalizaci fondu s Moravskoslezskou vědeckou knihovnou. Takto zdigitalizované dokumenty jsou přístupné na webových stránkách digitální knihovny Kramerius, která slouží pro zpřístupnění kulturního dědictví v digitální podobě.

Evidenční číslo knihovny evidované dle knihovního zákona č. 257/2001 Sb.: **5787/2003**.

Počet knihovních jednotek	302 269
Roční přírůstek v knihovních jednotkách	405
Počet evidovaných návštěv knihovny ve sledovaném roce	1 057
z toho zaměstnanců muzea a galerie	650
Počet registrovaných uživatelů knihovny	321
Počet výpůjček celkem	3 863
z toho absenčních výpůjček	1 184
Počet svazků půjčených jiným knihovnám (MVS)	154
Počet svazků půjčených jinými knihovnami (MVS)	67
Výdaje na knižní fond v tis. Kč	63,0
Počet zaměstnanců knihovny (přepočtený stav)	6,0
z toho odborných knihovníků	3,8

VĚDA A VÝZKUM

Jako vědecko-výzkumná organizace se Slezské zemské muzeum podílí na základním a aplikovaném výzkumu v oblasti přírodních i společenských věd. Výzkum je realizován s podporou interních a externích grantů.

DLOUHODOBÁ KONCEPCE ROZVOJE VÝZKUMNÉ ORGANIZACE

1. ZPŮSOB PLNĚNÍ KONTROLOVATELNÝCH CÍLŮ V ROCE 2023

1.1 SHRNUÍ PLNĚNÍ CÍLŮ V ROCE 2023

Závěrečný rok Koncepce výzkumné organizace (dále jen VO) 2019-2023 byl věnován úsilí splnit nejen cíle výzkumu plánované pro r. 2023 v rámci jednotlivých oblastí (1. Sběrka SZM, 2. Městská společnost, 3. Krajina, 4. Entomologie), ale také dokončení a uplatnění výsledků z let dřívějších. To se do značné míry podařilo, přesto se některé kontrolovatelné cíle splnit nepodařilo (nebo byly splněny jen částečně), protože příslušné plánované výsledky nebyly zatím uplatněny. Bylo to ale vždy z objektivních důvodů, které jsou uvedeny níže u jednotlivých neuplatněných výsledků.

Naše již pětiletá zkušenost s plněním cílů „Koncepce“ však jasně dokazuje, že striktní naplňování témat kontrolovatelných cílů a zejména předpokládaných výsledků spíše limituje, než podporuje rozvoj vlastního institucionálního výzkumu, který je proto málo flexibilní a neoperativní. Trápí nás především nemožnost náhrady témat výsledků, což brání rychlému zpracování (a uplatnění) mimořádných a neočekávaných (tudíž neplánovaných) objevů. A pokud (kvůli získání priority) dáme zpracování takového nového objevu přednost (a výsledek uplatníme jako neplánovaný) dojde logicky ke zpoždění přípravy výsledků naplánovaných, což je vždy hodnoceno negativně, bez ohledu na to, že tyto uplatněné neplánované výsledky jsou mnohem významnější.

Celková produkce výsledků z výzkumu podporovaného IP DKRVO byla v r. 2023 vyšší než bylo v Koncepti naplánováno (16) a to proto, že byly uplatněny některé výsledky z let minulých (2021, 2022) a také výsledky neplánované (9). Celkem bylo za přímé podpory IP DKRVO uplatněno 27 (tedy více než v r. 2022) výsledků (1 x Ekrit, 4 x B, 2 x C, 7 x Jimp, 2 x Jsc, 11 x Jost). Skutečností však je, že 14 výsledků (1 x NmetS, 2 x B, 4 x Jimp, 7 x Jost), plánovaných na r. 2019-2023, zůstalo dosud neuplatněných, přičemž část jich je v tisku (nebo v procesu certifikace), jen několik ještě ve stádiu přípravy rukopisu. Kvalita publikačních výsledků zůstává poměrně dobrá, vedle publikací monografických (B) je možno zmínit několik studií uplatněných v IF časopisech ranku Q1 nebo Q2. Kladně je třeba hodnotit, že i 2 studie společenskovedné byly letos uplatněny v bibliometricky sledovaných periodikách jako výsledky typu Jsc.

Další výsledky výzkumu byly v r. 2023 uplatněny VO v rámci řešení projektu GAČR (celkem 6, 4 x C, 2 x Jost), anebo byly realizované bez přímé podpory SR VaV, které uvádíme v Příloze 1 (sešit 1c). Zde jde o celkem 21 dalších výsledků (4 x C, 1 x Jimp, 11 x Jost, 5 x D).

1.2 PLNĚNÍ DÍLČÍCH CÍLŮ PODLE JEDNOTLIVÝCH OBLASTÍ

OBLAST 1. SBÍRKA SZM

V průběhu roku 2023 bylo řešení dílčích cílů této oblasti částečně poznamenáno důsledky problémů v předešlých letech, kdy se VO potýkala s následky pandemie COVID-19, změnami v řešitelském týmu (především v důsledku náhlého úmrtí Mgr. Kamila Rodana, Ph.D. v roce 2021) a omezenými možnostmi práce se sbírkou v důsledku stěhování depozitářů i pracoven do nových prostor v roce 2022 a 2023.

DÍLČÍ CÍL 1.1. ZPRACOVÁNÍ KRITICKÝCH EDIC POZŮSTALOSTÍ VÝZNAMNÝCH VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ JANA ROHELA, ANTONÍNA SATKEHO A DRAHOMÍRA ŠAJTARA, VÝZKUM DĚJIN MUZEJNICTVÍ VE SLEZSKU

Etapa dílčího cíle pro r. 2023 byla splněna vydáním monografie (B) Hlavienka L. 2023: Antonín Satke: Výběr z korespondence. Přijatá pracovní a odborná korespondence z 60. až 80. let 20. století. Ta zároveň naplňuje kontrolovatelný cíl 1.1.2 etapy 2022, jelikož kniha tematicky propojuje biografii A. Satkeho a výběrovou edici korespondence, zahrnuje tedy také výsledek (B) Listy přátelství víry a důvěry. II. Korespondence Antonína Satkeho s duchovními plánovaný na r. 2022.

Etapa 2022: Byla splněna uplatněním monografie Šopák P. 2023: Encyklopedie muzeí a galerií českého Slezska a Ostravska a zahrnutím výsledku typu (B) Listy přátelství víry a důvěry. II. Korespondence Antonína Satkeho s duchovními plánovaného na r. 2022 do knižní publikace Hlavienka L. 2023: Antonín Satke: Výběr z korespondence. Přijatá pracovní a odborná korespondence ze 60. až 80. let 20. století (uvedené výše).

DÍLČÍ CÍL 1.2. VÝZKUM VLIVU ZNEČIŠŤUJÍCÍCH LÁTEK OVZDUŠÍ NA SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY UMÍSTĚNÉ V PEVNOSTNÍCH OBJEKTECH SLEZSKÉHO ZEMSKÉHO MUZEA

Etapy 2020, 2021: V případě dílčího cíle 1.2 nebyly na rok 2023 plánovány výsledky, nicméně pokračovaly práce na uzavření neuplatněných výsledků z předešlých let. Výsledek (NmetS, z r. 2021) Monitorování vlivu znečišťujících látek ovzduší na sbírkové předměty umístěné v pevnostních objektech v ČR“ a studie (Jost, z r. 2020) Vliv látek znečišťujících ovzduší na deponovaný materiál v pevnostních objektech Slezského zemského muzea jsou v procesu certifikace resp. v tisku s předpokladem uplatnění v r. 2024.

DÍLČÍ CÍL 1.3. ZMAPOVÁNÍ DUCHOVNÍHO A KULTURNÍHO ŽIVOTA REGIONU NA PODKLADĚ LITERÁRNÍCH, FOTOGRAFICKÝCH A UMĚLECKO-HISTORICKÝCH PRAMENŮ ZE SBÍRKY SZM

Etapa tohoto dílčího cíle pro r. 2023 byla splněna jen z části: byl uplatněn výsledek (Jost) z kontrolovatelného cíle 1.3.2 Šopák P. 2023: Fotografie v českém Slezsku do roku 1918: Prolongomena k výzkumu. Druhý kontrolovatelný cíl (1.3.1. „Monografické zpracování problematiky starých fotografií z muzejních a soukromých sbírek ve Slezsku“) splněn nebyl a výsledek (B) nebyl uplatněn kvůli stěhování pracoviště řešitele v důsledku havarijní události a pro nepřístupnost primárních pramenů kvůli stěhování fotografické podsbírky SZM do nových prostor.

Etapa 2022: Byla splněna uplatněním dvou výsledků: studie (Jost) Hradilová D. 2023: Pozdně antické a raně byzantské textilie ve sbírce Slezského zemského muzea v rámci kontrolovatelného cíle „Odborné zpracování koptských textilií ve sbírce SZM“ řešeného místo původního cíle 1.3.1. „Odborné zpracování středověkých kachlů s figurálními motivy ve sbírce SZM plánovaného na r. 2022“, a také studie (Jsc namísto původně plánovaného Jost) Kolářová I. 2023: Týdny muzeí v Československu na přelomu 50. a 60. let 20. století z kontrolovatelného cíle 1.3.4. „Spolupráce slezských a severomoravských muzeí s Ústředním muzeologickým kabinetem v 50. a 60. letech 20 století“

OBLAST 2. MĚSTSKÁ SPOLEČNOST

Zatímco řešení dílčího výzkumného cíle 2.2 skončilo úspěšně uplatněním všech plánovaných výsledků (i toho z etapy 2022), u cíle 2.1. zůstává větší část plánovaných výsledků neuplatněna a to nejen pro dlouhodobou nemocnost řešitelky S. Králové v r. 2022 ale i pro její odchod na mateřskou dovolenou v r. 2023. Situace se však poněkud zlepšila převzetím dvou témat výsledků plánovaných na r. 2019 a 2022 PhDr. J. Juchelkou, který jednu Jost studii (plánovanou na r. 2022) v r. 2023 uplatnil a druhá (z r. 2019) je po recenzním řízení a bude uplatněna v r. 2024.

DÍLČÍ CÍL 2.1 VÝZKUM ARCHITEKTURY A URBANISMU OPAVY A OSTRAVY, ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM POČÁTKŮ MĚSTA OPAVY.

Etapa dílčího cíle pro r. 2023 nebyla splněna. Kvůli odchodu řešitelky na mateřskou dovolenou nebyl rukopis Jost studie plánované na r. 2023 dokončen.

Etapa 2022 byla dokončena uplatněním plánovaného Jost výsledku, který byl publikován pod názvem Jucheka J. 2023: Analýza středověkých a raně novověkých kovových hřebíků z výzkumu Müllerova domu v Opavě a jejich porovnání s obdobnými nálezy ze soudobých hradních komplexů českého Slezska. Výsledek zpracoval za řešitelku S. Královou náhradou Dr. J. Juchelka, Ph.D.

Etapy 2019, 2020, 2021: Výsledky typu Jost S. Králové, viz „Počátky a rozvoj města Opavy ve 13. a 14. století ve světle archeologických nálezů z Müllerova domu“ (plánovaný na rok 2019), dále Zástavba středověké a raně novověké Opavy ve světle archeologických nálezů z Müllerova domu (plánovaný na r. 2020), ani Zpracování středověké glazované keramiky (plánovaný na r. 2021), jejichž publikování bylo předpokládáno v r. 2022, nebyly dosud uplatněny. Rukopisy těchto studií nebyly dokončeny pro dlouhodobou nemoc řešitelky a její následný odchod na mateřskou dovolenou. Téma výsledku Jost plánovaného řešitelkou na etapu 2019 však zpracoval Dr. J. Juchelka, který připravil studii Rozvoj města Opavy na podkladě osteologických a archeobotanických nálezů z výzkumu středověké a raně novověké kuchyně v areálu bývalého opavského hradu, která je (po recenzním řízení) v tisku a vyjde (bude uplatněna) v r. 2024, čímž bude etapa 2019 splněna.

DÍLČÍ CÍL 2.2. VÝZKUM MĚSTSKÉ KULTURY A KAŽDODENNOSTI VE SLEZSKU VE 20. STOLETÍ DOPLNĚNÝ O VÝZKUM DOPADŮ VÁLEČNÝCH KONFLIKTŮ NA MĚSTSKOU SPOLEČNOST.

Etapa dílčího cíle pro r. 2023 byla splněna. Oba plánované výsledky byly uplatněny: kniha (B) Kolář O. 2023: Henleinovské povstání v západním Slezsku 1938 i studie v Jost Kolář O., Kolářová I. 2023: Povstalci na popravišti: Hrdelní procesy s účastníky henleinovského povstání v obvodu ostravské expozitury Zemského národního výboru moravskoslezského

1945-1948 byly uplatněny. Nad rámec plánu byly uplatněny dvě knižní kapitoly (C) Kolářová I., Kolář O. 2023: K typologii a periodizaci aktivit německé iredenty v českém Slezsku 1918-1938 a Hlavienka L. 2023: Formování Sboru národní bezpečnosti na území Ostravské expozitivity Moravskoslezského národního výboru v letech 1945-1948.

Etapa 2022: Výsledek typu Jost je nahrazen výsledkem typu Jsc z důvodu změny zařazení periodika v průběhu recenzního řízení a redakčních prací. Tento výsledek (Jsc): Kolář O. 2023: K průběhu henleinovského povstání na Osoblažsku a ve Městě Albrechticích v září 1938 byl uplatněn a tím byla etapa 2022 splněna.

OBLAST 3. KRAJINA

3.1. VÝZKUM ANTROPOGENNÍCH ZMĚN V KRAJINĚ SLEZSKA A SEVERNÍ MORAVY (DŮSLEDKY TĚŽBY A DALŠÍCH VLIVŮ ČLOVĚKA NA KRAJINU, VÝVOJ ŠÍŘENÍ NEPŮVODNÍCH DRUHŮ ROSTLIN A ŽIVOČICHŮ, ZMĚNY BIOTOPŮ).

Etapa dílčího cíle pro r. 2023 byla splněna částečně. Kontrolovatelný cíl 3.1.3 byl splněn beze zbytku, ostatní dva cíle byly splněny částečně (viz níže). Výzkum i zpracování dat proběhly dle plánu, publikace byly připraveny, avšak vyjdou až v roce 2024 (3.1.1. – aktualizace dat, z technických důvodů zdržení tisku, 3.1.2. – část dat nebyla zpracovateli dodána včas).

Etapa 2022: Rukopis výsledku (Jost) Popelková R., Jarošová L.: The development of the landscape affected by the extraction of mineral resources in the Jeseník Region byl připraven, ale vzhledem k tomu, že ho bylo nutno aktualizovat daty získanými v roce 2023, bude uplatněn až v roce 2024. Také rozpracovaná studie (Jost) Gajdošík J.: Bats of the Opava city and their synantropization, což je výsledek plánovaný na r. 2022 nebyla dosud dokončena kvůli doplnění údajů z r. 2023; výsledek bude proto uplatněn až v r. 2024.

DÍLČÍ CÍL 3.2. MAPOVÁNÍ LOKALIT 2. SVĚTOVÉ VÁLKY V ČESKÉM SLEZSKU NA PODKLADĚ ARCHEOLOGICKO-HISTORICKÉHO VÝZKUMU

Etapa dílčího cíle pro r. 2023 byla beze zbytku splněna, oba plánované výsledky byly uplatněny.

OBLAST 4. ENTOMOLOGIE

DÍLČÍ CÍL 4.1. TAXONOMIE, FYLOGENEZE, ROZŠÍŘENÍ A BIONOMIE DVOUKŘÍDLÝCH (DIPTERA)

Etapa dílčího cíle pro r. 2023 byla splněna jen částečně, protože se nepodařilo uplatnit 3 Jimp výsledky plánované na tento rok, z nichž však jeden byl již submitován do tisku, další je v přípravě (zdržení kvůli neúspěšné izolaci DNA u několika studovaných druhů), avšak třetí nemohl být připraven vůbec kvůli vážnému onemocnění a operaci autora. Kromě dalších dvou plánovaných (1 x Jimp, 1 x Jost) výsledků ale bylo navíc uplatněno 6 neplánovaných výsledků (3 x Jimp, 3 x Jost), které byly připraveny z navazujícího výzkumu v rámci tohoto dílčího cíle. Z nich je třeba vyzdvihnout unikátní objev nové (fosilní) čeledi dvoukřídých (Roháček et al. 2023: Christelenkidae, a new extinct family based on a new taxon from Eocene Baltic amber (Diptera: Acalyptratae), with X-ray synchrotron microtomography imaging of its structures) a také nález nejstarší známého

zástupce vyšších much (Roháček J. & Hoffeins C. 2023: A new species of Hemilauxania Hennig (Lauxaniidae) from the Lower Eocene Oise amber—the oldest record of Schizophora (Diptera)?).

Etapu 2022: Byla dokončena uplatněním všech 3 (2 x Jimp. 1 x Jost) zbývajících výsledků planovaných na r. 2022, viz Starý J. 2023: *Dicranomyia* (*Melanolimonia*) *annae* sp. n., with a key to the European species of the subgenus (Diptera: Limoniidae); Vilkkamaa et al. 2023: The Genus *Spinopygina* gen. nov. (Diptera, Sciaridae) from Western North America: Preliminary Molecular Phylogeny and Description of Seven New Species; Sikora et al. 2023: New records of Cecidomyiidae and other Sciaroidea (Diptera) from Slovakia

Etapu 2021: Byla splněna uplatněním rozsáhlé Jimp studie Ševčík J. et al. 2023: Integrative taxonomy of Central European *Planetella* (Diptera: Cecidomyiidae) indicates high species diversity, intraspecific variation and low host specificity.

1.3 PLNĚNÍ KONTROLOVATELNÝCH CÍLŮ A PLÁNOVANÝCH VÝSLEDKŮ KONCEPCE V ROCE 2023

OBLAST 1. SBÍRKA SZM

KONTROLOVATELNÝ CÍL 1.1.1. MONOGRAFICKÉ ZPRACOVÁNÍ ŽIVOTOPISU ANTONÍNA SATKEHO

Cíl byl splněn vydáním monografie (B) Hlavička L. 2023: Antonín Satke: Výběr z korespondence. Přijatá pracovní a odborná korespondence ze 60. až 80. let 20. století.

KONTROLOVATELNÝ CÍL 1.3.1. MONOGRAFICKÉ ZPRACOVÁNÍ PROBLEMATIKY STARÝCH FOTOGRAFIÍ Z MUZEJNÍCH A SOUKROMÝCH SBÍREK VE SLEZSKU

Cíl nebyl splněn vlivem mimořádných okolností, kdy v důsledku havarijní události došlo k nucenému stěhování pracoviště řešitele a tím k zatížení řešitele neplánovanými urgentními povinnostmi. Zároveň v letech 2022 a 2023 byla omezena možnost přípravných výzkumů primárních pramenů kvůli stěhování fotografické podsbírky SZM do nových prostor. Předpokládá se zpracování publikace v následujících letech bez podpory IP DKRVO.

KONTROLOVATELNÝ CÍL 1.3.2. ZMAPOVÁNÍ DOKLADŮ K DĚJINÁM FOTOGRAFIE DO ROKU 1918 V MUZEÍCH ČESKÉHO SLEZSKA

Cíl byl splněn uplatněním studie (Jost) Šopák P. 2023: Fotografie v českém Slezsku do roku 1918: Prolongomena k výzkumu.

OBLAST 2. MĚSTSKÁ SPOLEČNOST

KONTROLOVATELNÝ CÍL 2.1.1. ZPRACOVÁNÍ NOVÝCH NÁLEZŮ STŘEDOVĚKÝCH A NOVOVĚKÝCH KERAMICKÝCH KACHLŮ V MÜLLEROVĚ DOMĚ V OPAVĚ

Cíl nebyl splněn. Autorka kvůli odchodu na mateřskou dovolenou studii nedokončila a nepublikovala, takže plánovaný výsledek (Jost) nebyl uplatněn.

KONTRLOVATELNÝ CÍL 2.2.1. MONOGRAFICKÉ ZPRACOVÁNÍ FENOMÉNU HENLEINOVSKÉHO POVSTÁNÍ V ZÁPADNÍM SLEZSKU V ROCE 1938

Cíl byl splněn. Plánovaný výsledek typu B, viz. Kolář O. 2023: Henleinovské povstání v západním Slezsku 1938 byl uplatněn.

OBLAST 3. KRAJINA

KONTRLOVATELNÝ CÍL 3.1.1. VÝZKUM ANTROPOGENNÍCH ZMĚN V KRAJINĚ ČESKÉHO SLEZSKA – VYTVOŘIT ATLAS ANTROPOGENNÍCH TVARŮ ČESKÉHO SLEZSKA.

Cíl byl splněn částečně. Terénní výzkum proběhl podle plánu, stejně jako v roce 2022 byl ukončen až v listopadu. Výsledek, knižní publikace (B) Krajinou českého Slezska je připraven, z technických důvodů byl však pozdržen tisk, takže kniha vyjde začátkem roku 2024.

KONTRLOVATELNÝ CÍL 3.1.2. VYTVOŘENÍ PREDIKČNÍCH MODELŮ PRO VYBRANÉ DRUHY VYŠŠÍCH ROSTLIN (EMBRYOBIONTA), SE ZAMĚŘENÍM NA BRYOPHYTA Z ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY (SEVERNÍ MORAVY A SLEZSKA)

Cíl nebyl zatím splněn, příprava výsledku (Jimp) byla opožděna, protože údaje pro finální tvorbu predikčních modelů nebyly spoluautorem dodány včas. Publikace Číhal L., Plášek V.: Exploration of *Notothylas orbicularis* and *Anthoceros neesii* in Central Europe: Discoveries, Ecology, and Future Perspectives je však rozpracována a měla by vyjít v roce 2024 v časopise Diversity.

KONTRLOVATELNÝ CÍL 3.1.3. VYHODNOCENÍ DOPADŮ ANTROPOGENNÍCH ZMĚN NA RŮZNÉ TYPY BIOTOPŮ V OBLASTI SLEZSKA A PŘILEHLÝCH ČÁSTÍ SEVERNÍ MORAVY

Cíl byl splněn, monitoring živočichů, výzkum biotopů a vyhodnocení dat proběhly dle plánu. Výsledek (Jost) Gajdošík M. 2023: Bats of the Ostrava city and their synantropization byl uplatněn.

KONTRLOVATELNÝ CÍL 3.2.1. ZHODNOCENÍ UŽITÍ, LIMITŮ A MOŽNOSTÍ NEDESTRUKTIVNÍCH METOD PŘI VÝZKUMU A IDENTIFIKACI AKTIVIT 2. SVĚTOVÉ VÁLKY V ČESKÉM SLEZSKU

Cíl byl splněn, plánované výsledky uplatněny. Výstava (Ekrit) byla realizována v prostorách Národního památníku 2. světové války v Hrabyni s názvem „Jak se hledají druhoválečné hroby aneb archeologický průzkum a mapování lokalit 2. světové války v českém Slezsku“ v době 29. 4. – 30. 11. 2023, a navštívilo celkem cca 25 000 návštěvníků. K výstavě byl vydán stejnojmenný katalog koncipovaný jako monografie (B) dané problematiky.

OBLAST 4. ENTOMOLOGIE

KONTRLOVATELNÝ CÍL 4.1.1. VÝZKUM PODČELEDI LIMNOPHILINAE (DIPTERA: LIMONIIDAE) VE STŘEDOMOŘÍ

Cíl pro r. 2023 nebyl splněn. Řešitel (doc. J. Starý) na jaře dokončil výsledek plánovaný na rok 2022 (který byl letos také uplatněn) ale pak vážně onemocněl a musel podstoupit

operaci, takže studii Nový druh rodu *Phylidorea* (Diptera: Limoniidae) ze Středomoří nemohl (a patrně již nebude ani schopen) připravit.

KONTRLOVATELNÝ CÍL 4.1.2. VÝZKUM BIODIVERZITY ČELEDÍ LIMONIIDAE A PEDICIIDAE A SKUPINY ACALYPTRATA (DIPTERA) NA ČESKOLIPSKU

Cíl byl splněn. Plánovaný výsledek byl uplatněn pod názvem Roháček J., Tkoč M. 2023: New and/or interesting records of Acroceridae, Stratiomyidae, Micropezidae, Lauxaniidae, Chamaemyiidae, Chloropidae, Sphaeroceridae and Diastatidae (Diptera) from the Českolipsko region (northern Bohemia, Czech Republic).

KONTRLOVATELNÝ CÍL 4.1.3. REVIZE VYBRANÝCH RODŮ ČELEDÍ KEROPLATIDAE A MYCETOPHILIDAE (DIPTERA) V PALEARKTICKÉ A ORIENTÁLNÍ OBLASTI

Cíl splněn nebyl. Rozpracovaná plánovaná studie Ševčík J., Hippa H., Burdíková N., Mantič M.: Notes of Burmacrocera and description of Neoburmacrocera gen. nov. from the Oriental region (Diptera: Keroplatidae) nebyla dokončena kvůli neúspěšné izolace DNA u některých studovaných druhů. Řešitel (doc. J. Ševčík) se proto věnoval dokončení a uplatnění výsledků plánovaných na r. 2021 a 2022 (všechny 3 byly letos uplatněny). Výsledek (Jimp) věnovaný rodu *Burmacrocera* by měl být dokončen (patrně v pozmeněné formě) a uplatněn v r. 2024.

KONTRLOVATELNÝ CÍL 4.1.4. REVIZE RODU PTEREMIS (DIPTERA: SPHAEROCERIDAE) ZÁPADNÍ ČÁSTI PALEARKTICKÉ OBLASTI

Cíl byl splněn částečně. Rukopis plánovaného Jimp výsledku Roháček J. 2023: The genus *Pteremis* Rondani (Diptera: Sphaeroceridae) in the West Palaearctic area, with description of four new species byl dokončen a submitován až v prosinci 2023 kvůli zpoždění způsobeném komplikacemi při zapůjčování starých typových exemplářů. Bude proto uplatněn až v r. 2024.

Na rok 2023 bylo dále plánováno také uplatnění výsledku z loňského (2022) kontrolovatelného cíle 4.1.3. Výzkum rodu *Mumetopia* (Diptera: Anthomyzidae) severní Ameriky. To bylo splněno, výsledek byl uplatněn pod názvem Roháček J., Barber K N. 2023: Nearctic Anthomyzidae: Genera *Mumetopia* Melander and *Xerocomyza* gen. n. (Diptera).

Na tomto místě je však třeba zdůraznit, že v rámci dílčího cíle 4.1. bylo navíc uplatněno 6 dalších výsledků (3 x Jimp, 3 x Jost). Protože u dvou z nich se jednalo o zpracování mimořádných a zcela neočekávaných objevů (viz výše u hodnocení dílčího cíle 4.1.), bylo nutno tento (neplánovaný) výzkum z prioritních důvodů upřednostnit před výsledky plánovanými, což také mělo vliv na zpoždění jejich uplatnění.

Souhrn za oblasti výzkumu za rok 2023

<i>oblast (č. a název)</i>	1. Sbírka SZM
<i>kontrolovatelný cíl/e</i>	1.1.1. Monografické zpracování životopisu Antonína Satkeho. 1.3.1. Monografické zpracování problematiky starých fotografií z muzejních a soukromých sbírek ve Slezsku. 1.3.2. Zmapování dokladů k dějinám fotografie do roku 1918 v muzeích českého Slezska.
<i>plnění cíle</i>	1.1.1. Monografické zpracování životopisu Antonína Satkeho – splněno , výsledek uplatněn. 1.3.1. Monografické zpracování problematiky starých fotografií z muzejních a soukromých sbírek ve Slezsku – nesplněno z důvodu havarijního stěhování pracoviště a omezení přístupu do fotografické podsbírky SZM. Předpokládá se uplatnění publikace v následujících letech bez IP DKRVO. 1.3.2. Zmapování dokladů k dějinám fotografie do roku 1918 v muzeích českého Slezska – splněno , výsledek uplatněn.
<i>předpokládané výsledky</i>	2 x B, 1 x Jost
<i>uplatněné výsledky plánované na r. 2023 a uplatněné v r. 2023</i>	1 x B, 1 x Jost
<i>uplatněné výsledky plánované na r. 2019–2022 uplatněné v r. 2023 – uvádí se vč. roku, na který byl výsledek plánován</i>	1 x B, 1x Jsc (místo Jost), 1 x Jost (2022)
<i>neuplatněné výsledky za rok 2023</i>	1 x B
<i>neuplatněné výsledky za roky 2019–2022</i>	1 x NmetS (2021), 1 x Jost (2020)
<i>neplánované výsledky za rok 2023</i>	
<i>oblast (č. a název)</i>	2. Městská společnost
<i>kontrolovatelný cíl/e</i>	2.1.1. Zpracování nových nálezů středověkých a novověkých keramických kachlů v Müllerově domě v Opavě. 2.2.1. Monografické zpracování fenoménu henleinovského povstání v západním Slezsku v roce 1938.

	2.2.2. Zpracování studie o poválečném vyšetřování ozbrojených incidentů v r. 1938 ve Slezsku.
<i>plnění cíle</i>	2.1.1. Zpracování nových nálezů středověkých a novověkých keramických kachlů v Müllerově domě v Opavě – nesplněno , kvůli odchodu řešitelky na mateřskou dovolenou. 2.2.1. Monografické zpracování fenoménu henleinovského povstání v západním Slezsku v roce 1938 – splněno , výsledek (B) uplatněn. 2.2.2. Zpracování studie o poválečném vyšetřování ozbrojených incidentů v r. 1938 ve Slezsku – splněno , výsledek (Jost) uplatněn.
<i>předpokládané výsledky</i>	1 x B, 2 x Jost
<i>uplatněné výsledky plánované na r. 2023 a uplatněné v r. 2023</i>	1 x B, 1 x Jost
<i>uplatněné výsledky plánované na r. 2019–2022 uplatněné v r. 2023 – uvádí se vč. roku, na který byl výsledek plánován</i>	1 x Jsc (původně Jost), 1 x Jost (2022)
<i>neuplatněné výsledky za rok 2023</i>	1 x Jost
<i>neuplatněné výsledky za roky 2019–2022</i>	3 x Jost (1 x 2019, 1 x 2020, 1 x 2021)
<i>neplánované výsledky za rok 2023</i>	2 x C
<i>oblast (č. a název)</i>	3. Krajina
<i>kontrolovatelný cíl/e</i>	3.1.1. Výzkum antropogenních změn v krajině českého Slezska – vytvořit atlas antropogenních tvarů českého Slezska. 3.1.2. Vytvoření predikčních modelů pro vybrané druhy vyšších rostlin (<i>Embryobionta</i>), se zaměřením na <i>Tracheophyta</i> z území České republiky (severní Moravy a Slezska). 3.1.3. Vyhodnocení dopadů antropogenních změn na různé typy biotopů v oblasti Slezska a přilehlých částí severní Moravy. 3.2.1. Zhodnocení užití, limitů a možností nedestruktivních metod při výzkumu a identifikaci aktivit 2. světové války v českém Slezsku.
<i>plnění cíle</i>	3.1.1. Výzkum antropogenních změn v krajině českého Slezska – vytvořit atlas antropogenních tvarů českého Slezska. – částečně splněno , výsledek (B) je v tisku ale technických důvodů (bylo nutno přesázet část publikace) vyjde až počátkem r. 2024.

	<p>3.1.2. Vytvoření predikčních modelů pro vybrané druhy vyšších rostlin (<i>Embryobionta</i>), se zaměřením na <i>Tracheophyta</i> z území České republiky (severní Moravy a Slezska). – nesplněno, rukopis výsledku nedokončen kvůli nedodání dat, bude dokončen a uplatněn v r. 2024.</p> <p>3.1.3. Vyhodnocení dopadů antropogenních změn na různé typy biotopů v oblasti Slezska a přilehlých částí severní Moravy – splněno, výsledek (Jost) uplatněn.</p> <p>3.2.1. Zhodnocení užití, limitů a možností nedestruktivních metod při výzkumu a identifikaci aktivit 2. světové války v českém Slezsku – splněno, výsledky (1 x Ekrit + B plus 1 x Jost neplánovaný) uplatněny.</p>
<i>předpokládané výsledky</i>	1 x Ekrit, 2 x B, 1 x Jimp, 1 x Jost
<i>uplatněné výsledky plánované na r. 2023 a uplatněné v r. 2023</i>	1 x Ekrit, 1 x B, 1 x Jost
<i>uplatněné výsledky plánované na r. 2019–2022 uplatněné v r. 2023 – uvádí se vč. roku, na který byl výsledek plánován</i>	
<i>neuplatněné výsledky za rok 2023</i>	1 x B, 1 x Jimp
<i>neuplatněné výsledky za roky 2019–2022</i>	2 x Jost (2022)
<i>neplánované výsledky za rok 2023</i>	1 x Jost
<i>oblast (č. a název)</i>	4. Entomologie
<i>kontrolovatelný cíl/e</i>	<p>4.1.1. Výzkum podčeledi Limnophilinae (Diptera: Limoniidae) ve Středomoří.</p> <p>4.1.2. Výzkum biodiverzity čeledí Limoniidae a Pediciidae a skupiny Acalyptrata (Diptera) na Českolipsku.</p> <p>4.1.3. Revize vybraných rodů čeledí Keroplatidae a Mycetophilidae (Diptera) v Palearktické a Orientální oblasti.</p> <p>4.1.4. Revize rodu Pteremis (Diptera: Sphaeroceridae) západní části Palearktické oblasti.</p>
<i>plnění cíle</i>	<p>4.1.1. Výzkum podčeledi Limnophilinae (Diptera: Limoniidae) ve Středomoří – nesplněno, výsledek (Jimp) nebyl připraven kvůli onemocnění řešitele.</p> <p>4.1.2. Výzkum biodiverzity čeledí Limoniidae a Pediciidae a skupiny Acalyptrata (Diptera) na Českolipsku – splněno, výsledek (Jost) byl uplatněn.</p> <p>4.1.3. Revize vybraných rodů čeledí Keroplatidae a Mycetophilidae (Diptera) v Palearktické a Orientální oblasti – nesplněno, výsledek (Jimp) nebyl uplatněn, studie je rozpracovaná.</p>

	4.1.4. Revize rodu <i>Pteremis</i> (Diptera: Sphaeroceridae) západní části Palearktické oblasti – splněno částečně , rukopis výsledku (Jimp) byl předložen do tisku, bude uplatněn v r. 2024. Výsledek (Jimp) kontrolovatelného cíle 4.1.3. „Výzkum rodu <i>Mumetopia</i> (Diptera: Anthomyzidae) severní Ameriky“ z r. 2022 ale plánovaný na uplatnění v r. 2023 byl uplatněn – splněno .
<i>předpokládané výsledky</i>	4 x Jimp, 1 x Jost
<i>uplatněné výsledky plánované na r. 2023 a uplatněné v r. 2023</i>	1 x Jimp, 1 x Jost
<i>uplatněné výsledky plánované na r. 2019–2022 uplatněné v r. 2023 – uvádí se vč. roku, na který byl výsledek plánován</i>	1 x Jimp (2021) 2 x Jimp, 1 x Jost (2022)
<i>neuplatněné výsledky za rok 2023</i>	3 x Jimp
<i>neuplatněné výsledky za roky 2019–2022</i>	
<i>neplánované výsledky za rok 2023</i>	3 x Jimp, 3 x Jost

PUBLIKAČNÍ ČINNOST

PERIODIKA VYDÁVANÁ SZM

SLEZSKÝ SBORNÍK (ACTA SILESIACA)

ISSN 0037-6833

Evidenční číslo MK: E 1240

Slezský sborník se řadí k nejstarším odborným historickým časopisům v České republice. Založen byl pod titulem Věstník Matice opavské již roku 1878, přičemž od roku 1892 vycházel jako periodikum. Dnešní název pak nese trvale od roku 1936.

Slezský sborník je tradičním recenzovaným odborným časopisem. Je rovněž evidován v rámci mezinárodně respektované databáze European Reference Index for the Humanities and Social Sciences (ERIH Plus). Jeho odborná profilace je odvozena jednak z aktuálních potřeb soudobé historické vědy, jednak z více než stoleté tradice.

Profiluje se jakožto fórum pro publikační výstupy orientované na výzkum Slezska ne pouze jako fenoménu regionálního, ale jako prostoru, v němž se prolínaly, předávaly a potýkaly vývojové tendence evropského západu a východu, severu a jihu, tedy Slezska jakožto aktivního faktoru evropského vývoje. Časopis otevírá své stránky také studiím, sledujícím interdisciplinární souvislosti a metodické problémy obecnější povahy.

Na stránkách Slezského sborníku jsou uveřejňovány vědecké studie, materiály, diskusní příspěvky, referáty a recenze nejnovější domácí i zahraniční literatury a komentované přehledy bádání. Redakce přijímá texty psané v češtině, slovenštině, polštině, němčině a angličtině. Periodikum vychází dvakrát do roka, jeho vydavatelem je Slezské zemské muzeum v Opavě.

ACTA MUSEI SILESIAE, SCIENTIAE NATURALES

ISSN 1211-3026 (Print), ISSN 1805-9686 (Online)

Časopis Slezského zemského muzea, série A – vědy přírodní uveřejňuje původní (dosud jinde nepublikované) studie a nálezové zprávy z oborů přírodních věd (geologie, paleontologie, botaniky, zoologie) v maximálním rozsahu 30 stran rukopisu, psané česky, anglicky nebo německy. Přednostně jsou publikovány studie regionálního rázu a práce založené na zpracování sbírek Slezského zemského muzea. Všechny práce podléhají recenznímu řízení a o jejich uveřejnění a pořadí otisknutí rozhoduje redakční rada. ČSZM(A) také přijímá zprávy o odborných akcích, personálie a recenze literatury.

ISSN 1211-3131

Evidenční číslo MK: E 21193

Odborná a vědecká náplň vychází především ze společenskovedních disciplín, zastoupených v organizaci, tedy archeologie, historie, umělecké historie, numismatiky, etnografie, muzikologie, dějin divadla, dějin literatury a muzeologie. Na stránkách časopisu se prezentuje také archivní tematika, protože na území českého Slezska speciální archivní časopis nevychází.

V průběhu existence časopisu zde ovšem byly rovněž publikovány studie interdisciplinárního charakteru, prezentující široké spektrum výzkumných zájmů badatelů domácích i zahraničních a vědeckých pracovníků SZM.

Časopis uveřejňuje především původní vědecké studie a materiálové práce, vycházející z regionálních pramenů. Nedílnou součástí časopisu je recenzní rubrika a část vyhrazená aktuálním zprávám souvisejícím s pojetím časopisu.

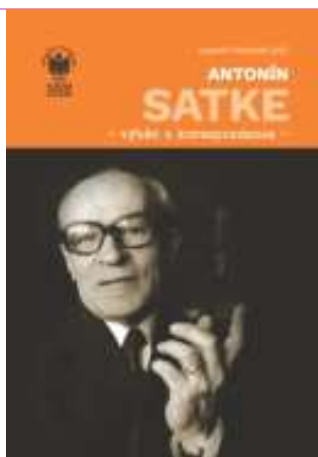
VÝBĚR PUBLIKACÍ VYDANÝCH V ROCE 2023

SLEZSKO A TŘETÍ ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA (1945-1948)

Autoři: Lubomír Hlavienka, Ondřej Kolář, Pavel Šopák (edd.)
ISBN: 978-80-87789-92-6
Počet stran: 287
Cena: 580 Kč

ANTONÍN SATKE: VÝBĚR Z KORESPONDENCE

Autor: Lubomír Hlavienka (ed.)
ISBN: 978-80-87789-94-0
Počet stran: 121
Cena: 315 Kč

HENLEINOVSKÉ POVSTÁNÍ V ZÁPADNÍM SLEZSKU 1938

Autor: Ondřej Kolář, Ph.D.
ISBN: 978-80-87789-91-9
Počet stran: 119
Cena: 420 Kč

ENCYKLOPEDIE MUZEÍ A GALERIÍ ČESKÉHO SLEZSKA A OSTRAVSKA

Autor: Prof. PhDr. Pavel Šopák, Ph.D.
ISBN: 978-80-87789-95-7
Počet stran: 229
Cena: 570 Kč

JAK SE HLEDAJÍ DRUHOVÁLEČNÉ HROBY ANEB ARCHEOLOGICKÝ PRŮZKUM A MAPOVÁNÍ LOKALIT II. SVĚTOVÉ VÁLKY V ČESKÉM SLEZSKU

Autoři: Jiří Juchelka (ved. aut. kol.), Jana Horáková Soňa Králová, David Galia, Ondřej Klápa, Tomáš Petr, Marek Pietoň
ISBN: 978-80-87789-90-2
Počet stran: 146
Cena: 210 Kč

POHRANIČNÍ REGIONY ČESKOSLOVENSKA 1918–1989

Autor: Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D. (ed.) a kol. aut.
ISBN: 978-80-87789-96-4
Počet stran: 159
Cena: 315 Kč

PUBLIKAČNÍ ČINNOST PRACOVNÍKŮ SZM V ROCE 2023

DOSAŽENÉ UPLATNĚNÉ VÝSLEDKY VYCHÁZEJÍCÍ Z PLNĚNÍ KONCEPCE IP DKRVO

Druh/podruh výsledku	Typ výsledku	Oblast	Tvůrci výsledku	Název výsledku v původním jazyce	Povinné specifické údaje o výsledku
Jost	Publikační	1	Pavel Šopák	Fotografie v českém Slezsku do roku 1918: Prolongomena k výzkumu	1. 1211-3131 2. Časopis Slezského zemského muzea, série B - vědy historické 3. 71 4. 3 5. 253-265
Jsc	Publikační	1	Ivana Kolářová	Týdny muzeí v Československu na přelomu 50. a 60. let 20. století	1. 1805-4722 2. Museologica Brunensia 3. 8 4. 2 5. 59-64
B	Publikační	2	Ondřej Kolář	Henleinovské povstání v západním Slezsku 1938	1. 978-8087789-91-9 2. Opava 3. Slezské zemské muzeum 4. 119 5.
Jost	Publikační	2	Ondřej Kolář, Ivana Kolářová	Povstalci na popravišti: Hrdelní procesy s účastníky henleinovského povstání v obvodu ostravské expozitury Zemského národního výboru moravskoslezského 1945-1948	1. 1211-3131 2. Časopis Slezského zemského muzea, série B - vědy historické 3. 72 4. 3 5. 167-175
Jsc	Publikační	2	Ondřej Kolář	K průběhu henleinovského povstání na Osoblažsku a ve Měste Albrechticích v září 1938	1. 1803-7550 2. Historica: Revue pro historii a příbuzné vědy 3. 13 4. 2 5. 142-155
Jost	Publikační	2	Jiří Juchelka	Analýza středověkých a raně novověkých kovových hřebíků z výzkumu Müllerova domu v Opavě a jejich porovnání s obdobnými nálezy ze soudobých hradních komplexů českého Slezska	1. 1211-3131 2. Časopis Slezského zemského muzea. Série B, vědy historické 3. 72 4. 3 5. 176-201
C	Publikační	2	Lubomír Hlavienka	Formování Sboru národní bezpečnosti na území Ostravské expozitury Moravskoslezského národního výboru v letech 1945-1948	1. 978-8087789-96-4 2. Pohraniční regiony Československa 1918-1989 3. Opava 4. Slezské zemské muzeum 5. 77-96
C	Publikační	2	Ivana Kolářová, Ondřej Kolář	K typologii a periodizaci aktivit německé iredenty v českém Slezsku 1918-1938	1. 978-8087789-96-4 2. Pohraniční regiony Československa 1918-1989 3. Opava 4. Slezské zemské muzeum 5. 7-22
Ekrit	Aplikační	3	Jiří Juchelka, Ondřej Klápa, Marek Pietoň	Jak se hledají druhoválečné hroby aneb archeologický průzkum a mapování lokalit 2. světové války v českém Slezsku	1. Hrabyně (NPDSV) 2. 29. 4. - 30. 11. 2023

					3. 24 809
					4. 1
					5. 978-80-87789-90-2
B	Publikační	3	Jiří Juchelka, Jana Horáková, Soňa Králová, David Galia, Ondřej Klápa, Tomáš Petr, Marek Pietoň	Jak se hledají druhoválečné hroby aneb archeologický průzkum a mapování lokalit 2. světové války v českém Slezsku	1. 978-80-87789-90-2
					2. Opava
					3. Slezské zemské muzeum
					4. 146
					5.
Jost	Publikační	3	Jiří Juchelka, David Galia, Ondřej Klápa, Tomáš Petr, Marek Pietoň	Stručné shrnutí stavu a výsledků nedestruktivního archeologického průzkum spojeného s mapování lokalit 2. světové války v českém Slezsku	1. 1211-3131
					2. Časopis Slezského zemského muzea. Série B, vědy historické
					3. 72
					4. 1-2
					5. 22-37
Jimp	Publikační	4	Jindřich Roháček, Kevin N. Barber	Nearctic Anthomyzidae: Genera Mumetopia Melander and Xerocomyza gen. n. (Diptera)	1. 1802-8829
					2. European Journal of Entomology
					3. 120
					4. -
					5. 254–292
Jimp	Publikační	4	Jindřich Roháček, Jörg U. Hammel, Viktor Baranov	Christelenkidae, a new extinct family based on a new taxon from Eocene Baltic amber (Diptera: Acalyptratae), with X-ray synchrotron microtomography imaging of its structures	1. 1864-8312 (online), 1863-7221 (print)
					2. Arthropod Systematics & Phylogeny
					3. 81
					4. -
					5. 475–498
Jimp	Publikační	4	Jindřich Roháček, Christel Hoffeins	A New Species of Hemilauxania Hennig (Lauxaniidae) from the Lower Eocene Oise Amber—The Oldest Record of Schizophora (Diptera)?	1. 2075-4450
					2. Insects
					3. 14
					4. 835
					5. 1-16
Jost	Publikační	4	Jindřich Roháček	The fauna of Opomyzoidea (excluding Agromyzidae) in the Gemer area (Central Slovakia): new records 2014–2022	1. 2336-3193 (print), 2336-3207 (online)
					2. Acta Musei Silesiae, Scientiae Naturales
					3. 72
					4. 2
					5. 97-167
Jost	Publikační	4	Jindřich Roháček, Jozef Oboňa, Alexander Csanády	New records of Diptera from nests of <i>Micromys minutus</i> and <i>Muscardinus avellanarius</i> in Slovakia	1. 2336-3193 (print), 2336-3207 (online)
					2. Acta Musei Silesiae, Scientiae Naturales
					3. 71(2022)
					4. 3
					5. 285-290
Jimp	Publikační	4	Jaroslav Starý	<i>Dicranomyia</i> (<i>Melanolimonia</i>) <i>annae</i> sp. n., with a key to the European species of the subgenus (Diptera: Limoniidae)	1. 1175-5326 (print), 1175-5334 (online)
					2. Zootaxa
					3. 5271
					4. 1
					5. 185-187
Jimp	Publikační	4	Pekka Vilkkamaa, Nikola Burdík, Jan Ševčík	The Genus <i>Spinopygina</i> gen. nov. (Diptera, Sciaridae) from Western North America: Preliminary Molecular Phylogeny and Description of Seven New Species	1. 2075-4450
					2. Insects
					3. 14
					4. 173
					5. 1-21
Jimp	Publikační	4			1. 1424-2818 online)

			Levente-Péter Kolcsár, Pjotr Oosterbroek, Kjell Magne Olsen, Nikolai M. Paramonov, Dmitry I. Gavryushin, Valentin E. Pilipenko, Alexei V. Polevoi, Eulalia Eiroa, Michael Andersson, Christophe Dufour, Maksymilian Syratt, Olavi Kurina, Mattias Lindström, Jaroslav Starý, Vladimir I. Lantsov, Jolanta Wiedeńska, Thomas Pape, Miikka Friman, Kris Peeters, Walther Gritsch, Jukka Salmela, Esko Viitanen, Marios Aristophanous, Dejan Janevič, Kozo Watanabe	Contribution to the Knowledge of Cylindrotomidae, Pediciidae and Tipulidae (Diptera: Tipuloidea): First Records of 86 Species from Various European Countries	2. Diversity 3. 15 4. 336 5. 1-31
Jimp	Publikační		Jiří Řehulka, Kubátová Alena, Vit Hubka	A visceral mycosis in farmed rainbow trout (<i>Oncorhynchus mykiss</i>) caused by <i>Neopyrenochaeta submersa</i>	1. 2211-7539 2. Medical Mycology Case Report 3. 41 - 5. 4-7
B	Publikační	1	Lubomír Hlavienka	Antonín Satke: Výběr z korespondence. Přijátá pracovní a odborná korespondence ze 60. až 80. let 20. století	1. 978-8087789-94-0 2. Slezské zemské muzeum 3. Opava 4. 121 5.
B	Publikační	1	Pavel Šopák	Encyklopedie muzeí a galerií českého Slezska a Ostravska	1. 978-80-87789-95-7 2. Slezské zemské muzeum 3. Opava 4. 228 5.
Jost	Publikační	1	Denisa Hradilová	Pozdně antické a raně byzantské textilie ve sbírce Slezského zemského muzea	1. 1803-411X 2. Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis 3. 16 4. 1 5. 153174
Jost	Publikační	3	Martin Gajdošík	Bats of the Ostrava city and their synantropization	1. 2336-3193 (print), 2336-3207 (online) 2. Acta Musei Silesiae, Scientiae Naturales 3. 72 4. 3 5. 221–254
Jimp	Publikační	4	Jan Ševčík, Heikki Hippa, Nikola Burdíková, Kryštof Sopuch, Marcela Skuhřavá, Hans Henrik Bruun	Integrative taxonomy of Central European <i>Planetella</i> (Diptera: Cecidomyiidae) indicates high species diversity, intraspecific variation and low host specificity	1. 1804-6487 (online), 0374-1036 (print) 2. Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae 3. 63 4. 2 5. 413-450
Jost	Publikační	4	Tomáš Sikora, Kryštof Sopuch, Jan Ševčík	New records of Cecidomyiidae and other Sciaroidea (Diptera) from Slovakia	1. 2336-3193 (print), 2336-3207 (online) 2. Acta Musei Silesiae, Scientiae Naturales 3. 72 4. 3 5. 195-207
Jost	Publikační	4			1. 0037-928X (print), 2540-2641 (online)

			Clovis Quindroit, Peter Boardman, Jaroslav Starý, Marc Pollet	Updated checklist of Limoniidae and Pediciidae craneflies from Corsica, largely based on the Our Planet Reviewed in Corsica 2019-2021 expeditions (Diptera)	2. Bulletin de la Société entomologique de France 3. 128 4. 4 5. 495-506
Jost	Publikační	4	Jindřich Roháček, Michal Tkoč	New and/or interesting records of Acroceridae, Stratiomyidae, Micropezidae, Lauxaniidae, Chamaemyiidae, Chloropidae, Sphaeroceridae and Diastatidae (Diptera) from the Českolipsko region (northern Bohemia, Czech Republic)	1. 0375-1686 2. Sborník Severočeského Muzea, Přírodní Vědy 3. 41 4. - 5. 51-76

DOSAŽENÉ **NEUPLATNĚNÉ** VÝSLEDKY VYCHÁZEJÍCÍ Z PLNĚNÍ KONCEPCE IP DKRVO

Druh/podruh výsledku	Typ výsledku	Oblast	Tvůrci výsledku	Název výsledku v původním jazyce	Konkrétní důvod neuplatnění plánovaného výsledku a předpokládaný termín jeho uplatnění
B	Publikační	1	Pavel Šopák	Věčnost okamžiku / okamžik věčnosti. Počátky fotografie ve Slezsku	Nesplněno s ohledem na nepředpokládané vytížení řešitele z důvodu nuceného stěhování pracoviště v důsledku havarijní události. Zároveň v roce 2022 byla omezena možnost přípravných výzkumů primárních pramenů kvůli stěhování fotografické podsbírky SZM do nových prostor. Předpokládá se zpracování publikace v následujících letech bez podpory DKRVO.
B	Publikační	1	Lubomír Hlavienka	Listy přátelství, víry a důvěry II. Korespondence Antonína Satkeho s duchovními	Výsledek, plánovaný na rok 2022, byl spojen s výsledkem "Životní pout' slezského etnografa a folkloristy Antonína Satkeho". Obsahová náplň obou plánovaných publikací (biografie Satkeho a výběrová edice jeho korespondence) byly propojeny do výsledné publikace "Antonín Satke: Výběr z korespondence. Přijatá pracovní a odborná korespondence ze 60. až 80. let 20. století". Po zhodnocení pramenné základny řešitelem L. Hlavienkou, který nahradil zesnulého původního řešitele K. Rodana, bylo konstatováno, že samostatná edice dochované Satkeho korespondence s duchovními by nebyla rozsahem ani obsahem nosná.
NmetC	Aplikační	1	Martin Polášek, Miloš Zapletal	Monitorování vlivu znečišťujících látek ovzduší na sbírkové předměty umístěné v pevnostních objektech v České republice	Dokončení certifikačního procesu bylo očekáváno do konce roku, ale certifikační protokol nebyl dosud obdržen.
Jost	Publikační	1	Martin Polášek, Miloš Zapletal	Vliv látek znečišťujících ovzduší na deponovaný materiál v pevnostních objektech Slezského zemského muzea	Studie je v tisku v časopise Fórum pro konzervátory-restaurátory v č. 3/2023, ale vyjde až v r. 2024.
Jost	Publikační	2	Soňá Králová	Zpracování nových nálezů středověkých a novověkých keramických kachlů v Müllerově domě v Opavě	Autorka odchodem na mateřskou dovolenou článek nedokončila a nepublikovala.
Jost	Publikační	2	Soňá Králová	Středověká glazovaná keramika z Opavy	Autorka odchodem na mateřskou dovolenou článek nedokončila a nepublikovala.
Jost	Publikační	2	Soňá Králová	Zástavba středověké a raně novověké Opavy ve světle archeologických nálezů z Müllerova domu	Autorka odchodem na mateřskou dovolenou článek nedokončila a nepublikovala.
Jost	Publikační	2	Jiří Juchelka	Rozvoj města Opavy na podkladě osteologických a archeobotanických nálezů z výzkumu středověké a raně novověké kuchyně v areálu bývalého opavského hradu. Příspěvek k problematice masité a rostlinné stravy pozdního středověku a raného novověku v Opavě	Téma převzato po Mgr. Králové po jejím odchodu na mateřskou dovolenou Dr. J. Juchelkou a připraven zcela nový článek k tématu. Článek prošel kladně recenzním řízením, bude vydán v Časopise Slezského muzea/B v roce 2024.
B	Publikační	3	Lenka Jarošová	Krajinou českého Slezska	Kniha (ISBN 978-80-87789-99-5, Slezské zemské muzeum, Opava) je v tisku a měla vyjít do konce roku 2023. Z technických

					důvodů (bylo nutno přesázet část publikace), vyjde až počátkem r. 2024.
Jost	Publikační	3	Renata Popelková, Lenka Jarošová	Vývoj krajiny poznamenané těžbou na příkladu Jesenicka	Studie "The development of the landscape affected by the extraction of mineral resources in the Jeseník Region" je připravena, avšak je třeba jí doplnit o nové skutečnosti získané výzkumem v roce 2023. Článek vyjde po aktualizaci v roce 2024.
Jimp	Publikační	3	Lukáš Číhal, Vítězslav Plášek	Exploration of <i>Notothylas orbicularis</i> and <i>Anthoceros neesii</i> in Central Europe: Discoveries, Ecology, and Future Perspectives.	Studie opožděna, protože nebyla včas dodána data pro finální tvorbu predikčních modelů, jinak bylo vše připraveno, přichystány environmentální vrstvy, připraven kód ke zpracování dat v programu R, staženy volně dostupné GPS lokality pro výskyt studovaných druhů atd. Celkem bylo připraveno asi 500 GB mapových podkladů a spuštěny první analýzy s volně dostupnými daty. Jedná se o časově velmi náročnou proceduru, především s ohledem na výpočetní kapacity. Výzkum bude publikován během příštího roku 2024 v časopise Diversity (ISSN 1424-2818, IF 2.4).
Jimp	Publikační	4	Jaroslav Starý	Nový druh rodu Phylidorea (Diptera: Limoniidae) ze Středomoří (pracovní název)	Studie nebyla připravena pro vážné onemocnění a operaci autora. Její uplatnění v dohledné době je proto málo pravděpodobné.
Jimp	Publikační	4	Jan Ševčík, Heikki Hippa, Nikola Burdíková, Michal Mantič	Notes of Burmacrocera and description of Neoburmacrocera gen. nov. from the Oriental region (Diptera: Keroplatidae)	Studie je připravena. Důvodem zpoždění je neúspěšná izolace DNA u některých studovaných druhů. Nutné tedy bude získat nový materiál z orientální oblasti nebo změnit koncept celého článku, např. se zaměřit pouze na fosilní materiál.
Jimp	Publikační	4	Jindřich Roháček	The genus Pteremis Rondani (Diptera: Sphaeroceridae) in the West Palearctic area, with description of four new species	Studie byla zdržena komplikacemi při zapůjčování starých typových exemplářů. Proto byl rukopis dokončen až koncem r. 2023 a submitován do časopisu Acta Entomologica Musei National Prague. Vyjde proto až v r. 2024.

DOSAŽENÉ UPLATNĚNÉ VÝSLEDKY BEZ PODPORY ZE SR VaVaI

Druh/podruh výsledku	Typ výsledku	Tvůrci výsledku	Název výsledku v původním jazyce	Povinné specifické údaje o výsledku
Jost	Publikační	Ondřej Kolář, Ivana Kolářová	K metodice a praxi vedení obecních kronik v Severomoravském kraji v 70. a 80. letech 20. století	1. 1211-3131 2. Časopis Slezského zemského muzea, série B - vědy historické 3. 72 4. 1-2 5. 92-96
Jost	Publikační	Pavel Šopák	K stavebnímu vývoji areálu firmy Hamburger ve Fulneku	1. 1211-3131 2. Časopis Slezského zemského muzea, série B - vědy historické 3. 71 4. 3 5. 279-282
Jost	Publikační	Ivana Kolářová	Ota Demel: Příklad kariéry četnického důstojníka v meziválečném Slezsku	1. 0037-6833 2. Slezský sborník 3. 121 4. 2 5. 189-202
Jost	Publikační	Ondřej Kolář	Slezské kulturní týdny 1925-1933	1. 1211-3131 2. Časopis Slezského zemského muzea, série B - vědy historické

				3. 72
				4. 1-2
				5. 15-21
Jost	Publikační	Pavel Šopák	Baroko – secese – art deco. Stylové proměny v tvorbě sochaře Josefa Obetha	1. 1211-3131
				2. Časopis Slezského zemského muzea, série B - vědy historické
				3. 72
				4. 3
				5. 150-166
C	Publikační	Ivana Kolářová, Ondřej Kolář	Bezpečnostní a sociální poměry na Orlovsku v meziválečném období optikou četnictva a policie	1. 978-80-7599-389-2
				2. Orlová, Slezsko a střední Evropa 1223-2003
				3. Ostrava
				4. Ostravská univerzita
				5. 273-290
D	Publikační	Ondřej Kolář	K počátkům Sboru národní bezpečnosti na Jesenicku 1945-1948	1. 978-80-87496-29-9
				2. XXIII. svatováclavské mezinárodní setkání v Jeseníku: zločin a trest na Jesenicku
				3. Jeseník
				4. Vlastivědné muzeum Jesenicka
				5. 99-103
D	Publikační	Ivana Kolářová	Bezpečnostně-politická situace na Jesenicku pohledem agendy Okresního soudu Jeseník v letech 1937 a 1938	1. 978-80-87496-29-9
				2. XXIII. svatováclavské mezinárodní setkání v Jeseníku: zločin a trest na Jesenicku
				3. Jeseník
				4. Vlastivědné muzeum Jesenicka
				5. 60-66
D	Publikační	Lubomír Hlavienka	Německá rezistence na Frývaldovsku v roce 1945	1. 978-80-87496-29-9
				2. XXIII. svatováclavské mezinárodní setkání v Jeseníku: zločin a trest na Jesenicku
				3. Jeseník
				4. Vlastivědné muzeum Jesenicka
				5. 92-98
D	Publikační	Pavel Šopák	Stavební proměny Lipové-lázní od konce 18. století do konce druhé světové války	1. 1213-0192
				2. Jesenicko. Vlastivědný sborník 24
				3. Jeseník
				4. Vlastivědné muzeum Jesenicka
				5. 79-87
D	Publikační	Pavel Šopák	Středoevropské art deco: bruntálská stopa	1. 978-80-87038-40-6
				2. Sborník bruntálského muzea
				3. Bruntál
				4. Muzeum v Bruntále
				5. 70-80
Jimp	Publikační	Zapletal, M., Cudlín, P., Khadka, C. Křůmal, K., Mikuška, P., Cigánková, H., Polášek, M.	Characteristics and Sources of PAHs, Hopanes, and Elements in PM10 Aerosol in Tulsipur and Charikot (Nepal)	1. 1573-2932 (online), 0049-6979 (print)
				2. Water Air Soil Pollut
				3. 2022
				4. 233
				5. 486-507
C	Publikační	Pavel Šopák	Knižní kultura	1. 978-80-11-02307-2, 978-80-87614-65-5
				2. Jožka Baruch (1892-1966)
				3. Praha, Vsetín

				4. Johana Růžičková, Muzeum regionu Valašsko 5. 43-54
C	Publikační	Pavel Šopák	Ex libris	1. 978-80-11-02307-2, 978-80-87614-65-5 2. Jožka Baruch (1892-1966) 3. Praha, Vsetín 4. Johana Růžičková, Muzeum regionu Valašsko 5. 83-92
C	Publikační	Lenka Valečková	Baruchovo okouzlení Slezskými písněmi a jeho vřelý vztah k Petru Bezručovi	1. 978-80-11-02307-2, 978-80-87614-65-5 2. Jožka Baruch (1892-1966) 3. Praha, Vsetín 4. Johana Růžičková, Muzeum regionu Valašsko 5. 54-67
Jost	Publikační	Ondřej Haničák	Obranný štít neboli „wehrschild“ z obce Leskovec nad Moravicí	1. 1211-3131 2. Časopis Slezského zemského muzea. Série B, vědy historické 3. 72 4. 1-2 5. 63-69
Jost	Publikační	Ondřej Haničák, Ivana Maloušková	Vídeňská knihovna rodiny Razumovských	1. 0037-6833 2. Slezský sborník 3. 121 4. 2 5. 221-226
Jost	Publikační	Denisa Hradilová	Norimberská madona ze zámecké kaple v Janovicích u Rýmařova ve sbírce Slezského zemského muzea	1. 1211-3131 2. Časopis Slezského zemského muzea. Série B, vědy historické 3. 71 4. 3 5. 204-214
Jost	Publikační	Pavel Šopák	Zámecká knihovna v Bruntále na počátku 19. století (Příspěvek k dějinám intelektuality v českém Slezsku v době založení gymnazijního muzea)	1. 1211-3131 2. Časopis Slezského zemského muzea, série B - vědy historické 3. 72 4. 1-2 5. 2-14
Jost	Publikační	Pavel Petr	Systematická péče o sbírkový fond Slezského zemského muzea v rámci pracovišť konzervace, restaurování a preparace	1. 1211-3131 2. Časopis Slezského zemského muzea, série B - vědy historické 3. 72 4. 1-2 5. 52-62
Jost	Publikační	Monika Szturcová	Literární fondy Památníku Petra Bezruče Slezského zemského muzea	1. 1211-3131 2. Časopis Slezského zemského muzea, série B - vědy historické 3. 72 4. 1-2 5. 75-91
C	Publikační	Ondřej Kolář	„Transformace Slezska“ 1945–1948: Vstupní úvaha	1. 978-80-87789-92-6 2. Slezsko a třetí Československá republika 1945–1948 3. Opava 4. Slezské zemské muzeum 5. 9-14
C	Publikační	Ondřej Kolář	Státní úsilí o „konsolidaci“ Hlučínska v období třetí republiky	1. 978-80-87789-92-6 2. Slezsko a třetí Československá republika 1945–1948

				3. Opava
				4. Slezské zemské muzeum
				5. 169-186
C	Publikační	Lubomír Hlavienka	Německá poválečná rezistence v západním Slezsku a na severní Moravě 1945	1. 978-80-87789-92-6
				2. Slezsko a třetí Československá republika 1945–1948
				3. Opava
				4. Slezské zemské muzeum
				5. 103-136
C	Publikační	Pavel Šopák	Kultura ve Slezsku a na Ostravsku 1945–1948	1. 978-80-87789-92-6
				2. Slezsko a třetí Československá republika 1945–1948
				3. Opava
				4. Slezské zemské muzeum
				5. 29-62
Jost	Publikační	Ondřej Kolář	Commemorating War in Public Space: The Case of the Ostrava Battlefield	1.
				2. Historica Olomucensia
				3. 64
				4. 1
				5. 11-34
Jost	Publikační	Lubomír Hlavienka	Německá poválečná rezistence v Malé Morávce v r. 1945	1. 1211-3131
				2. Časopis Slezského zemského muzea, série B - vědy historické
				3. 72
				4. 1-2
				5. 38-51

VÝZNAMNÉ ZAHRANIČNÍ EXPEDICE

ODDĚLENÍ ARCHEOLOGIE

Ve spolupráci s Regionálním muzeem v Botoșani (Muzeul Județean Botoșani) a Vlastivědným muzeem Jesenicka (VMJ) začali pracovníci Oddělení archeologie SZM s odkryvem pohřební mohyly v rumunském Flămânzi. Pohřební mohyla (kurhan nebo také tumulus) je ve stepním a lesostepním prostředí typickou pohřební konstrukcí od konce eneolitu až po středověk.

Flămânzi leží v rumunské Moldávii v okrese Botoșani na severovýchodě země. Z geografického hlediska se jedná o okraj velké stepi, která se táhne od Mongolska přes střední Asii až do panonské nížiny. Step v tomto prostoru je velice úrodná, což bohužel nesvědčí místním pohřebním mohylám, které jsou každým rokem více a více ničeny postupující mechanizací v zemědělství, především pak hlubokou orbou.

Archeologové SZM měli již zkušenosti s odkryvem mohyly z roku 2022, kdy byli přizváni Regionálním muzeem v Botoșani k odkryvu mohyly v obci Dragușeni (Movila de la Saivane, Tumul 1 – zkráceně mohyla Dragușeni 1), které se nachází asi o 50 km severněji než Flămânzi. Mohyla měla v průměru cca 20 m a před začátkem exkavace byla díky orbě téměř nerozpoznatelná. Byl objeven centrální hrob, který měl podobu jámy, překryté dřevěnými břevny. Na dně jámy ležely kosterní pozůstatky staršího muže (60 až 70 let). Kostra ležela na textilní rohoži v lehce skrčené poloze pootočená na pravém boku s nohama skrčenými pod tělem. Hlava a spodní část trupu byly posypány okrovým barvivem. Na dně jámy byly nalezeny pozůstatky sloupových jamek pro sloupky, které původně držely konstrukci střechy hrobu. Kromě hrudky okru, drobného silicitu (pazourku) a keramického střepu nebyly v hrobě přiloženy žádné milodary. Nicméně charakter pohřbu jasně vypovídal o dataci hrobu do časně doby bronzové (cca závěr 4. tisíciletí př. n. l.), tj. jámová archeologická kultura (známá také pod starším názvem „kultura okrových hrobů“). Časové zařazení následně potvrdilo i radiokarbonové datování.

V roce 2023 byla navázána plnohodnotná spolupráce mezi našimi muzei, do které byli přizváni i kolegové z VMJ. Expedice proběhla na počátku října a zaměřila se na také téměř nezřetelnou mohylu Ciurari 1 nedaleko obce Flămânzi blízko hlavního města kraje – Botoșani. Před samotným začátkem odkryvu bylo provedeno magnetometrické měření, které provedli kolegové z Friedrich-Alexander Universität Erlangen-Nürnberg v Německu. Tímto měřením bylo zjištěno, že mohyla má úctyhodný průměr 35 m. Hned při prvním dni výkopových prací celý kolektiv čekalo velké překvapení, když byl objeven masivní kamenný kruh o šířce přes 2 m, který obepínal celý vnější okraj mohyly. Taková konstrukce je poměrně netypickým prvkem v této oblasti. Po dvou týdnech práce již bylo zachyceno několik pohřbů, včetně centrálního hrobu, který se však skrývá pod hlavním profilem a bude zkoumán v roce 2024. Tři ze čtyř zkoumaných hrobů náleží opět jámové kultuře. Kromě textilních matrací byly v jednom hrobě odhaleny i zbytky keramické nádoby. Čtvrtý hrob, který se nacházel za linií kamenného kruhu lze předběžně na základě hrobové výbavy zařadit do mladší doby železné. Mohyla ve Flămânzi představuje unikátní rituální komplex, který v sobě zahrnuje nejen místo posledního odpočinku, ale také kultovní místo, jak dokazují fragmenty zvířecích kostí, které jsou pozůstatkem pohřební hostiny, anebo jámy za linií kamenného kruhu, jejichž funkce zatím zůstává neznámá. U všech

zkoumaných objektů však byly odebírány vzorky pro přírodovědné analýzy, které nám prozradí mnohem více informací a pomohou tak rozkrýt tajemství tohoto místa. Mohyla byla na konci kampaně roku 2023 zakonzervována a očekává se, že společnými silami budeme pokračovat v odkryvu v roce 2024.

ZÁKLADNÍ PERSONÁLNÍ ÚDAJE

PRŮMĚRNÝ HRUBÝ MĚSÍČNÍ PLAT: 34 636,- Kč

ČLENĚNÍ ZAMĚSTNANCŮ PODLE VĚKU A POHLAVÍ

Věková skupina	Muži		Ženy		Celkem	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
21 – 30 let	2	3,8	4	5,9	6	5,0
31 – 40 let	18	34,6	14	20,6	32	26,7
41 – 50 let	10	19,2	14	20,6	24	20,0
51 – 60 let	13	25	28	41,2	41	34,2
61 let a více	9	17,3	8	11,8	17	14,2
CELKEM	52	100	68	100	120	100

ČLENĚNÍ ZAMĚSTNANCŮ PODLE VZDĚLÁNÍ A POHLAVÍ

Nejvyšší dosažené vzdělání	Muži		Ženy		Celkem	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
základní	0	0	3	4,4	3	2,5
vyučení	13	25	17	25	30	25
střední odborné	2	3,8	0	0	2	1,7
úplné střední	4	7,7	3	4,4	7	5,8
úplné střední odborné	1	1,9	4	5,9	5	4,2
vyšší odborné	4	7,7	6	8,8	10	8,3
vysokoškolské	28	53,8	35	51,5	63	52,5
CELKEM	52	100	68	100	120	100

TRVÁNÍ PRACOVNÍHO POMĚRU ZAMĚSTNANCŮ

Doba trvání	Počet	tj. %
do 5 let	37	30,8
do 10 let	32	26,7
do 15 let	16	13,3
do 20 let	11	9,2
nad 20 let	24	20,0
CELKEM	120	100

CELKOVÝ ÚDAJ O VZNIKU A SKONČENÍ PRACOVNÍCH POMĚRŮ ZAMĚSTNANCŮ

Ukazatel	Počet
Nástupy	10
Výstupy	13

HOSPODAŘENÍ ORGANIZACE

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁT

Přehled rozepsaných ukazatelů			
Název položky	Účet	Upravený rozpočet	Skutečnost k 31. 12.
Spotřeba materiálu	501	778 480,00	1 526 704,50
Spotřeba energie	502	21 442 000,00	6 690 311,46
Spotřeba jiných neskladovatelných dodávek	503		
Prodané zboží	504	280 000,00	707 842,37
Aktivace dlouhodobého majetku	506		
Aktivace oběžného majetku	507		-663 938,99
Opravy a udržování	511	3 290 000,00	11 384 236,20
Cestovné	512	239 000,00	402 064,90
Náklady na reprezentaci	513	40 000,00	237 042,65
Ostatní služby	518	3 672 256,67	7 370 102,13
Platy včetně náhrad v době dočasné pracovní neschopnosti	521	46 715 389,00	47 114 951,00
Zákonné sociální pojištění	524	15 520 859,00	15 532 468,00
Jiné sociální pojištění	525	128 800,00	130 470,00
Zákonné sociální náklady	527	1 315 852,00	2 253 855,89
Daň z nemovitostí	532	9 200,00	6 753,00
Jiné daně a poplatky	538	10 500,00	436 783,50
Smluvní pokuty a úroky z prodlení	541		
Jiné pokuty a penále	542		636 465,12
Manka a škody	547		
Tvorba fondů	548		
Odpisy dlouhodobého majetku	551	12 683 206,00	12 558 732,87
Prodaný dlouhodobý majetek	553		

Tvorba a zúčtování opravných položek	556		41 564,00
Náklady z vyřazených pohledávek	557		
Náklady z drobného dlouhodobého majetku	558	877 172,00	924 963,55
Ostatní náklady z činnosti	549	503 000,00	1 786 344,13
Úroky	562		
Kurzové ztráty	563	10 000,00	2 703,78
Náklady z přecenění reálnou hodnotou	564		
Daň z příjmů	591		
Dodatečné odvody daně z příjmů	595		
NÁKLADY CELKEM		107 515 714,67	109 080 420,06
Výnosy z prodeje služeb	602	4 000 000,00	7 069 322,65
Výnosy z pronájmů	603	350 000,00	105 319,00
Výnosy z prodaného zboží	604	352 000,00	557 771,42
Jiné výnosy z vlastních výkonů	609	20 000,00	36 960,00
Smluvní pokuty a úroky z prodlení	641		
Jiné pokuty a penále	642		
Výnosy z prodeje dlouhodobého nehmotného majetku	645	350 000,00	
Čerpání fondů	648	3 100 000,00	5 343 923,47
Ostatní výnosy z činnosti	649	200 000,00	1 667 445,26
Výnosy z činnosti			
Úroky	662		
Kurzové zisky	663	0,00	3 532,24
Výnosy z přecenění reálnou hodnotou	664		
Ostatní finanční výnosy	669		
Finanční výnosy			
Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů	671	99 143 714,67	94 296 146,02

Výnosy z nezpochybnitelných nároků na prostředky rozpočtu ÚSC	672		
Výnosy z nezpochybnitelných nároků na prostředky státních fondů	673		
Výnosy z ostatních nároků	674		
Výnosy z nezpochybnitelných nároků na prostředky SR, ÚSC, SF			
VÝNOSY CELKEM		107 515 714,67	109 080 420,06
VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ PŘED ZDANĚNÍM		0	0
Závazky vůči státnímu rozpočtu z titulu odvodu z odpisů celkem		2 519 032,00	2 519 032,00

ZDŮVODNĚNÍ ROZPOČTOVÝCH OPATŘENÍ PROVEDENÝCH U ROZEPSANÝCH ZÁVAZNÝCH UKAZATELŮ V PRŮBĚHU ROKU 2023

V pravomoci správce kapitoly bylo realizováno celkem 11. úprav schváleného rozpočtu na rok 2023 v celkové výši **103 959 314,67 Kč**, z toho:

a) pro čerpání dotací na dlouhodobý majetek ve výši 7 981 000,00 Kč na financování následujících akcí:

Investiční účelové dotace	Upravený rozpočet
MZK – Revitalizace Arboreta Nový Dvůr II. Etapa - stavební úpravy	190 000,00
Výdaje na výzkum a vývoj - Institucionální podpora DKRVO	460 000,00
SZM – Centrální depozitář Loděnice - projektová dokumentace stavebních úprav	3 886 000,00
MZK – Snížení energetické náročnosti objektu Nádražní okruh	3 000 000,00
ISO II/B – evidence a dokumentace movitého kulturního dědictví	75 000,00
ISO II/C – výkupy - pozůstalost sochaře, medailéra a heraldika Mikuláše Rutkovského	129 000,00
ISO II/D – preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí	241 000,00
DOTACE OD ZŘIZOVATELE CELKEM	7 981 000,00

b) pro čerpání provozní dotace ve výši 95 978 314,67 Kč na financování následujících akcí:

Specifikace dotace	Upravený rozpočet
Příspěvky a dotace na provoz od zřizovatele	92 053 058,00
z toho: provoz	91 347 058,00
z toho: kulturní aktivity	706 000,00
Výdaje na výzkum a vývoj - Institucionální podpora DKRVO	3 431 000,00
ISO II/D – preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí	331 000,00
SZM – Centrální depozitář, stěhování sbírkových předmětů z objektu Ostrožná 42	163 256,67
PŘÍSPĚVKY A DOTACE NA PROVOZ OD ZŘIZOVATELE CELKEM	95 978 314,67
Mimorozpočtové zdroje: Statutární město Opava – Smlouva o spolupráci na realizaci stálé expozice o historii města Opavy v Obecním domě – příspěvek na propagaci činnosti Slezského zemského muzea	20 000,00
GAČR – Transformace Slezska 1945-1948	498 000,00
PŘÍSPĚVKY A DOTACE NA PROVOZ CELKEM	96 496 314,67

NEPOTŘEBNÉ ÚČELOVÉ PROSTŘEDKY K VRÁCENÍ

Institucionální podpora DKRVO za rok 2023	0,00
CELKEM:	0,0

Pozn.: IP DKRVO 2019–2023 – vratka za celé období trvání projektu ve výši 2 505,58 Kč – vráceno v únoru 2024.

VYČÍSLENÍ A ZHODNOCENÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ ZE ZAHRANIČÍ

Slezské zemské muzeum je členem Mezinárodní rady muzeí ICOM. Roční příspěvek za rok 2023 byl uhrazen ve výši **15 231,00 Kč**.

ÚDAJE O MAJETKU A ZÁVAZCÍCH

CELKOVÁ HODNOTA ZÁVAZKŮ A POHLEDÁVEK EVIDOVANÝCH K 31. 12. 2022

Ukazatel		Hodnota v tis. Kč
Krátkodobé závazky celkem:		30 923
z toho	dodavatelé, přijaté zálohy a ostatní závazky	7 424
	krátkodobé přijaté zálohy	30
	zaměstnanci	3 554
	jiné závazky vůči zaměstnancům	3
	zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	1 938
	jiné přímé daně	349
	závazky k vybraným ústředním vládním institucím	3
	krátkodobé přijaté zálohy na transfery	5 982
	výdaje příštích období	1 071
	výnosy příštích období	8 956
	dohadné účty pasivní	1 523
	ostatní krátkodobé závazky	90
Krátkodobé pohledávky celkem:		76 746
z toho	odběratelé	122
	krátkodobé poskytnuté zálohy	3 802
	pohledávky za zaměstnanci	0
	náklady příštích období	2 979
	příjmy příštích období	32
	dohadné účty aktivní	69 811
	ostatní krátkodobé pohledávky	0

SROVNÁNÍ VÝŠE PROSTŘEDKŮ POSKYTNUTÝCH ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU A VLASTNÍCH VÝNOSŮ ORGANIZACE V ČASOVÉ ŘADĚ V TIS. KČ

Rok	Náklady celkem	Vlastní výnosy celkem	Dotace poskytnuté MK	Ostatní dotace a příspěvky od jiných subjektů	Podíl SR na financování v %	Zisk (+) Ztráta (-)
2019	94 765	9 542	83 376	1 847	88	0
2020	100 413	8 363	90 298	1 727	90	0
2021	109 801	6 067	102 156	1 578	93	0
2022	118 205	5 130	111 120	1 953	94	0
2023	109 080	14 781	91 217	3 082	84	0

PŘEHLED O CELKOVÝCH MZDOVÝCH NÁKLADECH V KČ

Název položky		Rozpočet	Skutečnost k 31. 12.
PLATY	Provoz	44 327 389	44 327 389
	Věda a výzkum – institucionální podpora – IGS	1 371 000	1 371 000
	GACR	204 000	204 000
	Celkem	45 902 389	45 902 389
OON	Provoz	554 000	553 991
	Věda a výzkum – institucionální podpora – IGS	255 000	255 000
	Provoz – Kulturní aktivity	8 000	8 000
	GACR	30 000	30 000
	Celkem	847 000	846 991
Náhrady v době dočasné pracovní neschopnosti		200 000	365 571
Mzdové prostředky celkem		46 949 389	47 114 951

